

Liber

Nomum dubium est

An sic vnū euū, sicut est vnū tēpus. **S**ed arguit q̄ non
qm̄ tot sunt euā quod sunt euiterna. **G**. **A**ns. pbat. q̄ tem-
pus ex hoc est vnū, q̄ est in motu p̄mū mobilis q̄ est cā
alioz motuī, sed p̄mū euū nō est cā alioz euiternorū. **G**
nō est tñ vñū euū. **S**olo & sic. Nā sicut tēps est in p̄mo
omnīz tēpalū. sc̄ in motu p̄mū mobilis subiective, & est in
alijs tanq̄ in mensura extrinseca. & nō multiplicatur ad
multiplicatoz alioz. sic etiā euū est in p̄mo euiterno sub-
iective, & conuenit alijs solum sicut mensura extrinseca.
qre nō multiplicat ad multiplicatōem euiternorū. **A**d
objectū in oppositū dōm̄ est. q̄ maior est falsa. qm̄ ex hoc p̄
mus motus nō hz̄ in se tēps subiective. q̄ est cā alioz, sed
q̄ simplicissim⁹ est. & ideo sufficit q̄ p̄mū euū sit simplicissi-
mū ad hoc q̄ si mensura alioz.

Decimum dubium est.

Quintus

An sit idem nūc eternitatis, euinternitatis, et tps. **S**ed videt q̄ sic, qz d̄ Boetius, sicut nūc fluens facit tps, ita nūc stans et permanens facit eternitatē, sed idē subiecto est nūc stans et fluens. **G** **S**olo, q̄ nō, nam sicut illa tres mensure ab inuicē sunt distincte, ita nūc ipsar̄ ab inuicē distinguitur, qz sicut se h̄z nūc tps ad tps et idē cū eo, sic nūc euinternitatis est idē cū ea, et nūc eternitatis idē cū ipsa eternitate. **S**icut nūc fluens causat tps, si nūc semper stans eodē modo se habens causat eternitatē, et nūc medio mō se habens euinternitatē. **U**nde sciend⁹, q̄ licet nūc eternitatis et eternitas idē sint fīm rem, differunt rōnēm, qz d̄ nūc incipit assūlit ipsi eterno, sicut nūc in tē pore ipsi mobilis, sed d̄r eternitas q̄ negatim terminū ut p̄s dicit⁹ est. **I** **A**d obiectum in oppositū dōm est, q̄ nūc eternitatis et nūc tps et nūc euinternitatis nō solūdī ferūt, qz vñm est stans, et aliud est fluens, sed qz sunt p̄cū pia mensurā diuersar̄ rōnū, et ideo si nūc stans et fluens p̄parent ad eandē mensurā, nō differtū realiter, sed bñst p̄parentur ad diuersas mensuras.

Undecimū dubium est
Quo p̄ba que p̄significat dñm̄as tēpōz dicantur de tpe euo et eternitate. **S**olo, q̄ dñm̄as tēpōz que p̄veniunt eis no et euinterno non āt indeficiētiā duratois, vñ cū d̄r deus fuit, nō est sensus q̄ aliquid p̄terit in ipso, sed cū duo sine in rōne p̄terit, scz p̄terito et existentia, in p̄terito id qđ nobilitatis est debet attribui deo, et id qđ dignobilitatis debet remoueri fīm p̄ba Damasceni dicentis, q̄ optima queq̄ deo imponēda sunt. **T**hi cū d̄r deus fuit, notaſ existēna indeficiens fīm p̄teritū sine p̄teritō. **S**ic etiā de p̄tū dicē dū est q̄ h̄z duo, scz subam ipsam nūc et fluxū fīm queq̄ illi numerabilitas in p̄teritū, et cū d̄r de deo notat nūc p̄mū. **S**iliter cū d̄r deus erit notans duo in futuro, scz p̄tentio esse ultra p̄sens nūc, et hoc est nobilitatis, vñde fīm hoc d̄r de deo, et expectatio entis in potentia, qđ non est actus, et hoc est infirmitatis, et fīm h̄z nō d̄r de deo, et ille videt eis in sus augustini dicentis q̄ nō notat t̄gales motus sed lōlam substantiam.

¶ Finis quartus physicoꝝ

Hansmutaf au

tem transmutas omne Aliud q
dem fum accins. vt cu; dicim⁹
musicū ambulare. qm̄ cui accl
dit musicū esse. hoc qdēm am
bulat. hoc autē in quo aliquid hmoi est muta
ri et simplē dō mutari. vt quecūq; dicuntur fm
ptes. sanatur em̄ corp⁹. qz oculus aut thorax.
hec autē partes totius corporis sunt Esta ut etiā
aliquid qd̄ neq; fm accīns mouet. neq; i eo qz alt
quid ipsius. sed in eo qz ipm mouetur p̄m. Et
hoc est fm sciplum mobile. fm aut aliū motu⁹
et aliū alterū est. vt alterabile et alterationisla
nabile. et calefactibile alterum.

Cont' one transm. non trasmett' ²
per St/p/ others hys p st. Linea m'nta
p'nd' m'nta & mobili q' n' o'm' trasmett'
q'nt' est d' m'nta p'nd' p'f' p'f' s'nt' at hys
trasmett' p'nd' p'f' p'f' s'nt' m'nta
ripat' o'm' p'nd' p'f' s'nt' m'nta
p'f' p'f' trasmett'

Et duplo dispositio. Et p. y. q. d. affect
rot. r. p. ut de loc. intentus et vel illi tot
r. p. q. d. intentus. Et. L. dispositio q. n.
aff. r. p. n. r. p. et L. l. a. p. u. s. n.
tot. r. p. n. Physicorum. q. d. intentus?

Physicorum

Post phis determinavit in libris precedentibus de phis corporis sue rei mobilis. et de ipso motu. et de his q. sequitur mobile et motu in primis. Sequenter determinat phis in quinto libro physicorum de partibus subjectivis ipsius motus. Et dividit p. s. litter in tres tractatus. In d. p. determinat de divisione motu. In secundo de unitate motus. promittendo sepe intentiones sue definitiores septem terminorum. ibi. (Post hec aut dicuntur?) In tertio de diversitate motuum ad invenient. ibi. (Amplius aut determinandum) Primum tractat in tria dividit capitulo. In quoque primo distinguit motum per se a motu per accidens. In secundo dividit numerum per se in duas species. ibi. (Quoniam aut mutatione) In tertio ponit divisionem motus propter dicti. et ostendit ad que predicatione est motus per se. et ad que non est motus. ibi. (Si igit in predicatione) Et primum capitulo subdividit in tres partes. In qua prima ponit divisionem motus ex parte mobilis et mouentis. In secunda p. ostendit q. quod requiratur ad motum. ibi. (Quoniam aut est) In tercia ponit divisionem motus ex parte termini ad quem. ibi. (Est aut illis) Quatuor igit ad primam prem. de phis. omne quod transmutat uno trahit modorum transmutatur. Uno modo enim transmutat aliquid per accidens. ita q. illud numerus per moueri q. se semper accidit ei quod per se mouet. ut musicus ambulet. mus sic enim numerus per ambulare. sed semper accidit homini cuius est ambulare. Secundo modo q. transmutari gratia partis quod quidem per se non mouet. sed in toto. ite posset per se moueri si pars separaret a toto. et hoc peripue in parte a cuius dispositione totum denotat. sicut cum de socrates sanari per thorax vel occultari sanatur. que tamen sunt partes totius. Et in isto modo est differentiatione. q. aliqua dispositio est que in partibus parvus per se existens coafficit totum corpus in parte illa. sicut est erigendum que est in dente vel digito existens. si vehemens sit coafficit totum corpus. et ideo illo parvo membro sanato de totum corpus esse sanatum. Et aut aliqua dispositio que sic est in parte q. non coafficit totum corpus. et de illa non est vera per se motu mouenda totum. sicut si aliquis denigret in dente non sedetur q. ipse ipsum se denigret. Tercio aliquid transmutat non in eo q. p. accidens pure mouet. neq; in eo q. ipso aliquid per se mouet. sed potius in eo q. ipsum per se mouet ipsum. hoc est p. se. et illud de mobile ipsum. ut quoniam inservit sanatio alicuius graue cadit deorsum. Id autem quod mouet per se diversificat. q. aliud est quod est per se mobile in uno motu. et aliud in alio ut alterabile per se. aliud est ab eo quod est mobile per se. et aliud. sicut forma. et finis motus sunt id in quod est motus. et vocat dominus Alius. spem formam subalem vel qualitas. Et locus eius et quantum ipsum per se sunt termini motus in quod sunt motus non mouet neque mouentur nihil tamen phylet illud quod mouet per accidens esse alterum terminorum. ut cum de ligno calcet. et in frigidum est per accidens calcatus. et tamen frigidum est terminus a quo calcificationis.

Cuarto dispositio. q. sicut sunt tres modi ex parte illius quod transmutat. ita etiam sunt tres modi ex parte ipsius movementis. Primo modo aliquid mouet per se accidens. secundo aliquid mouet per se. ut cum manu percutit ratione partis. Tercio aliquid mouet per se ipsum ipsum. hoc est essentialiter. ut medicus q. sanat per se. Et de do. Alius. q. sicut est in mouente et in moto q. aliquid in omni moto per se est ipsum. hoc est per se. et essentiale est hec diversitas q. dicta est in mouentibus et motis. etiam in aliis que circumstant motum.

Quoniam aut est aliquid mouens ipsum. est aut et glib

Arestotelis

quid quod mouet adhuc in quo tempore. Et praeter hec ex quo et in quid. Omnis enim motus a quodam est in quoddam

Et ista est secunda pars huius capitulo. in qua phis de quodque circundant motu sue regunt ad eius quod mouet et id quod mouet hoc est mobile. et tempus in quo est motus. terminus a quo est motus. et terminus ad quem est motus. et illa duo sunt termini motus. quod ois motus est a quodam in quoddam. hoc est de termino a quo in terminum ad quem

Alietur enim est quod per se mouet. et in quod mouet et ex quo. ut lignum in calidum et frigidum. Horum autem aliud quod mobile est. aliud vero in quod. aliud ex quo. Motus aut manifestus et in ligno non in specie est. neque enim mouet neque mouetur species aut locus aut quantum hoc. sed est mouens quod mouetur in id quod mouetur.

Nec phis ostendit quod mobile distinguatur a duobus terminis. q. sicut est alterum quod per se mouet. et est essentialiter mouet ab eo quod per accidens et finis prem. mouet. sicut alterum est quod essentialiter mouet ab eo quod per accidens et finis prem. mouet. ita est alterum ex quo vel in quod est per accidens aut finis prem. Et quod illa sit in motu ostendit phis exemplariter. nam dicitur quod lignum est quod mouet. et frigidum est ex quo mouet. et calidum est in quod mouet quoniam calcet lignum. Et quo elidit error eorum qui dixerunt quod motus est in specie sua sicut in subiecto. ita per formam mouet. Horum enim calefactionis quoniam calcet lignum in ligno est et non in specie calidi. q. aliud est id quod mouet. et aliud est ex quo et in quod est motus. Species enim que est finis motus neque mouet neque mouet nisi forte mouer intentio nem efficiens sicut forma et finis mouet. sed non mouet influendo motu materia. quae admodum mouet efficiens. Unde licet efficiens per se et essentialiter sit idem per se et forma. q. est finis motus. neque tamen est idem numero cum ipso. et ideo species absque dubio non mouet neque mouet finem quoniam ipsa est finis motus sive id in quod est motus. et vocat dominus Alius. spem formam subalem vel qualitatem. Et locus eius et quantum ipsum sunt termini motus in quod sunt motus non mouet neque mouentur nihil tamen phylet illud quod mouet per accidens esse alterum terminorum. ut cum de ligno calcet. et in frigidum est per accidens calcatus. et tamen frigidum est terminus a quo calcificationis.

Magis autem in quod est ex quo mouet denotatur mutatione. Unde corruptio in non esse mutatione est. quoniam exesse mutet quod corruptitur. Et generatione in esse quoniam ex non esse est.

Nec phis separat duos terminos ad invenient dicens. q. uis in uno motu sive per se mouet. et quod per se mouet. et in quod per se mouet. motus enim magis essentialiter est inveniens et in quod est ex parte eius est. et ideo motus denotatur ab eo in quod est. et non ab eo ex quo est. ut generatio denotatur ab esse in quod est. et corruptio denotatur a non esse in quod est. Et sic est de augmentatione et decremente. et in aliis denotatur motus per se. sicut dealbatio. denigratio. calefatio et ifrigidatio. et ideo est. q. id ex parte est motus obiectus motu. et ideo motus nec informat nec denotatur. sed id ad quod est motus accedit. et ideo informat motus et denotatur ipsum.

Quod de igit motus sit dictum est plus. species autem et locus et passiones in que mouentur immobilia sunt. sicut scia et calor. Et dubitabit aliquis si passi-

Liber

ones motus sunt. Albedo autem et passio est. Erit enim in motu mutatio. et fortassis non est albedo motus. sed albatio.

Nicphs soluit vna questione quod per oriri ex predictis. et supponit duo. Primo quod sit motus. quod patitur in tercio huius. Secundo quod species subhales in quibus sunt mutationes generationes et passiones quaeque glistenunt in quo alterantur. et locutus in quibus mouentur id quod moneret localiter. sunt immobilia immobilitate negantur deca. ita quod nullo modo moueri possint. sed per accidens soli. et qui dicit talia moueri non est loquendus cum eo in physicis. qui ipse negat principia motus que sunt diuersa mobilia esse ab his in quibus est motus. et talia sunt scia et color. et oia talia ad quae est motus. Quod igitur questione. an homines passiones et passimiles qualitates sunt motus sicut albedo. quod est passio corporum animalium. Et huius dubitatio eius est. quod tales qualitates quasi continuerint variationes in corporibus quibus est actio et passio. sicut sunt corpora physica inferiora. Sed iste sic argueret nescire quod subiectum est quod transmutatur. et ex mutatione subiecti sequitur variatio talium passionum et formarum. Si enim dicere possit qualitas talis mutatione. tunc oportet dicere quod mutatione esset in mutationem. quod mutatione aliquam est in alteracione vel alteram passionem. et ideo de phis et albedo fortassis non est motus alteracionis sed albedo. Et de phis fortassis. quod non dicitur propter hanc mutationem non esse in suo termino. sed in sexto huius patebit.

Est autem et in illis et quod est secundum accidens. et quod est secundum genitum. et secundum aliud. et quod primo est et non secundum aliud. ut id quod sit albino in id quod intelligitur mutantur secundum accidens. Color enim accidit intelligi. in colore autem quod per albino coloris est. et in europea quod per euro. per athene sunt. in albino autem color est per se. Quo dicitur igitur per se mouetur. et quo secundum accidens. et quo secundum aliud. et quo ipsum secundum in mouenti et in eo quod mouetur manifestetur est. et quod motus non in specie. sed in eo quod mouetur et mobilis secundum actum sit.

Ista est tercya quod huius capitulo. in quod ponit divisiones motus in specie et per accidens ex parte termini ad quem dicuntur. et motus ex parte termini ad quem distinguitur tripliciter. Primo dicitur mouetur aliquod ad id quod est in uno per accidens secundum se habens ad motum vel si dicamus album moueri in id quod intelligitur. et per accidens ad alteracionem intelligi et hoc est purus per accidens. quod intelligitur vel huius non est terminus motus. sed potius a materia et motu separatus intellectus. Secundo modo secundum moueri in altero secundum genitum. et in colore. quod mouetur in alteracione vel in colore. quod mouetur in alteracione quod est per subiectum. et in coloribus. et hoc modo in locis mutatione secundum aliud moueri in europea. quod mouetur in atthenas. quod sunt pres eius. et aliud secundum moueri in hispaniam quod mouetur in apostellam. quod est per hymnus. et mouetur in germaniam. quod mouetur in colonias. quod est per germaniam. Tercio modo secundum aliud moueri per se in altero. sicut quod mouetur in albino vel nigrum. Et sic patet per dictio manifeste quod quod est in altero per se mouetur. et quod secundum secundum accidens. et quod secundum aliud secundum se habens in locis mutatione est et in mouenti. et in eo quod mouetur. Et manifestetur est per motus sicut in subiecto non est in specie ad quam est motus. quoniam sit illa. sed sit sicut in subiecto in eo quod mouetur. et hoc est et motus vel in subiecto immobili. quod secundum actum sit. quod est mobilis in quantum mobili est motus. ut in tertio huius declaratum est.

Secundum quod igitur accidens mutatione dimittatur. In oibz enim est et per se et omnino. quod non secundum accidens est. non

Quintus

In dico est. sed in partibus et mediis et in tradictione. Huius autem fides ex inductione est. ex medio autem mutatur. ut et enim ipso sicut quod est in partibus ad virtutem est. Et enim secundum medium ultima. unde et hoc ad illa ad huius secundum dicuntur partibus. ut vox media. grauis ad ultimam. subtilis ad extrema. et fuscum albino ad nigrum. et nigrum ad album.

Nicphs ostendit de quo sit agendum dicens. quod mortuus sine mutatione quod vel quod secundum accidens dimittitur est vel dimittenda est. quod est in oibz generibus et est per se et infinitas habens causas et rationes est. quod una ex lez mutationum terminatur ad aliud. qui enim factus est albus factus est sicut alienus et dissimilis alienus. et forte dicitur secundus mutationis. quod mutatione per accidens multis modis fit et non ad arte redigibilis. Illa vero quod non est secundum secundum et non est in oibz generibus nec in oibz secundum generibus. sed est in partibus et in mediis et in partibus et in tradictione et huiusmodi fides et probatio est ex inductione mortuus. quod generatio corruptio. alteratio. et aliae mutationes hoc modo huius fieri. Id enim quod mutatur id quod mouetur ex medio. mutatur ipsum ex eo sicut ex partibus. quod medium partibus non est sicut subiecta natura sed portius sicut id quod habitualiter habet aliud de virtutibus partibus. et ideo mutationes ex ipso vel ex ipso sicut partatio ad virtutem. quod medium est secundum ultima et extrema et participat aliquid de virtutibus. et ideo extrema partitur ad medium. et ipsum partitur ad extrema dicitur partibus. sicut vox media est grauis si parere vocis acutae. et si parere vocis graue est acuta. Sicut et fulcitur ab albo quod paratur ad nigrum. et idem ab nigrum quod paratur ad album.

Utriusque tripliciter ex parte mouentis mobilis et termini ad quem motus sit pertinenter ab Arestotele divisus

Et videtur primo quod non est aliud motus secundum premum. quoniam quod est aut est per se. aut per accidens. cum ens sufficiat dividatur in subiectum et accidens. quod est motus aut est per se aut per accidens. quod tot sunt species motus. quod sunt species entis. sicut nullus sit motus secundum premum. Confirmatur autem pars prima. viij. physicae divisiones motus in motum per se. et in motum per accidens. Secundum secundum. ois motus pertinet mobilis per accidens. quod male est quod mouetur per se primo. Confirmatur autem pars prima. viij. physicae divisiones. quod secundum mouetur mouetur ab altero. Tertio secundum. quod mouetur secundum alterum mouetur secundum genitum. quod mouetur secundum alterum est mouetur secundum premum omne quod mouetur. mouetur secundum alterum. quod mouetur secundum ipsum mouetur quod est etiam motus. et mouetur secundum ratione formae. et secundum mobile mouetur ratione materie. et sic nullus est motus per se. et per se non male est ab Arestotele. divisus. Quarto intellectus isti questionis ponuntur duo discursus. quod maior pars est ista.

Motus est actio mouentis et passio mobilis. Minor. Motus est secundum se sicut secundum secundum intermedius de termino a quo qui abiicitur in terminum ad quem. qui accedit. Concluens. Igitur tripliciter ex parte mouentis mobilis et termini a quo quem motus pertinenter est ab Arestotele divisus.

Major. per se motus est actio et passio materialis. idem nos dicimus quod loquitur phis de eis tertio physico. de enim ibi per motus est actio mouentis et passio mobilis. definitus actus sic. Actio est motus huius ab hoc. Et passionem sicut per motus huius in hoc. et quoniam ibi motus in recto de actione et passione patitur.

*Actio et passio sunt ratione motus non quod
per se materialis*

*Actio est ratione motus proprii. Et motus est ratione actio.
Sed etiam de ratione motu physico.*

Physicorum.

Ideo ibi materialis loquitur de actione et passione. sed si actio et passio formaliter considerentur quicquid modum loquitur. Altero, por-
tante de eis in sex principiis. sic non noiant unum et ceterum mo-
tum. quoniam sic suis formalibus quodammodo distinguuntur. et non so-
lit ab invicem. sed etiam actio et passio a motu. *nam enim* Aresto. *pro*
mo posteriorum et theomictuum necesse est centias predicamentorum
est impingitras nam actio et passio sicut diversa predicamenta
et motus est ad multa predicamenta reducibilis. ut patet in
fra. per enim hoc trium formalium distinctio per se diversa
est calidaturnam actio noiat id formaliter quo agens agere dicitur.
sicut effluxus motus ab agere. quodammodo effluxus ab ipsa forma flu-
ente distinguatur. passio vero noiat influxu forme aut magis af-
fectu formae effectus. et quodammodo effectus formaliter non distinguuntur ab
eo cuius est. ideo motus est eiusdem predicamenti cuius suo termino ad
quem est isto loquendo de actione et passione dicitur. porro quod actio
firmata in motu sicut cum in suo effectu. et contra motus firmata
in actione sicut effectus in sua causa. et sicut motus fundatur in
passione quodammodo sicut causa in effectu. et contra passio in mo-
tus sicut effectus in sua causa. nec actio nec passio noiant formaliter
nisi actio noiat exitu forme quodammodo distinguuntur a
forma. et passio noiat influxu forme quodammodo et quodammodo
ab ipsa forma distinguuntur. sed motus noiat fluxu forme quoniam su-
paddle forme fluenti reali entitate. nec a forma a fluenti distin-
guuntur. sicut nec esse centias nec esse existentia distinguuntur a forma
sicut enim huius est centias vel esse existentia ad formam perfectam. quod in
translitu actus sicut verius. sic motus noiat intranslitu actus
imperfectus ipsius forme tendenter de esse imperfecto ad esse perfecto
cum forma fluenti reali entitate. ita etiam non distinguuntur fieri ab ipso
esse. sed identificari ei. *Vero* p. 3. q. 2. fluxus est intermedius
inter terminum a quo est abiectus. et inter terminum ad quem est ac-
ceptus. et ideo etiam motus potius respicit terminum ad quem a quo su-
bit denoiationem motus. q. 2. terminum a quo sicut denoiationem
fieri a fine. teste Aresto. q. de aia. iustus est oia a fine appellatio
terminus enim ad quem est finis motus. Motus dicitur denoiant a
termino ad quem est. Sed dices. medicatio et edificatio sicut
motus. tamen non sumuntur sicut denoiant a termino ad quem
non medicatio huius per termino ad quem sanitatem. tamen non denoiantur
a sanitatem sed a medico. Sicut edificatio huius per termino
ad quem domum. tamen non denoiant a domo. sed ab edificatore
Ad hoc dicitur ergo duplices sunt motus. sicut naturales et ar-
tificiales. p. hoc dicitur est ad oppositum. quod motus naturales
accipiunt sicut denoiant a termino a caliditate. et frigide a frigiditate
capit denoiant a termino a caliditate. et frigide a frigiditate
ter. et de illis loquitur p. huius. non aut motus artificiales cuius
modi sunt medicatio et edificatio denoiant a termino suam accipiunt
a termino ad quem est. sed potius ab efficiete. ut medicatio a me
dico. et edificatio ab edificatore. Et licet habito termino ad
quem cessat motus quia ad esse perfectum habito in termino
ad quem est ad esse imperfectum non cessat motus. quod terminus ad
quem est loquitur de esse imperfecto ad esse perfectum. quod est motus acci-
pit denoiant a termino ad quem est. *Quod* oculo p. 3. q. 2. motus
divisionem caput ex parte mouentis. mobilis. et termini ad quem est
sicut uniusque illorum. illorum divisionis. sicut p. accins. p. alterum. et p. se
mo. q. motus illorum divisionis. Etiam motus materialis acceptus est
actio mouensis et passio mobilis. et formaliter est fluxus intime-
dius inter terminum a quo est abiectus. et inter terminum ad quem est
acceptus. ideo primo motus distinguuntur ex parte mobilis. sed
distinguitur ex parte termini ad quem est. em. sicut est actio
mouensis distinguuntur ex parte mouentis. et sicut est passio mo-
bilis distinguuntur ex parte mobilis. et sicut est fluxus medians
inter terminum a quo est terminum ad quem est distinguuntur ex parte ter-
mini ad quem est. et quodammodo motus noiat fluxus forme. ideo
principaliter motus accipit distinctionem ex parte termini ad quem est
ex parte mouentis et mobilis. *Maior* sedi discursus
Quinque circumstant motum. scilicet mouens. mobile
tempore. et duo termini a quo et ad quem est. *Minor*.
Tempore est extrinseca motus passio. et magis essentia. *Principia*
materialis est motui terminus ad quem est terminus a quo.
Exclusio. Igitur quoniam sunt motui necessaria quibus
venit motus divisionis tripartita.

Major
Ibidem p. 3. q. 2. ad oem motu quoniam occurrit. scilicet mouens
mobile. tempore. et terminus a quo et terminus ad quem est.
Et ois realiter inter se distinguuntur. unde ibi regit terminus a quo.
et terminus ad quem. quod ois motus est a quodam in quedam
et illa realiter distinguuntur. ut caliditas a frigiditate. que
sunt termini motus. Etiam ois mobile per se mouens. mouens autem
neque terminus a quo neque terminus ad quem mouens nisi solus
tempore. Etiam mouens distinguuntur ab ipsis terminis et a mo-
bili. quod mouens moueret. mobile autem neque terminus a quo mo-
ueret neque terminus ad quem. *Deinde* p. 3. q. 2. tempore alterius est gen-
teris quam motus. Et quis divisionis motus summi possit ex parte il-
lo. quoniam in p. huius non investigat motus divisiones nisi ex parte
tri. scilicet mouentis. mobilis. et termini ad quem. et non ex parte
temporis. quod ipsum est extrinsecus motui. et non est ea eius. Unde licet
mouens sit extrinsecus motui. tamen est ea eius. ideo magis su-
mis divisionis ex parte mouentis quam tempore. quod etiam terminus a quo ab
huius in motu et proprietas motui. ideo penes ipsum non attendit
motus divisionis. et sic ois motus entis imperfecti huius illa quoniam
realiter distinguuntur. Dicitur notatius entis imperfecti. p. tempore
circulare quod non est entis imperfecti. et terminus a quo et terminus
ad quem est ipsum non realiter distinguuntur. sed tunc solus. *Minor*
q. ad primam est p. tempore. p. huius. *physicorum*. Et q. ad eius se-
cunda p. 3. q. 2. terminus a quo est abiectus. et terminus ad quem est accep-
tus. et quodammodo terminus ad quem sit posterior motu. q. ad via generato-
ris. porro tamen est via perfectio. *Oculo* p. 3. ex deinceps.

Ad obiecta in oppositum

Ad primum dicitur. q. p. accusis est duplicitas. Uno capitulo conser-
vo illo quod est p. alterius. Alio capitulo p. illo quod nullum p. ce-
p. se. sed ipse est in alio. et sic motus p. tempore p. accusis p. primo sed
non secundo. Sicut p. se duplicitas. uno est in alio. et sic motus p. tempore p. se
et sic opponitur quod est p. alterius. Alio capitulo p. se. p. o. illo quod
non est purus p. accusis. et huius motus distinguuntur extra huius quod est
p. accusis. et hoc modo motus p. tempore p. se. Non tamen intelligi
gendi est p. inter ens p. se et inter ens p. accusis defaliquum
mediu[m] rem. utique tamen dicitur sicut modus aliquod mediu[m] quod p. tem-
pore modum eendi verius. Et hoc etiam p. solo ad p. tem-
pore. *Ad secundum* dicitur. q. duplicitate accepit motus
uno p. motu actuali. et sic motus non venit mobilis p. se. *Ad tertium*
p. accusis. Alio capitulo motus p. motu aptitudinali. et sic mo-
tus huius non venit mobilis p. se. Et ad confirmationem dicitur. q. p.
illust. p. p. ones. nihil moueret p. se primo. et quodammodo moueret
ab alio. non sicut oppositum. quod est circumstantia cause formalis.
et sic hoc de mouere p. se p. primo ad quodammodo motus huius immedias
operationem sicut totum. sicut et formaliter insit motus. ut hoc
p. se p. primo de sanari quoniam totus hoc accipit sanitatem sicut oes ei
partes. et oculus de p. se primo sanari quoniam totus oculus p. se

*Ubi dicitur oia et fine oppositum in quod est huius
impossibilitate fuit si non in quod est huius ratione
affertur.*

Aristotelis

Liber

Sed illa propriatio a. vel. ab. Et c*ircumstantia* cause ef*fici*entis. h*oc* nihil mouet seipsm effectu*e*. quod non pre aliqd a se promo moueri. Et loquitur proph*e*s h*ic* de motib corporib*m*. mo*tus* em*n* intellectu*al* sub*st*az separata*z* potius dicunt ope*ratores* quod motus. **A**d tert*ium* dicitur. quod in illo argum*ento* diciturit falla equocat*o*ris. non sicut alterius duplice pre dicere c*ircumstantia*. vno pre de c*ircumstantia* cause materialis. ter sic ma*ior* est vera ter minor falsa. Alio pre de c*ircumstantia* cause effi*cien*tias. ter sic minor est vera ter maior falsa. **E**t ad probato*z* minoris dicitur e*st*. lic*e* ipsm moues originali*z* habeat moueri a forma eius. ter propritu*z* tot*um* diciturit mouere. ter non solum forma eius mouer*e*. quod ac*ter* pre se promo sum*is* supposito*z* lic*e* caliter a principi*is* pueniant. E*st* filiter aliqd diciturit mobile pre se promo h*oc* est sicut tot*um* ter hoc sibi pueniat causaliter ratione sue m*ater*ie. sicut h*oc* diciturit hoc pre se promo risibilis. lic*e* causaliter risibile fluat et principi*is* eius.

Incidunt dubia quo-

Tu p̄mū est. An q̄nḡ circūstant motū? **E**c videt p̄mo q̄ no. q̄ termin⁹ ad quē nō circūstat motū. q̄ terminus ad quē est de intrinseca rōne mot⁹. nec mobile circūstat motū. cū mot⁹ sit subiectum in mobili. q̄ circūstare est extrinsece adiacere. **S**ecūndo. plura req̄unſ ad morti q̄ q̄nḡ. q̄ etiā ad motū req̄untur ſpacij ſicut tps. **S**olo q̄ ſic ut p̄p̄ḡ phm̄ in texu. **E**c ad obiecta in opositione. Ad p̄mū dōm̄ ē. q̄ circūstare capiſ hic cōtert r̄ nō p̄prie put̄ est circa aliud ſtare. Ad 2^m dōm̄. q̄ Aretlo. locutur hic de mortu in cōl. nūc aut̄ ad quēlibet motū nō req̄unt ſpacij ſaltez q̄d est diſtinctus a forma fluente. ſed ſolū ad motū localem. ad oēm em̄ motū req̄uit tps. nec loc⁹ circūstat quēlibz motū. ſz dūctar vñā ſpēm motus. ſz motū localem.

Secundum dubiu; est.

An motus distinguunt a forma fluente. **S**olo quidam & motus non soli distinguunt a termino ad quem, sed etiam a forma fluente. **T**horoughly sicut ens alterius nature. **T**horoughly videtur esse de opinione Scotti ponentis quod motus est fluxus formae fluenti realiter superadditum. **H**oc est irreconcilabile dictum, quoniam forma fluxus est in etiam actus & realiter formae non ponens in natura. **E**tiam rite fluxus est sit in eodem quod fluit etiam in forma fluente et per se motus est etiam in forma quod hoc dicere moueri. illud enim in quod est motus moueri est, sed manifestum est eum per se in actu quo ipsa forma nec mouet nec mouetur. **E**t ideo quod dividendum est quod motus non distinguunt a forma fluente vel a termino ad quem, sed etiam a realiter substantia libi identificata licet in modis etiam diversis. **T**horoughly modi etiandi non sunt soli rationes, sed etiam reasones, sicut per se alterius naturae perfecta & imperfecta.

Tertium dubium est

An forma accidentalis. ut q̄litas. q̄titas. aut vbi moiesat q̄ se. Solo q̄ nō. q̄ si sic tūc se q̄ref cū q̄litet illaꝝ formarū sic termin⁹ mot⁹. q̄ termin⁹ ipiꝝ mot⁹ moneret. et sic mot⁹ terminaret motū. qd̄ est fallūm. q̄ si motus esset indiuisibilis. cu om̄is terminus p̄tinui est indiuisibilis.

Quartum dubium est

An mediu[m] p[er] esse terminus a quo. **O**c[on] videt q[uo]d nō. q[uo]d ter
mini in motu p[er]trariant. **S**olo est duplex mediū. scilicet
participatōem. et p[er] abnegatōem. **M**ediū enim p[er] abnegatōem

Quintus ab angatois
Medicis absolutus
ab angatois
respetus

tionē est qd nō participat naturā virtutis extremitate, quale
mediū repr̄it inter p̄traria immedia. et inf p̄tutive opposi-
ta. **M**ediū p̄ticipatioē duplex est. scz p̄ticipatioē abso-
luta. et p̄ticipatioē respectiva. **M**ediū p̄ticipatioē
respectiva est eiusdem simplicitatis cū extremis. vt acr et aqua
sunt media in igne et terra. **M**edia p̄ticipatioē ab-
soluta s̄t in duplicitate dñna. qdā s̄t determinate sp̄ci p̄ticipa-
tioēs dñnas. s̄titutuimus distincia ab extremis. sicut inter albo
et nigru. medias rubeas color. glaucus. blauus. viridis. qdā
nō sunt determinate sp̄ci. neq; h̄nt sp̄m nisi a suis extre-
mis. sicut imperfecta albedo sp̄m h̄z a pfecta. Etiam terminus
a q̄ mor⁹ duplex est. scz simplis. et fin qd. p̄t inde
ri ad q̄litū. et mediū p̄ abnegatioē non p̄cessit terminū. a q̄
qm necesse est. et termin⁹ a quo ad quē p̄trarien. et per
dūs genere p̄ueniunt. sic aut nō h̄s se mediū p̄ticipatio-
ne. Sicut mediū p̄ticipatioē absoluta qd nō est de-
termiante sp̄ci nō p̄t esse termin⁹ a q̄ simplis. q̄uis p̄tesse
termin⁹ a q̄ in respectu. Exempli ḡra. imperfecta albedo non
est termin⁹ a q̄ simplis mor⁹ albefactiois. p̄t tñ esse termin⁹
nus a q̄ in respectu. Sed mediū p̄ticipatioē absoluta
determinata p̄ suā p̄tria dñnam specificam ab extremo di-
stincta p̄t eē termin⁹ a quo mor⁹ simplis. et s̄t p̄ticipati-
one respectiva. vt p̄t esse motus de aere in igne. et de aqua in
terra. **A**d obiectum in opposituz dñm est. q̄ termin⁹ a q̄
simplis et termin⁹ ad quē p̄trarien i moru p̄tie dico. no
quē termin⁹ a q̄ fin qd. talis enim solū differt a termino ad
quē sicut imperfectum a perfecto

Quoniam autem omnis mutatio est a quodam in quedam
Danis estat et utique hoc nomine post aliud enim
aliquid. et aliud quidem prius. aliud autem monstrat po-
sterius. et mutabitur mutatio qua drifariet. Aut enim
ex subiecto in subiectum. aut ex subiecto in non
subiectum. aut ex non subiecto in subiectum. aut ex
non subiecto in non subiectum. Dico autem subie-
ctum ex affirmacione monstratum.

Istud est secundū caplū in quo p̄hs diuidit mutatioēm p̄ se in suas spes sumedō p̄ncipiū huius investigatiois a divisione eoz inter q̄ est omis mutatio. Et dī p̄hs q̄ ois mutatio est ex quodā in quodā et bñ nomē mutatiois ma nifestat. qz in oī mutatioē est aliqd post aliud qd̄ fuit ante mōstrat em̄ mutatio q̄ hoc q̄ dī transitū de vno in aliud vnu esse p̄us ex quo est. et aliud esse posteri ad qd̄ est. qm̄ re manente in vna dispōne non muratur. sed tunc mutari dī qn̄ sive de vno in aliud sive fīm formaz sive fīm locum mutare. sed mutans sive mouens mutabit id qd̄ mutat q̄ drifarie. qz duo termini inter quos est motus p̄nt quae modis ibinari. qz mutatio aut est inter duos terminos af firmatiue sumptos. sicut q̄ est ex subiecto in subiectū. aut inter duos terminos negatiue sumptos. sicut si ellz ex nō subiecto in nō subiectū. Aut inter duos quoz vnu subijc̄tis affirmatiue et alter negatiue. et hoc dupl̄. aut por est et af firmatiūs et posterior; negatiū. sicut est in mutatioē q̄ ell ex subiecto in nō subiectū. Aut por est negatiū et posterior; et affirmatiū. sicut illa q̄ est ex nō subiecto in subiectū. et vocat hic subiectū qd̄ affirmatiue monstrat.

Quare nōcē est ex his q̄ dicta sunt tres esse mūtationes, s. ex subiecō in subiectū, et ex subiecō

Cont. quanto d' h' ad aff. x t' suo et recept
t' p' t' suo o' p' his p' m' n' s' q'
et t' suo m' p' b' r' t' d' q' p' g' n' q'
Ex a' v' t' d' q' p' b' d' q' g' n' q'

Physicorum

Arestotelis.

In nō subiectū et ex nō subiecto in subiectū

Nic p̄hs dicitur ex p̄dā diuisione q̄ sunt tres species
mutatio. vna ē ex subiecto in subiectū. vt motus proprie-
tate. Aliā ē ex subiecto in nō subiectū ut corrupcio. Aliā
est de nō subiecto in subiectū. ut generatio.

Que em̄ est ex nō subiecto in non subiectū nō
est mutatio propter hoc q̄ non est fm̄ p̄trationē neq; p̄tradictio neq; p̄traria est

Nic p̄. oīt q̄ nō est aliq; sp̄s mutatio de nō subiecto
in no subiectu. q̄ oīs veramutatio est de opposito i op-
positu nō ens ac t̄ nō ens nō h̄nt aliquā oppoē. igit nō
est aliq; mutatio de nō ente in non ens. Minō. p̄batur
q; nō p̄trarianus q; abo extrema p̄traria sunt entia positi-
ua. vt albū et nigru. calidū et frigidū. Nō etiā p̄tradictio-
toie aut p̄tuatōe oponuntur. qm̄ in talib; vnu extremitate
est ens. vt patuit ex definitionib; eorum.

Ex nō subiecto quidē igit in subiectū mutatio
fm̄ p̄tradictōem ḡnatio ē. alia qdē igit simplē
simplex. alia vero qdā cuiusdā. vt ex nō albo in
albū ḡnatio qdē h̄mōi est. Que vero ex nō esse
simpliciter in substātiā est. generatio simplex ē
fm̄ quā fieri et non fieri simplē dicimus.

Nic p̄. oīt. q̄ mutatio q̄ est ex non subiecto in subiectū
vocat ḡnatio. et est inter p̄tradictoria. Est at duplex ge-
neratio. qdā est generatio simplex et sine determinatiōne.
q̄ est ei qdē ē simpliciter. sicut est ḡnatio forme subalbī.
Aliā ē generatio qdā siue fm̄ qd. et est cuiusdaz h̄ ē fm̄
q̄ entis et nō in eo q̄ ē simpliciter. sicut ḡnatio q̄ ex non
albo in albū. ḡnatio oī. fm̄ qd siue qdā et cuiusdā et non
simpliciter entis. Illa ē ḡnatio q̄ ex nō ē qd nō ē hoc
est fm̄ subam nō actu ē. q̄ h̄ simpliciter nō ē. t̄ ē in subam
actu exīte ē ḡnatio simplex v̄l fieri v̄l nō fieri. q̄ qd aliqd
simpliciter fieri vel nō fieri dicim⁹. H̄ dicim⁹ fm̄ substātiā

Que p̄ ex subiecto i nō subiectū corruptio est
Simplē qdē q̄ ex subiecto in nō subiectū
est corruptio. et est inter p̄tradictoria sicut ḡnatio. Et ē
duplex corruptio qdā est simpliciter dicta q̄ est forme suba-
lis. Aliā est corruptio qdā cuiusdā siue fm̄ qd. et est illa
q̄ est i opposita negationē illi ḡnatio q̄ dicta ē. fuit fz qd
q̄ fuit in id qd est fm̄ qd siue fm̄ accidē. vt corruptio
forme accidentalis.

Sigis qd nō est oī multiplē. et neq; qd est fm̄
p̄pōem aut diuisionē p̄tingit moueri. neq; qd
est fm̄ potentia ei qd est simplē fm̄ actū opposi-
tum est. Hoc qdē em̄ nō albū aut nō bonū. t̄
p̄tingit moueri fm̄ accīns. Et it em̄ bō nō albū
Qd at simplē non hoc aliqd est. hoc nullo mō
p̄tingit moueri. impossibile est ei qd nō ē moue-
ri. Si at hoc et ḡnatiōne esse motus impossibile
erit. sit ei qd nō est. si em̄ t̄ qd maxime fm̄ acci-
dens sit. s; t̄ verū est dicere qd est qd nō est. de-

eo qd̄ sit simplē. sūr at et quiescere hec igit acci-
dūt inconuenientia si moueat qd non est. Et si
omne qd̄ mouet in loco est qd̄ at non est. non est
in loco esset em̄ alicubi

Nic p̄hs oīt duab; rationib; q̄ ḡnatiō non est motus
p̄supponendo tū q̄ non ens fm̄ p̄hm tribū: modis. vt
sufficit p̄posito q̄ diversificari non ens. primo oī. non
ens p̄ p̄ositione et diuisione. qm̄ p̄ponuntur ea que h̄nt
diuidi. sicut cū oī. homo est asin⁹ vel chīmera aut hīrc
cerus. vel diuindūs ea q̄h̄nt p̄poni. sicut cum dicit h̄ oī
non ē aīal et hīuimodī t̄ hec sunt absolute nihil oīno. t̄
ideo non p̄tingit tale nō ens moueri oīno. q̄ qd̄ nihil est
nō subiectū motui vel mutatio. Scđo mō oī. non ens qd̄
non acru est ens demōstratū. sicut oīa entia q̄ p̄fecta s̄t
in natura. t̄ dī q̄b; p̄tingit dicere vere qm̄ sunt. t̄ hoc ē
ens p̄oīa materie solū quod modū oppoīis h̄z ad id qd̄
est actu p̄ formā. et hoc non ens non mouet eo q̄ motui
subici non p̄. Tertio mō oī. non ens p̄ accīns. q̄ videli-
cer non est pacēns illud cuius p̄iatio fearur in ipo fm̄
quā etiā p̄uationē oī. et fca. vt nō ens. sicut oī nō ens
non bonū. et non albū. et hoc non ens contingit moueri
q̄ illud ens simplex quidē est. et fm̄ accīns nō est. vt hō ē
non albū. et ideo illud moueri potest. Nic dicitur probat
p̄hs duab; rōib;. vt p̄missum est. q̄ illud non ens qd̄ sim-
pliciter non est eo q̄ fm̄ acru non est nō p̄tingit moue-
ri. aut q̄ generatio non est mot⁹. Prima est. ip̄ossible
est tale non ens moueri. iē impossibile est etiā ḡnatiōē
motuz esse. q̄ si moueat. tūc mouebit qd̄ simpliciter non
est. Qd̄ em̄ oī. aliqd̄ fieri fm̄ generationē. optet q̄ illud.
qd̄ si non si simpliciter et fm̄ substātiā. Si em̄ in gene-
ratione fm̄ qd̄ est non ens fm̄ qd̄ de q̄ verū est dicere. q̄
ip̄m est simpliciter. oī. q̄ in eo qd̄ simpliciter ē generatio-
ne non ens simpliciter. de quo nullo mō verū est dicere.
q̄ ip̄m est ens. Unde de eo qd̄ simpliciter fit. hoc ē de
eo qd̄ simpliciter generat̄ verū est dicere. q̄ ip̄m simplici-
ter est non ens. Idē aut̄ p̄tingit si dicāt̄ non ens simplici-
ter quiescere q̄ quies nō oponitur nisi motui. ideo qd̄
non contingit moueri non p̄tingit quiescere. Hec igitur
sunt inconuenientia que p̄tingunt si dicatur nō ens mo-
ueri. et si dicāt̄ quiescere. l. q̄ simpliciter illud qd̄ non est
mouetur. t̄ illud qd̄ simpliciter non est quiescere t̄ h̄ ideo
est inconueniens. q̄ non entis non est motus neq; qd̄
Scđo ratio est. omne qd̄ mouet est in aliq; loco. cū ip̄m sit
qd̄ corp⁹. s; qd̄ simpliciter non ē ens i nullo loco ē. q̄
tale non ens ē nisi in p̄oīa materie et grā materie sim-
plicis non debet corpib; loc⁹. cui⁹ signū ē. q̄ materia fm̄
q̄ altera ps̄ est cōtinualiter oponens corpus est in oī co-
porē in qd̄cū loco sit. Et ideo qd̄ non est simpliciter non
in loco est aliqd̄ siue in aliq; loco. et sic ei⁹ qd̄ ē non ens
simpliciter t̄ p̄oīa esset aliq; locū p̄ticularis. Et se
q̄ret ex illo q̄ p̄oīa ad ens t̄ ad nō ens simpliciter saluare
tur in aliq; loco et corrupteretur extra locū aliquā exīs qd̄
est inconueniens. cū materia sit incorruptibilis t̄ ingenia-
ta. vt patuit in primo libro.

Negis iā corruptio motus est. contrariū qui-
dem em̄ motui motus aut quies. Corruptio
aut generationi cōtrarium est.

Nic p̄hs ostendit q̄ corruptio non ē mot⁹ q̄ motui nō
h̄l ḡnatiōni mot⁹ vel qd̄s. s; corruptio oponit ḡnatiō-

Quintus

Liber

qno est mot^o. si solū mutatio. igit^e corruptio nō ē mot^o.
Qm̄ aut̄ motus mutatio quedā est. mutatioēs
āt tres sunt dicte. Hac̄ āt que sunt fīm genera
tionē et corruptōe nō sūc mot^o. Hēt sunt fīm
pradicōem. necesse ē ex subiecto in subiectu^s
mutatōem motū esse solū. subiecta aut̄ p̄traria
aut media. et priuatōi opponit p̄trariū et mon
stra t̄ affirmatōe nudū et albū et nigrū

Nic.phs. ex premissis infert. q. cū morus sit qdā spēs mutationis et nō sunt nisi tres spēs mutationis. quaz due sc̄z gnatō et corruptio nō sunt mori. qz sunt fīm & tradic̄nem q nō h̄z mediū qd̄ sit morus. ḡ reliquā q mūratio illa q est de subiecto in subiectū sit morus tñ. ḡ est de affirmatiue fecato in id qd̄ oppositū est illi affirmatiue fecatū. Duo ēi affirmatiue fecata opposita sunt diuobis modis. s. fīm oppositū triā et fīm oppositū priuatiā. et iō cū dicim⁹ morus esse de subiecto in subiectū sumim⁹ subiectum in cōi. p. p̄terans & oppositis fīm priuatiōem & habitudinē & vocat verūq̄ illoꝝ p̄trarium in cōi. et iō subiecta dicim⁹ p̄teraria et media inter p̄teraria q p̄spata extremis p̄teraria sunt. Priuatio em̄ in cōi ponit. p. p̄terario. qz affirmatiue in dōlstrari p̄t. vt nudiū albi et nigri. qz sicur nūduz ad vestitū priuatio est affirmatiue designata. et cecū ad vidēs. ea priuatio albi est nigrum.

Utrū tātūtres sīnt spēs

mutatōis p se. s. gnatio corruptio et mor⁹ dicit
aprie. **O**st arguis pmo q̄ sunt tñ due sp̄es mutatōis
q̄ solū gnatio et corruptio dicunt mutatōnem. **S**ecō
motus est gen⁹ mutatōis. vñz in postp̄ dicamētis. igit nō
est sp̄es eiusdē. **T**ertio it⁹ plures sp̄es morū q̄ iam
noiatae sunt. q̄ creatio annihilatio et trāsubstatiatio. igit
Quarto nulla est mutatio a termino negato ad termino
num affirmatiū nec ecōtra. q̄ inter priuatiue oposita: so-
li est mutatio. negatio aut̄ opponit affirmatiōi et tradic-
tione. **P**ro iurelectu isti⁹ q̄stionis ponunt̄ duo discursus
quorū maior primi est ista.

Termini mutatois cōbinant quatuor modis
Minor Ex ambob⁹ terminis negatiuis. nō
sumit aliqua spēs. mutatois Cōclusio Igi
tur q̄uis quor mōs cōbinent̄ termi mutatois
sumi tñ p̄figit dūtaxat ex eis t̄s spēs mutatois
Major est p̄hi in textu dicetis. q̄ termini mutatois st̄s
in quadruplici p̄binatoe qm̄ aut mutatoe est de subiecto
in subiectu. hoc est de termino affirmativo designato ad
terminum affirmatiue designatiu. aut de nō subiecto in sub
iectu aut ecōtra. aut de nō subiecto in nō subiectu. M̄jor
probat quia sicut in actu rōnis ex puris negatiuis
nō fit bon⁹ sytis. ita in actu nature ex ambob⁹ terminis
negatis nō sumit aliquā spēs mutatois. Cōclusio p̄ez q̄a
mutatio solū p̄ intelligi fieri quor mōs. h̄z ultimus mo
dus nō est mutatio quo mutatioem fieri intelligim⁹ de
nō subiecto in nō subiectu. q̄is erit tñ tres. Āis p̄baſ
q̄ ois mutatio naturalis est inter opposita vñ p̄traria vñ
p̄tradictoria. h̄z due negationes nō oponunt̄ inter se nec
p̄trarie nec p̄tradictorie. q̄ necessariu est vñū extremo/
ruz esse ens. Major scđi discursus

Dis motus proprie dictus est de uno contrario in aliud trascitus successivus. **M**inor Genera

tio et corruptio subales sunt de nō esse in esse
vel de eē in nō eē mutatōes simplices. Lōclusio
Igit̄ gnatio et corruptō nō se morū p̄p̄ dicit⁹.
Quiaor p̄z p̄ auicēna dicētē q̄ morus est primū exitus
de ponā ad actū nō subito. Et in h̄ distinguit a muta-
tione q̄ est instātanea s.a gnatio et corruptōe. Quidor p̄z
p̄ definitōem vtriusq; q̄ gnatio ē, p̄ gressio a nee actuali
ad eē actuale. vtr i gnatio et rep̄ naturaliū et corruptō ē p̄
gressio ab eē actuali ad nō eē actuale. Et q̄ forma subal
nō suscipit intēsionēz et remissionē. Igit̄ gnatio et corruptō
sunt mutatōes simplices et nō exitus successiū de ponā
ad actū. et h̄ loquēdo de gnatio et corruptōe fm se. Nā
fm q̄ imixte sunt alteratōib⁹ pūtis dicunt habere succe-
sione. nō tñ intelligedo q̄ nature gnatiois et corruptōnis
sunt successiue. s̄ q̄ sequūt̄ et comitant⁹ successiue gene-
rāt̄iem et corripc̄ēs nō solū facit gnatioem s̄ alteratōem
ita q̄ alteratio sit q̄st̄ via inter generatōez et corruptōem
ordinata. Lōclusio p̄z p̄ fm in rextu

Ad obiecta i opposituz

Ad p̄mū dōm est. q̄ dupl̄ accip̄is mutatio, vno p̄p̄.
et sic īp̄ s̄nt solū due sp̄s. s. ḡnatio & corruptio. Alio
accip̄is mutatio generaliter. vt est nomē cōe ad mutatio
nē & ad morū p̄p̄ dicitū. & sic s̄nt tres sp̄s motus. & iō
est hic regula tropica de p̄p̄ qd̄ est cōe ad definitōem et
ad p̄p̄ p̄p̄ dicitū. & sic vna sp̄s qr̄ nō h̄z nomen spele

ipositiū seruari nome generis. Ad secundū dñm ē q̄ dupl
accipit mor⁹ vno⁹ i ginali, p̄ q̄cūq̄ mutatōrē t̄ successiua
q̄ instatātē, t̄ h̄ mō capīt in post̄p̄dicātē, t̄ h̄ mō ge
neratio ⁊ corrūptiō st̄ mor⁹. Alio⁹ capīt mor⁹ p̄p̄ lo
lū, p̄ mutatōrē successiua, t̄ illo mō mor⁹ sp̄req̄t̄ aliqd
subiectū qd̄ sit ens p̄pletū in actu qd̄ manet sub vtrōq̄
finiōz, qd̄ iniūfīt̄ ex. cū dī. dico at̄ subiectū ex affirmatoe
mōstratū t̄ h̄ mō capīt h̄ mor⁹ t̄ sic mutatōrē istatānē
nō st̄ mor⁹. vñ etiā p̄z, q̄ aliter accipit h̄ subiectū q̄ in
pmō ⁊ sedō hui⁹. Hā ibi capīt p̄ oīlo qd̄ p̄t̄ stare sub
formasubali sive accītālī, t̄ sic materia p̄t̄ dici subiectū
hic at̄ accipit solū p̄ entē actu p̄pleto ⁊ subali, t̄ sic ma
teria p̄ma dici nō p̄t̄ subiectū. Ad tertīū dñm ē q̄ du
plices sunt mutatōrē qd̄a st̄ naturales ⁊ phīce, t̄ de t̄
mutatōrē i laicūq̄ p̄p̄, q̄ iūfīt̄ alia mutatōrē

lib mutatō ib⁹ loquit̄ h̄s, ⁊ nō iuuenit aliquid mutari tamen quin p̄phendat̄ sub aliq pdictor⁹ mōz mutatōis. Aliē sunt mutatōes excedētes facultatē nature et naturalia agētia q̄ vocatūr mutatōes cōi noīe et nō p̄vio. ⁊ tales nō oī h̄ cōphendi sub ista diuīsione, ⁊ h̄mōi sunt mutatōes pdicē. q̄ creatiō est, pdictiō totū entis de mīthilo. h̄ oīs actio naturalis sit ex aliq p̄supposito, igit̄ nō p̄ dicē. q̄ creatiō sit mutatō naturalis Nec annihilatio sit fin naturale modū q̄ i mutatō naturali manet materia in corrupta. In annihilatio autē nihil manet. Igit̄ p̄na non est trāmutatiō naturalis. Etia trāsubstantiatiō excedit fas cultatē nature q̄ rotā suba nō mutat̄ in rotā subam nisi p̄ autorē nature. Sz dices. illūlatiō ē motus naturalis ⁊ enī nō p̄phendit̄ sub aliq istaz spēz mutatōis. Non sub duab⁹ p̄mis spēb⁹. quia est de subiecto in subiectum. Nec sub ultima. quia est subitanea. Ad hoc dicēdū est. q̄ primā comprehēndit̄ sub motu p̄prie dicto: ⁊ p̄at̄ primā sub generatione et corruptione. in cōstum em̄ est in stanciā sub generatione p̄phendit̄ in q̄nū est de subiecto in subiectū. p̄phendit̄ sub motu p̄prie dicto, et sic res ducit̄ finē qd ad primā spēm motus. q̄ est generatiō finē qd. et reducit̄ ad tertiam spēm motus simpliciter. ⁊ hoc fit

Physicorum

rigorē p̄hi. q̄z talis mutatio est de subiecto in subiectu. Nec oī talis est successiu. s̄z aliquis successiu. q̄z alii quis instātanens. z ideo nō potest ad intentionē p̄hi i h̄ textu motus v̄l̄ distinguī a generatione et corruptiōne. q̄z sc̄s motus est successiu. exitus mobilis de potentia ad actū. sed ex eo q̄ motus est de subiecto in subiectu s̄ generatio et corruptio s̄t de nō subiecto i subiectu et ecōtra corruptio. Aut dōm est q̄ illuminatio ex p̄sequēti est mutatio. q̄z p̄sequēt motū localē illuminār̄. z iō si ac cipiat illuminatio fm̄ se sine ordine ad motū locale quēz p̄sequēt p̄ dici q̄ p̄rie nō sit mutatio. s̄z qdā diffusio lumen in corpus illuminabili. s̄z in diaphonū. Ad q̄rum dōm est. q̄ duplex est negatio. qdā est extra genus. hoc est extra subiecto. z sic negatio opponit affirmatiōne p̄adictorie. Alia est negatio in genere phisico. hoc est in subiecto. et talis est priuariua. q̄z priuariua est negatio in subiecto apto mato. et eo mō due mutatiōnes sunt in terminū affirmatiū et negatiū. Unde p̄z. q̄ creatio nō est mutatio naturalis. q̄ ipa e in termiōs p̄adictoriis simpli.

Incidunt dubia quoz
p̄mū est. quare p̄hs d̄t mutatiōem fieri de subiecto i subiectu et nō de forma in formā. cū tū mutatio sit de forma in formā cuius subiectu idem manet. So ad innueni dū q̄ mutatio nō sit de forma in formā abstractiū access̄ p̄ta. s̄z de forma p̄cretiū in formā. Inter formas em̄ contraria est motus aut mutatio fm̄ esse qd̄ h̄nt in subiecto. subiectu ei d̄r̄ moueri de uno oppositor̄ ad reliqui siue in altero. igif grā formaz. d̄r̄ motus esse de subiecto in subiectum. aut de subiecto in nō subiectu aut ecōtra.

Secūdum dubium est.
An sola mutatio que est de subiecto in subiectu sit motus. Et videf primo q̄ nō. Nā nulla ē mutatio de subiecto in subiectu. qz oī mutatio ē de opposito in oppositum. s̄z subiectum et subiectu nō h̄nt oppōem ad uicem. igif zc. Scđo sic. sicut se habet subiectu ad subiectum ita nō subiectu ad nō subiectu. q̄ si sit mot̄ de subiecto i subiectu erā erit motus de nō subiecto in nō subiectum et p̄z nō sola mutatio de subiecto in subiectu est motus. So q̄ sic. qz mot̄ p̄rie dicitur est aliqua mutatio. qz in tali motu sit aliqd post aliud et nō est mutatio de subiecto in nō subiectu nec ecōtra mutatio de subiecto in nō subiectu. et cū nō sine nisi tres sp̄es mutatiōnis. igif sola mutatio q̄ est de subiecto i subiectu est motus.

Ad obiecta in oppositū. Ad p̄mū dōm est. q̄ argu/mentū p̄bat q̄ mutatio nō ē de q̄libet subiecto in q̄libz subiectu. s̄z tū nō p̄bat quin sit de subiecto in subiectum q̄ sic se h̄nt q̄ sunt p̄traria. Ad scđm dōm est. q̄ q̄uis nō subiectu et nō subiectu ueniat in negatiōe. sicut duo subiecta in affirmatiōe. Dissile tū est in hoc q̄ nō subiecta dicunt duas negatiōes qnō oppōnū. subiecta vero dicunt formas positivas in quibz p̄t eō oppō. ideo in ipsis potest fieri motus.

Tertium dubium est.

An gnatō et corruptio sunt mot̄. Et videf p̄mo q̄ sic. qz gnatō ē entis in pōna inq̄stū h̄mōi. Nā est ac̄ gnatō. Inq̄stū generabile est. igif gnatō est motus. Scđo sic oī mutatio successiu est motus. gnatō est mutatio suecessiua. q̄ mybiciū est prius et posteri. ibi est successio.

Aristotelis.

In gnatōe est prius et posterius. qz in oī gnatōe ē eē post nō ee. q̄ in gnatōe est successio. et p̄z nō erit ibi mutatio tpalis q̄ Tercio in oī gnatōe substanciali acq̄rit vna for/ma in materia post aliā. aut q̄ ille forme i eodē instāti s̄t̄ in materia. aut i diversis. Nō p̄mū. qz tū se q̄ref. q̄ idē s̄t̄ es̄z duo entia. qm̄ s̄l̄bz duas formas substanciales q̄z q̄libet dat esse p̄fectiū et substancialē. Nō in diversis instātibz. qz tū ibi ēēt p̄s medii et p̄z nō mēsuret tpe et ent̄ mutatio successiu. et cū eadē sit rō de gnatōe et corruptiōne. qz s̄l̄bz̄. q̄ gnatō vni est corruptio alteri. seq̄tū q̄ corruptio sit motus. Lōsimas alteratio vocat gnatō octauo huius et ecōtra. s̄z alteratio est motus. p̄rie dicitur. igif gnatō ē mot̄ p̄rie dice. So q̄ nō. qm̄ nō ens nōmōet illud qd̄ gnatō ē nō ens. igif nō mouet. Major p̄z duabz de causis. q̄z vna est. qz nō p̄t talē nō ens mo/tui subici sicut mobile. Scđa est. qz nō ē in loco. Et h̄ius cā est. q̄ motui nō p̄t subici tale non ens. qz si motui subicere sicut dicunt Avicenna et auerois. opteret q̄ aut subicere motui grā materie in q̄stū suba qdā ē. aut grā p̄uatois q̄ est in ipsa. Nō p̄mū. qz oī motus p̄t̄ nūs est diuisibilis. z sic oī habere mediu et extrema iter̄ materia at̄ et formā nihil est mediū. et ideo nullus p̄t̄ esse mot̄ vni ad alterā. Nō scđm. qz p̄uatio vel est in ipsa et per p̄uatoem materie d̄r̄ nō ens. z sic se q̄ref q̄ grāno entis et inq̄stū est nō ens simpt̄ esset aliqd subiectum motui. q̄ vlt̄ cū sit subiectu motui erit simpt̄ subiectu. z sic opteret q̄ inq̄stū est nō ens simpt̄ esset qd̄ est absurdū. Et si dicat q̄ subiectu relinquat aptitudinez formalē ad actū et grā illi supponat motui. h̄ itez ee nō p̄t̄ cū aptituduo illa sit cēntialis forma substancialis q̄ simpt̄ est et diuisibilis. qm̄ qd̄ simpt̄ est et diuisibile nō p̄t̄ intercipi vt fm̄ p̄t̄ habeat. In omī aut̄ motu ex̄z igif hoc. q̄ vbi aut̄ forma habita p̄ motu fm̄ p̄t̄ habeat et iō generatio nō est mot̄. s̄z finis mot̄ Si aut̄ gnatō nō est mot̄. neq̄ corruptio erit mot̄ p̄t̄ eandē rōem. Id ei qd̄ p̄traria motui large sumpro p̄trario vt sub se cōphendat. et oppōem p̄trario et habit̄ et p̄uatois oī ee motui vel q̄te. et iō cū oppōtor̄ idē sit gen̄. z gnatō q̄ oppōnit corruptiōi nō sit in gne mot̄. s̄z mutatiōnis simpt̄ nō erit corruptio in gne motus. Alia rō est. qz cū oī mot̄ sit ac̄ ipfectus successiu. vt in tertio p̄ba/tuz est indiger ip̄ subiecto qd̄ p̄ motū deuenit de uno in aliud continet. q̄ si materia simplex subicere motui opteret nō carior q̄ ipa p̄ motū continet veniret ab uno in aliud. igif aut̄ ab una materia in aliā. aut ab una forma in aliā. Nō p̄mū cū illud nō sit nisi vnu qd̄ subicere gnatō simpt̄. Nō scđm. qz tū ē i vna forma et i alia. q̄ fuit ac̄ria ens et nō materia simpt̄ q̄ est nō ens. Alia rō est. simpt̄eria in pōna tū motui subicere et sufficiens ess̄z ad h̄ tū cū natura operet p̄ minima nō queret aliud subiectū mot̄. q̄ q̄rit aliud vt manifestū est. igif ipa p̄ se non pos̄test esse subiectum motus. P̄terea materia est suscep̄tibilis forme subito non interueniente tēpōze. si igitur talis materia subicere motui. opteret q̄ oī motus esset subito qd̄ est falsuz. et ideo diuini sapientes dicunt. q̄ cū materia esset creata q̄ subito est receptibilis forme substancialis q̄ creator̄ oīm formis cā informat subiōro. et sic creavit oīa s̄l̄. sicut aer ad oppositōem rectā liuar̄ vbi cūq̄ sit s̄l̄ recipit lumen. Ad obiecta i oppositū. Ad p̄mū dōm est. q̄ illa definitio motus dat de motu in cōi. et iō bñ uenit generatio. et non solū dat de motu p̄rie dicitur de q̄ p̄batū est. q̄ generatio nō sit motus. Ad

Quintus

scdm dōm est. qd in generatione rep̄s p̄ius et posteri natura. iō bñ pcedis qd in ḡnārōe est quedā successio s̄m naturā. tñ ibi nō reperit p̄ius et posteri in tpe. qd i eo dez instati t̄pis ē ē et nō esse. iō ibi nō est successio t̄pal qd solāmō denotat successiū mutatōem simpliciū. Quod autē nō p̄uenit ei qd p̄ius et posteri sic declarat qd qd p̄ p̄ius et posterius p̄uenit alicui id p̄uenit vni et aliū per p̄atōem ad illud. h̄ nomē t̄ rō motus nō p̄uenit generationi p̄mo nec in p̄atōe ad aliquē motū. iō nullo est motus h̄ mutatio simplex vel finis mot⁹. Ad tertium dōm est. qd in generatōe substātiali due forme habet esse in materia in eōde instanti t̄pis s̄m rē. qd tñ instans differt s̄m rōem. qd forma qd abīcī est in materia in illo instanti s̄m rōem. qd illud instans est finis p̄teriti. et alia qd acq̄rit h̄z esse in eōde instanti. p̄t̄ est p̄ncipiu futuri. Ad confirmatōem dōm est. qd dupl̄ accip̄t̄ generario. vno p̄ p̄ie p̄ generatōe simpliciū dicta. et sic alteratio nō est generatio. Alio mō cap̄t̄ generatio cōiter. p̄t̄ extēdit se ad generationem simpliciter et s̄m quid. qd in ea acq̄rit̄ cē acci dētale. Aut dōm est. qd duplicitē accip̄t̄ alteratio. vno mō p̄ quacūq alteritatē. et sic ois motus p̄ vocari alteratio. qd in oī motu est alteritas terminos. Alio accip̄t̄ alteratio p̄ alteritatē qd est inter q̄litates p̄traria rātu. et sic alteratio est sp̄es mot⁹ distinguan̄t̄ s̄m ḡna p̄dicamēto. sed tria s̄t̄ genera p̄dicamēto. ad qd emot⁹ liḡt̄ s̄t̄ solū tres sp̄es mot⁹.

Quartum dubium est.

An generatio et corruptio sunt mutationes de p̄tradicitorio in p̄tradicitorū. Et videſ qd nō qd sunt de p̄trario in p̄tradicitorū qm̄ p̄ncipia nature sunt p̄traria. generationi nūt et corruptio sunt inter p̄ncipia nature. iō sequit qd generatio et corruptio p̄t̄ esse de p̄trario in p̄trariū. So qd generatio et corruptio dupl̄ accip̄t̄ p̄t̄. vno p̄ fini cētia. et sic sunt mutationes de p̄tradicitorio in p̄tradicitorū et hoc qdē p̄tradicitorio in genere et nō extra genus. qm̄ generatio est de nō esse ad esse simpliciter. corruptio p̄o ecōtra. cē aut et nō esse opponuntur p̄tradicitorie p̄tradicitione in genere. h̄ qd generatio aliqd subiecti. ita sc̄ qd et puro nihil nō sit generatio neq; in purū nihil corruptio iō nō sunt de p̄tradicitorio in p̄tradicitorū extra gen. h̄ in genere. et hoc est qd s̄t̄ in textu. qd mutationes sunt de p̄tradicitorio in p̄tradicitorū motus vero de p̄trario in p̄trariū. Alio modo accip̄t̄ s̄m esse. s̄m qd physice cōmisenſt alii mōtib̄ qd sunt de p̄trario in p̄trariū. et illo modo generatio et corruptio sunt de p̄trario in p̄trariū. P̄ncipia em̄ nature de genere substātiae h̄nt oppositio nem p̄t̄iuā aut op̄oem p̄traria. op̄oem quidē p̄iuātiā p̄m s̄t̄ p̄traria s̄m qd p̄trarij admiscent.

Quintum dubium est.

Quare nō dī qd augmētatio et alteratio sunt de p̄dictorio iō p̄tradicitorū s̄m ee. sicut generatio et corruptio s̄t̄ s̄m esse de p̄trario in p̄trariū. So qd ideo. qd et si generatio et corruptio alteratōi admiscent et ecōtra. nō tñ eo dem mō. Nam generatio admiscent alteratōi sicut terminus p̄comitās silt corruptio. sed ecōtra alteratio ad̄ miscent generatōi et corruptōi sicut via termino p̄comitanti. et iō generatio et corruptio quodā mō instrumēt liter dependent ab alteratōe. et nō ecōtra. Alteratio ei in generationē et corruptōem quodā mō terminat. igif generatio et corruptio alteratiois naturā fortunt. et nō eō. Si uigil p̄dicamēta diuīsa sunt substātia. et

Liber

qualitate. et vbi. et qd̄. et ad aliqd. et q̄titate. et facere. et pati. necesse est tres cē motus q̄titatis et qualitatis et s̄m locum.

Istud est tertium cap̄lm in quo p̄hs ponit divisionē motus p̄prie dicte. et ostendit ad qd̄ p̄dicamenta est motus p̄ se. et patebit in processu. p̄mittendo ista p̄ditionē. Si p̄dicamera sufficienter diuīsa s̄t̄. qd̄ diuīdunt in substātiam. et q̄titatē. et q̄litatē. et vbi. et qd̄. et ad aliqd. et face re. et pati. et sitū. et habere. tūc necesse est morus et tres sp̄es s̄m genera sc̄ motus q̄titatis. et motus q̄titatis et motum s̄m locū. Et rō huius est extra rexū. qd̄ sicurū dīctū est qd̄ motus sit de subiecto in subiectū. et subiecto in acru. qd̄ est de aliquo p̄dicamēto. necce est qd̄ sp̄es motus distinguant̄ s̄m ḡna p̄dicamēto. sed tria s̄t̄ genera p̄dicamēto. ad qd̄ emot⁹ liḡt̄ s̄t̄ solū tres sp̄es mot⁹.

Sed s̄m substātia at nō est motus p̄pter nūl lum entiū substātiae cōtrariū esse.

Nicphs ostēdit. qd̄ in substātia nō est motus. ois em̄ motus est inter p̄traria et media. h̄ substātiae nihil est cōtrariū. qd̄ nullus mot⁹ est in substātia. Dīnot̄ p̄ p̄dicamēto substātiae. qd̄ subiecto p̄tria et nihil ē p̄trā. qd̄ si sic tūc p̄cessit̄ s̄m infinitū. qd̄ de rōe p̄trario p̄ qd̄ in aliquo subiecto. igif si substātiae effet aliqd p̄trariū. tūc effet in alia substātia. et illa iterū in alia. tēs. Et de rōne conteriorū est qd̄ successione vni insint. h̄ hoc est p̄tria rōem substātiae qd̄ habet esse p̄ se.

Neq; est in ad aliqd p̄tingit em̄ altero mu tante verū esse. alterum nihil mutans. Quare s̄m accidens motus horū est.

Nicphs ostēt qd̄ in p̄dicamēto ad aliqd nō est motus nisi p̄ accīs. qd̄ ad illud nō est mot⁹. qd̄ acquiri p̄ denū u sine oī mutationē. h̄ ex sola mutatione alteri. ad aliqd ē hymoi. igif ad aliqd nō est mot⁹ p̄rie dīct⁹. Dīnot̄ p̄ batur. qd̄ aliqd exīs alicui diffīlēt p̄ fieri similiū nulla mutatione facta in eo p̄ sola mutationē alteri. ut cū choris dexter sit colūna t̄rāseunte chorizo in sinistrū efficit colūna sinistra colūna nō mutata in aliqd. qd̄ variatio for me ad aliqd qd̄ sit circa colūna a dextro in sinistrū p̄ accīs fit. qd̄ sit moto aliqd quodā alio. h̄z et in eo qd̄ mouet motus sit p̄ accīs in forma relatōnis. qd̄ chorizus nō effici similiū nisi p̄ motū localē a dextro in sinistrū. qd̄ variatio formaz. s̄m qd̄ ad aliqd causat ex alio motu p̄ accīdens. ergo sit talis motus.

Neq; agētis. neq; patētis. neq; ois qd̄ mo uetur. aut mouētis. qd̄ nō est motus mot⁹. neq; ḡnatiōis ḡnatiōis neq; oīnō mutationēis mutationē. Nicphs p̄bar qd̄ ad actōem et passionē nō est mot⁹. et hoc vlt̄ loquēdo de agētē et partite s̄m qd̄ oī ages ē mot⁹ uens. et oī motū est partiens. Nec solū ostēdet qd̄ motus nō est in agētē et partite. h̄ erā qd̄ nulli mutatione p̄le ē in p̄dicamētis dictis neq; generatio neq; corruptio qd̄ motus nō est motus. nec generatio generatio neq; aliqd cuius mutationis mutationē. h̄ actio et passio sunt motus. igif ad actōem et passionē nō est motus. Dīnot̄ parz p̄ p̄m terrio p̄ bicor̄ dīctē. qd̄ actio et passio s̄t̄ vno motus materialiter in cōst̄ vna forma nūero.

Prīmū quidē em̄ p̄tingit duplicitē motus esse motū. aut sicut subiecti. et h̄bō mouet qd̄ ex

Physicorum

Arestotelis.

albo in nigrū mutat. sic et motus aut calescit. aut frigescit. aut locū mutat: aut augmentatur aut diminuit. Hoc at ipossible est. Nō ei subiecto aliquid est mutatio. aut in mutando alterum aliquid subiectū ex mutatōe in alterā spē. ut hō ex egritudine in sanitatē. Sed neq; hoc possibile nisi fin accīs. hic enim motus ex alia spē in aliā mutatōem. Et generatio et corruptio. silt pter q̄ besunt in opposita sic. Motus aut non silt. Sil' igitur mutabif ex sanitate in egritudinē et ex ipa hac mutatōne in aliā.

Nicphs pbaf maiore pdicte rōnis scz q̄ motus nō sit motus. septē rōnib; quarū prima est. Nam si motus esset motus. aut mutationis mutatio. hoc contingere aliter modō in minorū. scz q̄ sit ei tangib; subiecti. vel tanq̄ termini. si in habitudine subiecti sensus est q̄ motus sit motus. et mutatōis mutatio. sicut eius qd mouet. sicut hois q̄ mouet d̄ esse motus qn̄ mutat ex albo in nigrū. vel ex alia q̄litate in aliā q̄litate. Si aut̄ cōstruas in habitudine finis sui termini. tūc sensus est. q̄ mot⁹ est motus. ita q̄ motus essentialiter sit ad motum sicut ad terminū. sicut motus albi cōtraliter et p se est ad nigrū. sed vtrūq; illo p̄ est ipossible. igit̄ motus nō est motus. Primum quidē est impossibile. qz si motus esset mot⁹ sicut subiecti qd mouet. tunc oportet concedere q̄ motus moueretur proprie et omne qd est in genere est i aliū qua specierum est tunc oportet concedere. q̄ motus calesceret aut frigesceret aut locuz mutaret. aut augeret aut diminueret. h̄ illud est ipossible. qz motus vel mutatio nō est aliquid de nūero subiectuōū. eo q̄ subiectuō est ens in se ppter qd est cā esse accīs in ipso. Mutation aut̄ et motus incompletius esse h̄nt q̄ accīs quietus. Etia si motus subiecti motui. tunc oportet q̄ ois motus esset subiectū alterius et sic scds tertio subiecter. et tertius quarto subiecter. et sic in infinitū qd est impossibile. Octā si motus esset subiectum. et motus esset imotu. esset subiectū in subiecto qd est ipossible. Sz si forte dicere ad hoc. q̄ vnuus esset subiectū et alter no. h̄ res existens i subiecto oportet q̄ due res q̄ sunt eiusdem generis et rōnis cēt subiectū et accīs. qz p̄ hoc q̄ vna earuz est subiectū substāta est. et p̄ hoc q̄ est in subiecto est ac tēdens. cū motus et mot⁹ sint eiusdem generis et eiusdez rōnis hili genus. igit̄ impossibile est motū esse motus et mutatōem mutatōis p̄ modū subiecti. Qode mō ēim possibile q̄ motus sit motus p̄ modū finis et termini. q; si motus esset mot⁹ aut mutationis mutatio isto mō. hoc erit in mutatōem alterz aliquid subiectū ex mutatōis vna in alterā spē mutatōis q̄ cētialiter ē finis et termin⁹ eius. qm oī q̄ ois mutationis terminū habeat essentialiter et p̄ se subiectū. sicut p̄z cū homo mutat ex egritudine in sanitatē. sanitas em̄ adepta est essentialis termin⁹ mutatōis qd̄ sanatio. Sz hoc nō est possibile. q̄ hoc mō mutatio sit terminus essentialis mutatōis. Sz p̄ terminari mutatio ad mutatōem accīs ut patebit infra. Nic em̄ mot⁹ q̄ sic p̄ se terminari ponit ad aliā mutatōem erat motus ab yna spē mutationis transiens ad aliā speciem mutationis sicut ad finē subiectū. et p̄ se cōuenientēz. Et generatio et corruptio erunt silt terminate ad alias mutatōes. qz quo ad hoc simile est de generatoe et corru-

ptione. Neq; est drā in alto preter hoc solū q̄ generatio et corruptio sunt in opposita sic q̄ h̄n̄ modū p̄dictionis qui est de subiecto ad nō subiectū. et de non subiecto ad subiectū. Motus aut̄ nō similiter his ad opposita. Sz potius est inter p̄teraria quorū vtrūq; est subiectū. Sz quo ad p̄structōem impossibilū idē est motus esse mot⁹ qd̄ ḡnratōez eē ḡnratōis et corruptōez corruptōis. Si ei sic mot⁹ et motus vel mutatio mutatōis tūc oportet et simul aliqua res mutare dupliciter. qz ei mutatio ē iter contraria formās oportet et transiret de forma in formā sicut ex sanitate in egritudinē. Et cū hoc. qz mutatio ponit cē terminus mutatōis oportet q̄ p̄illamutatōem trāsear ad quācūq; alia qd̄ finis p̄me mutatōis

Manifestū aut̄ q̄ cū infirmetur mutatō erit in in quālibet. Contingit em̄ quiescere et apli- us nō in p̄tingentē sp̄ et illa ex quodā in qddem alterū est. Quare et opposita erit sanatio. Sz fin q̄ accidit ut si ex recordatiōe in obliuionē mu- tatur. qm cui inest illud mutatur aliqui in sci- tiā. aliqui vero in sañationē

Nic ponit sed am̄ rōem istā. si mutatōis ēē mutatio rāq; timini. aut̄ remittā ad motū opositū sibi aut̄ i quē cūq; indūt̄. neutrū illorū ēdm. iḡ. Minor. pbaf. Nō p̄mū. qz tūc aliquid moueret ad oppositā et simul sanaret et egrotaret. qz cū mouet a sanitate in egritudinē in ter- mino motus esset motus sive mutatio ex egritudine i sa- nitatē et cū illi motus sint p̄timū essent vnuis mot⁹ nu- mero. et sic cōdē motu aliquid moueret in opposita. Nō scdm. qz tūc destrueret tota doctrina transmutationum que est. q̄ transmutatō nō est ad qd̄cūq; p̄tingens. sed ad opositū. et ita si si transmutatō ē ad transmutatōem non erit ad quācūq; p̄tingēt̄. Sz ad oppositā. et illa oppo- sita erit etiā in qd̄dā alterū opositū ex quodā oposito illi. Et ex hoc p̄tingit duplex inconveniēs. si dicat q̄ mu- tationis sit mutatio. Quoq; primū est. q̄ cū aliquis moue- tur ex sanitate in egritudinē. q̄ tūc etiā sanatio q̄ oppositā est egrotatōi etiā inerit eidē. et sic aliquis simul sanat et infirmat. Sz hoc est impossibile. igit̄ mutatōis nō est mu- tatio. Scdm inconveniēs est. q̄ mutatio tūc non erit fin̄ regulā mutatōis et oposito in opositū Sz potius ex hoc qd̄ accidit. Cū em̄ simul moueat ex sanitate in sanitatē. et ex egritudine in egritudinē. nō p̄t aliquis isto p̄ termin⁹ noī mutatōis esse p̄ se termin⁹. qz si ex uno moueretur cētialiter. tūc nō moueret. cētialiter in eūdē simul. qn̄ mouet ex ipso. Nec tūc possit moueri simul ex oposito et in opositū illi sic igit̄ sp̄ erit mutatio ex eo qd̄ accidit. et in id qd̄ accidit. ut si aliquis mutat hoīem ex scia vel ex recordatiōe in obliuionē nō erit h̄ iō. qz recordatio et ob- liuio sunt opposita. Sz potius mutat ipm. qz inest ei accīta liter obliuio. et nō iō. qz obliuio est termin⁹ cētialismo- tūs q̄ est ex recordatiōe. et tūc sufficit termin⁹ accītal ad mutatōem. aliqui venit ex recordatiōe in sciam q̄ eadē sp̄ vel genere est tūc recordatiōe. aliqui aut̄ venit ex recor- datiōe in sanitatē q̄ est diuersa genere a recordatiōe. q̄oia st̄ ipossibilitā. et sic nō ē possibile q̄ sit mutatō mutatōis. Amplius at̄ in infinitū vadit si erit mutatōis mutatio. et ḡnratōis ḡnatio. Necesse ē igit̄ esse p̄mā si ultima erit. ut si sumpl̄r ḡnatio siebat ali- quādo. et qd̄ sit siebat. quare nondū erat qd̄ sic

Quintus

simpliciter. sed aliqd cū sit et factū est iam. & ite
rum illud siebat hoc aliquā: quare nōdū erat tūc
quod sit. Qm̄ aut̄ infinitoꝝ nō est primum nō
erit quid vltimū. Quare neq; habitū neq; fieri
igī neq; moueri possibile est neq; mutari nihil.

Nicphs ponit tertīā rōem. si motus esset motus. &
mutationis mutatio. tūc etiam generatōis esset genera
tio. & sic vadit in infinitū quia qua rōne vnius genera
tōis esset generatō etiam alterius. sed hoc est inconveni
ens. igī. Et pro intelligentia istū rōnis supponēde st̄
tres pōnes. Quā vna est. q id qd generat dū gene
rat non est sed fit. et ideo q ponit generatōem generat
eo q est terminus generationis nōce est q generatō nō
fit dū generat sicut finis gnatōis. Scđa aut̄ propositio
est qd qd est finis generationis qn generatō est. & ideo
si generatō est finis generationis generatō est. qn attin
git eam illa generatō que est ad ipam. Tertia propositio ē
q si hoc processerit in infinitū ante et post q ista que dā
sunt de generatione in infinitū se extendūt in ante & ip
Si igī generatōis esset generatō. opteret generatōem
esse priorem si detur esse posterior. cū posterior sit nata
ex priori. vt si generatō simplex q substantialis est fie
bat aliquā p generationem alia. tūc nōce est q illud siebat
et generatō qd fit & generatō hoc est generatō generata
fin qd fit & generatur adhuc nōdū est. igī generatō dū
siebat nōdū erat. Deinde sic procedendo generatō gene
rata qd fit & est finis generationis pōris iā facta est qn ge
neratō pō facta est. igī vna generatō nōce est finis
facta est. & est per precedētē generatōem & fit. et nōdū
est p seipam. igī idem nōce est. et nōdū est simul et se
mel. et sequitur q hoc fiat iterū. q ex generatione ista se
quitur alia in infinitū. Illud aut̄ fiet ex quo fit generatione
ergo hec generatione facta fiet iterū in sequenti generatō
ne et erit. et nō erit in illa simul et semel. vt patet ex p̄dic
tis. Si aut̄ fiet ex sequenti sicut semen fit homo. ita ge
neratō ex generatione tūc nōdū erat generatō. igitur nō
fuit p̄stirura in essi per pcedētē generatōem q oia ipsoſi
bilia sunt. Adhuc aut̄ qm̄ eoꝝ q sunt infinita fm rectū
nō est aliqd primū tunc in hac via qua generatō fm re
ctū est ex generatione essentialiter et per se non erit aliqd
prima generatō. sī vbi nō est primū ibi nō est immedia
tum ꝑns ex illo priori qd vocatur iuxta dicenda habitū
vbi em̄ non est prima generatō nec ꝑsequēs. ibi impossib
ile est aliqd fieri aut̄ moueri aut̄ mutari. q nihil fit aut̄
mouēt nec mutat. sed illud est falsum. vt p̄z ad sensum.
ergo falsum est generatōem esse generatōis. et motum
motus et mutationem mutationis. Et idē inconveniēs se
quitur de motu si motus dicatur esse ex motu in infinitū
quia nō esset motus p̄imus.

Amplius eiusdeꝝ motus cōtrarius est. ad
huc qes et generatō et corruptio. Quare qd fi
at cum fiat qd fit tūc corruptit. Neq; ei cū mot
us neq; posterius. esse em̄ oportet quod cor
ruptit.

Nicphs ponit quartā rōem que est. si ipsius motus est
motus sequitur. q idem subiectū strans & q idem ē qd
generat & corruptit & qd quiēscit & mouēt. hoc est si ge
neratōis est generatō tūc etiā corruptio erit generatōis
et sic generatō aliquā corruptit. Et hoc p̄t sic ostendi. qd

Liber

suppō est. q id qd ē finis generatōis qn gnatō est. & sic si
generatō est finis generatōis. generatō est qn attringit
eam illa generatō q est ad ipam. corruptit aut̄ qn siebat.
sed est generatō qn fit. igitur generatō corruptit qn fit & gene
ratō. ergo aliquā res aliqua corruptit qn fit & gene
ratō. et hoc est inconveniens. Non em̄ p̄t aliqd corrupt
pi immediate cū fit hoc est dum est in fieri. qz tunc genera
tō et generatō et corruptio nō insunt sumul. Nec etiā gene
ratō potest posterius corrupti qd fit. qz posterius qd fit nō
est. qz nō est nisi dum fit. et id qd corruptit oportet et. igitur
generatōis non est generatō. neq; motus motis.
neq; mutationis mutatio.

Amplius oportet materiā subesse. & ei qd fit
et mouēt. Que igī erit sicut alterabile. vt cor
pus aut̄ anima. sic aliquid qd fit motus aut̄ gene
ratō. Et iterū aliquid in qd mouēt. oportet ei
aliquid esse huiusmodi ex hoc in hoc motū nō
motum aut̄ generationem.

Nicphs ponit quintā rōem. In oī motu oportet ē
materiā et naturam alicuius generis in qua est motus
diuersam a motu. sicut migratio est in materia et in nati
ra q est albedo vel nigredo. et tamē nec est albedo nec ni
gredo. sed si ad motū esset motus et ex motū esset mo
tus nō esset determinatū subiectū qd sic mutaret. et etiā non
esset determinata natura circa quā est motus. sī ista sunt
inconvenientia. igī zē.

Similiter aut̄ et quō erit. Non em̄ erit do
ctrina que doctrine generatō. Quare neq; ge
nerationis generatō uel qdā cūiudem

Nicphs ponit sextā rōem. si motus esset motus. tūc
sequeretur q doctrinatōis esset doctrinatio. & genera
tō non esset generatō. sed generationis esset generatō.
sī ista sunt inconvenientia. quia doctrinatio non generat
doctrinatōem sed sciam. multi em̄ habent sciam p̄ doc
trinatōem alicuius qui nō habent doctrinatōem. qz al
los docere non possunt. q relinquit q neq; in vī genera
tōis est generatō. neq; qdā generatō est cūiudam
generationis.

Amplius si tres spēs sunt motus. horū ali
quam necesse est esse subiectā naturā et in quā
mouēt. loci ergo mutationem alterari aut̄ ferri
Omnino aut̄ qn mouēt. oē qd mouēt triplici
ter aut̄ in eo qd est fm accidēs: aut̄ quia p̄s ali
qua. aut̄ qz per se. fm accidens solum cōtingit
mutare mutationem. vt si quis sanus sīl cur
rat aut̄ discat. Hāc at fm accidēs diuisim? oīl
mōtus.

Nicphs ponit septimā rōem si mutationis est mura
tio ita q vnuis motus supponatur alteri tunc oportet q
aliquā triū mutationum supponat alteri & sit ad ipam
qz in om̄i motu optet aliquā materiam esse subiectō & ali
quam naturā in qua est motus. q si mutationis est mu
tatio. oportet q loci mutatio sit alteratōis sive ad alte
rationem. Et cum illud dicat mutari quod mouēt ad
aliqd. vt albū aut̄ nigrū. tunc loci mutatio alterabitur
aut̄ si mutat ad idē in genere vel spē tūc loci mutatio se
retur. et oīo vlt̄ loquēdo. qm̄ oē qd mouēt mouēt

Physicorum

Vno triū modoz. vt dēm est in pncipio hui⁹ q̄nti. scz aut in eo qd est fīm accēs. aut in eo qd est ps cu⁹ aliqua mouet aut p se. fīm accēs puenit solū mutatōis esse mutatōem vt cu alīq̄ sanat q̄ tū currat. talē aut̄ mutatōem q̄ est accēs dūmittenda est. vt supra dictū est. q̄ nō est mutatio mutatio. In oīb̄ aut̄ his rōmbo vides esse q̄ idē sit motus esse motus qd actōem esse actōis. vel passionē passōis. et hoc ideo est. q̄ vno mō motus est passō. et sc̄m h̄m dīngit actōis. sicut sive cause. ppter hoc q̄ vltētus se quitur motū nō esse motus. sicut nec passionē passō

Qm̄ aut̄ neq̄ sube neq̄ adalīqd neq̄ ipsius facere aut pati. Relinquitur fīm q̄le aut̄ q̄stūz et vbi motū eē solū in vnoq̄ em̄ hoꝝ ētrarietas

Nic ph̄s ex pdcītis p̄cludit divisionē motus in p̄es subiectas dīces. q̄ neq̄ sube. neq̄ adalīqd. neq̄ ipsius facere. aut pati. neq̄ habit⁹. neq̄ situs. neq̄ qn̄ est motus. vt pb̄b̄ statim infra. q̄ motus solū est fīm quale. q̄stū. et vbi. q̄ motus est de p̄trario in p̄trariū. sed in vnoq̄ istoꝝ est p̄trarietas. q̄ in his trib̄ est solū mot⁹

Motus qdē igīt̄ fīm q̄le alteratio sit. huic em̄ alludit p̄mune nomē. Dico aut̄ q̄le nō insubā et nāq̄ dr̄na quale est. sed qd̄ passiūm fīm qd̄ dr̄ pati aut̄ impassibile esse

Nic ph̄s ostēdit q̄ motus regiat in qualitate q̄ dr̄ alteratio. Vn̄ etiā motu in q̄litate puenit hoc p̄mune nomē qd̄ est alteratio. ideo q̄ alterū dr̄ qd̄ ab altero differt fīm q̄litate. Et accip̄s hic q̄litas nō p̄ q̄litate subali. q̄ que sic differt qualitate. illa differt essentialē. sed cap̄s hic qualitas fīm q̄ referit ad spēm q̄litas q̄ est passibilis q̄litas.

Qui vno fīm q̄stū fīm cōe q̄dem innoia⁹ est sed fīm vtrūq̄ aut̄ augmentū aut̄ decrementū. Qd̄ quidē est in pfectā magnitudinē augmentū est qd̄ vno ex hoc decrementum.

Nic ph̄s ostēdit q̄ motus est in q̄litate. et ille nō ē nominatus fīm vni nomen p̄mune sive fīm suu⁹ gen⁹. sicut motus qui est in q̄litate. sed noīa fīm suu⁹ spē. q̄ s̄ augumentū et decrementū. Mot⁹ em̄ qui est in magnitudine pfectā vocalis augmentū. et qui in magnitudine impfectaz dicitur decrementum.

Qui aut̄ est fīm locū et fīm p̄priū et cōe innoia⁹ tu⁹ est. Sit aut̄ latio vocata qd̄ cōe est. q̄uis dicātur ferri hec sola p̄prie cum nō in seip̄s sit stare mutantib⁹ locum. Et quecūq̄ non seip̄s mouent fīm locum

Nic ph̄s ostēdit q̄uo inueni⁹ motus in vbi dīces. q̄ motus qd̄ est p̄manis fīm locū et vbi nō h̄z nomen p̄mune quo ad genus. nec nomē p̄prium quo ad spēs. qd̄ vno noīe fecit motū. sed p̄ circulatōem dr̄ loci mutatio in p̄muni q̄ sola illa que mouen̄ fīm locū dicitur ferri p̄prie et mos ueri qn̄ mouen̄ a natura. nō ab aia. Mouent aut̄ a natura que nō habent in seip̄s pncipiu⁹ standi sive quiescendi sed neccario feruntur ad sua loca. et hec sunt quecūq̄ seip̄s nō mouent fīm locū. sicut aialia mouent se qn̄ et vbi volūlunt et q̄escunt a se qn̄ et vbi volūt. et ideo nihil naturalis motus mouet in loco suo sed cu⁹ est extra ipsum

Aristotelis

Que aut̄ in eadē specie mutatio in magis et minus alteratio est. Aut em̄ ex p̄trario in p̄trariū motus est. aut simplē aut̄ sic. In min⁹ quidem em̄ vadens in p̄trariū dīces mutare. In magis aut̄ tanq̄ ex p̄trario i ipm̄ Differt em̄ nihil fīm quid mutare. aut simplē nisi q̄ sic indigebit cōtraria cā. Magis aut̄ et minus est in q̄ plus aut̄ minus p̄trarij insunt aut̄ nō. Qd̄ ideo igitur hi tres soli motus sunt ex his manifestū

Nic ph̄s solvit vñā dubitatōem que p̄ moueri circa pdīcta. ista sc̄z ad quā spēm debet reduci mot⁹ fīm magis et minus. Ad illā dubitatōem r̄ndet ph̄s. q̄ dīctas re⁹ duci ad alteratōem. q̄z est eadē in specie cu ea. Nā alteratio physica est motus ex p̄trario in p̄trariū ita q̄ p̄trariū sumat in p̄muni ad vere p̄trariū. sive quodā mō p̄trariū et hoc est mediū qd̄ p̄trariū est p̄paratū extremo qd̄ ipm̄ participat aliquid de p̄trario. et cu⁹ talis motus sit in minus alicuius spēi. tūc dr̄ remissio. et fit tūc in p̄trariū. q̄ in physicis forma alicuius spēi nō remittit nisi p̄ p̄trariū in terceptōem et admīxionē. Lū aut̄ motus sit in magis alicuius spēi tūc dr̄ intētio. et tunc mouet tanq̄ ex p̄trario. q̄z nō sit intētio in physicis nisi p̄ p̄trariū separatiōem. et nō est dr̄na quo ad gen⁹ et motus nomen. En̄ motus sic inter p̄traria simplē. aut inter p̄traria quodā mō. Nō em̄ differunt isti motus in genere. sed pot̄ in hoc q̄ opt̄ vno mō illa esse p̄traria simplē inter que est motus. alio autēz mō sit motus in eo q̄ plus vel minus p̄trarij insit forme eiusdr̄ spēi. Qd̄ igit̄ tres pdīcti motus soli sine fīm genera diversa ex his q̄ dicta sunt satis manifestū est

Immobile aut̄ est qd̄ oīno impossibile est moueri sicut son⁹ inuisibilis. et quidē multo tēpore vix mouet aut̄ quidē tardē incipit aut̄ quidē dr̄ grauitē mobile. Et qd̄ aptū natū est mouerit possibile nō mouetur antē tūc cum aptum est et vbi. et sic qd̄ quidē q̄escere voco imobilem̄ soluz.

Contrařiū em̄ q̄es motui est. q̄re priuatio erit susceptiū. Quid qd̄ ideo igitur mot⁹ et qd̄ quies et q̄mutatōes et q̄les mot⁹ manifestū ē ex dictis.

Nic ph̄s ostēdit q̄ trī modis accip̄s imobile. p̄z mo mō accip̄s p̄tradicōe qd̄ nullo mō mouet neq̄ nātu⁹ est moueri sicut sonus dr̄ inuisibilis. eo q̄ videre nec yderi p̄t. et sic imobile est qd̄ nullo mō p̄t moueri. Sc̄do mō p̄trarie. et sic dr̄ illud qd̄ difficulter moueri p̄t. et hoc fit duob⁹ modis fīm Aresto. et Alexandri phos. Vno mō qd̄ multo tēpe vix mouet. et hoc est in quo mobile continuē vñā mouēs. Sc̄do mō dr̄ imobile qd̄ tardē incipit moueri. et hoc dr̄ grauitē moueri. et hoc est illud in quo p̄mo mobile vincit mouēs. sed postea mouēs p̄ualescit ex alia causa. et tūc fortēt mouet. Tercio mō dr̄ imobile p̄uatiue qd̄ aptū natū est moueri. sed nō mouet tūc cu⁹ aptū natū est moueri. et de hoc numero imobiliū solū dīcis qd̄ es̄cere. q̄ sit circa idem subiectū cu⁹ motu. sicut p̄uatiue et hābitus volūt circa idem subiectū esse. Cum em̄ quies p̄tra sit motui. opt̄ q̄ quies sit p̄uatio eius qd̄ est susceptiū. vñā motus fīm q̄ est susceptiū. Est aut̄ mobile susceptiū motus tēpe quo dēter et vbi debet. et v̄ debet moueri q̄es

Über

ergo p̄uabit motū fīm modos dictos. **O**st subīgit p̄b̄s q̄ dictū est qd̄ est motus fīm definitōem. et dictū ei qd̄ est q̄es. et q̄ā hoc dictū erat in hoc libro q̄nto quod s̄t̄ mutati ones q̄nō sunt motus fīm verā motus rōne. et sic de alijs manifestum est ex dictis.

Utrum motus proprie
acceptus duxerat reperibilis in predicamentis
tribu sit quieti oppositus

Potest videt pmo q̄ motus p̄ se dicitur nō sit solū regi-
bilis in p̄ dicamentis trib̄ scilicet q̄litate. q̄litate. 2 vbi. qz in
suba reperitur motus. nā vbi cūq̄ reperitur q̄litas ibi p̄ regi-
ti motus. in suba reperiſt qualitas. q̄ in suba est motus.
Secundū sicut relatō est motus. qz in ea ē p̄ trarietas.
qz qd̄ suscipit magis 2 minus est terminus motus. 2 i-
eo est motus. qz suscepit magis 2 minus fit p̄ intentionēz
et remissiōē sed relativa suscipit magis 2 minus. vt si
mīl qn̄q̄ est magis 2 minus sile. etiā equale. ideo in rela-
tione est alteratio 2 motus. Confirmat. magnū 2 paruum. ve in
motu augmentatiōē 2 diminutiōē. q̄ in relatō est motus.
Tertio sicut ambulatio est motus 2 terminat ad calefac-
tionē. sed calefactio est acte. ergo motus est ad actōnem.
Quarto. ad oēm motū sequitur qd̄q̄ affectio in mobili
caſula. talis aut̄ affectio est paſſio. q̄ motus est ad paſſio-
nē. Lōfirimat. vbi cūq̄ reperitur p̄ trarietas ibi etiā reperitur
motus. in actōe aut̄ 2 paſſione reperiſt p̄ trarietas. qz calefa-
cere 2 frigescere p̄ trariant. ſiliter calefieri 2 frigefieri. Pre-
terea ſi in actōe 2 paſſione nō elicit motus. hoc eſſet. qz mo-
tus nō est motus. ſicut arguit p̄b̄ in teſtu. ſed hoc non
qz motus acquirit in ſubiecto 2 nō nifq̄ motus. q̄ motus
est motus tanq̄ termini. 2 etiā tanq̄ ſubiecti. Nam moto
ſubiecto mouent accēna eius. cu q̄ motus ſit accēns. ſequitur
q̄ motus mouet. 2 ſic motus erit motus.
Quinto. in
qñ est motus. qm̄ qñ ex adiagentia r̄pis in re p̄alat relinquit
tur. ſed in tpe est motus. cu motus fit in tpe. q̄ 2 in qñ.
Sexto. in ſitu est motus nam vbi cūq̄ ſit mutatio de
forma ad formā nō ſubito ibi est motus. ſed in ſitu ē mu-
tatio de forma ad formā non ſubito. qz aliq̄ ſedē mural
ad statioēz nō ſubito qñ ſurgit. q̄ 2. Confirmat. celū mu-
rat p̄tinue ſitum. 2 tñ nō mouet ſim locū. qz ſemp manet
in eodē loco. q̄ mouet ſim ſitum. 2 p̄ qñ ſit ſitu est motus.
Septimo. in habitu est motus. nā qn̄cūq̄ acquirit for-
ma de genere habitus tūc ibi fit applicatio illoꝝ q̄ diacēt
corporis ad ipm corpꝝ. hoc aut̄ nō p̄tingit nifq̄ motum. q̄
ad habitū est motus. **O**ctauo. in qualitate nō est mo-
tus. qm̄ ad illud nō est motus p̄ ſe ac qd̄ ſit motus ſoluz
p̄m p̄em eius. qz motus p̄ ſe 2 p̄m partez diſtinguitur ab
inuicē. in q̄litate aut̄ nō ſit ſoluz ſim partez. nam nō ſit mo-
tus ad oē ſpē ſqualitatis. cu nō ſiat in p̄ma. neq̄ in q̄rta
q̄ in qualitate nō ſit per ſe motus. **N**ono. in q̄trita nō
erit motus. qz motus eſt de p̄trario in p̄trariis. in q̄tritate
nō ſit p̄trarietas. q̄ nec motus. **D**ecim⁹. eſt p̄ ſi in p̄dicā-
mentis dicentis. q̄ q̄litate nifq̄ ſit p̄trariū. **O**ccimo.
motus ad vbi eſt motus ſim locū. locus aut̄ eſt de gene-
re q̄trariatis. q̄ ille motus eſt ad quantitatē. 2 ſic nō erit ad
tria p̄ dicamenta p̄ ſe. Nec valet ſi dicat. q̄ ille motus intrin-
ſe ſe terminat ad vbi. 2 extinſeſe ad locū. quia locus p̄ce
de vbi ſim naturā. qz eſt cā eius. q̄ talis motus p̄ ſit ter-
minat ad locū q̄ vbi. 2 ſic erit per accēns ad vbi. Con-
firmat. ad ens ſe p̄spectuū nō ſit motus. ſed vbi eſt ens re-

Quintus

speciū. q̄ ad vbi nullus ē motus **P**ro intellectu illi
us quæstiois ponuntur duo discursus. q̄q̄ maior p̄m̄ ē ista
Substātia: ad aliquid. actio. passio. & q̄q̄ de/
ficiūt a requisitis ad motū nēcārio **D**īnor.
Hō q̄ se loquēdo motus in situ habitu regit
generib⁹ **L**onclō **I**git̄ in p̄dicamentis qua/
litate q̄titate & vbi dūtaxat generibus perse in/
ueniuntur motus

Maior p̄z p̄ phm in texu. et h̄z ista q̄nc̄ partes. quā p̄ma est. q̄ suba deficit necārio a req̄sitis ad motū. q̄ motus req̄rit p̄trarietātē. vt p̄z per phm in texu. sed sube n̄b̄l̄ est p̄trari. q̄ subiecto p̄trarioz n̄b̄le est cōtrari. h̄ suba est subiecto p̄trarioz. vt p̄z ex lecta p̄petrate sube. q̄ ad subam n̄ est motus. P̄tererea ad nullā formā ē motus cuius esse p̄sistit in individuali. q̄ vna forma subalit n̄ p̄ misceri alteri. ḡ. Etia subiecti formaz subalit est ens in pura potentia sicut materia. sed ens in pura poten-
tia n̄ mouet. q̄ inter formas subales n̄ p̄ esse motu. p̄ prie dicitur. q̄ ille fieret in materia. et sic op̄eretur materia p̄ se moueri. Sed ap̄ p̄z q̄m ad illud n̄ est motus qd̄ acq̄ris in aliquo subiecto nulla trāsmutatōne facta in eo. relatio aut̄ acq̄ritur in aliquo nulla facta trāsmutatōne in ipso. q̄ solo forte existere albo si fiat alter albo acq̄ritur sili-
tudo in sorte nulla facta transmutatōne in eo. Etia relati-
va posita se ponit in esse. sed p̄traria n̄ posita se ponunt
q̄ p̄trarietas n̄ mest relatiuis. et p̄ p̄n̄ neḡ motus. cum
omnis motus sit inter p̄traria. Etia p̄traria nunç se simul
p̄patiūtur actu in eodē subiecto. sed duo relativa simul se
p̄patiūtur in eodē subiecto. vt idē subiecti respectu diversio-
rum est sile et distil. q̄ in relatiuis n̄ est p̄trarietas. et per
p̄n̄ in ipsis n̄ est motus p̄ se. **S**ed dices nullū ens
reale acq̄rit in altero sine mutatōne facta in ipso. sed sic est
de relatiōe qd̄ est ens reale. ḡ. **A**d hoc dōm est. q̄ relatio
realis n̄ acq̄ritur in aliq̄ de nouo. vt in subiecto totaliter
sic q̄ ante non p̄fuit in eo in radice. sed relatio exsistit in aliq̄
vt in radice acq̄ritur bene quo ad p̄plementū abh̄c hoc q̄
cum ei acq̄ritur mutet. Aut dōm est. q̄ nullum ens reale
p̄ acq̄ri de nouo in subiecto sine oīmodā mutatōne. puta
veruicū extremit. sed bene sine mutatōne illius extremitū
aduenit. **L**unus exemplū est. vt ioh̄ānes petro est distilis
inc̄stum ioh̄ānes est albo et petrus niger. p̄t aut̄ ioh̄ānes si-
eri petro silius sine sui mutatōne. n̄ in sine mutatōne petri.
mutat̄ em̄ in petro q̄litas que est nigredo p̄ modū altera-
tionis in albedine. **T**ercio dōm est. q̄ licet relatio acquirat
in subiecto nulla mutatōne sensibili facta in ipso. tñ q̄ acq̄-
ritur relatio in subiecto sit mutatio respectuā insensibilis.
q̄ acquisitua in ipso quoddā reale ens de nouo qd̄ p̄n̄ n̄ fuit
in eo. et sic subiectū tale aliquo mō mutat̄. eo q̄ se h̄s
alter n̄c̄ q̄ p̄n̄. Alij dicitur q̄ est duplex mutatio. sc̄z acq̄-
situs. et depletiva. Mutatio acquisitua est p̄ quam aliqd̄
quid acq̄rit. Sed mutatio depletiva est per quam aliqd̄
deperdit. licet igit̄ relatiū acq̄rit in subiecto nulla mutatōne
depletiva facta in ipso. tñ necārio sit aliqua mutatō
acquisitua. qm̄ aliqd̄ acq̄rit qd̄ p̄n̄ n̄ fuit. Nō tñ di-
cendū est p̄ prie. q̄ aliqd̄ acq̄rit. sed ad aliquid. Hinc est
q̄ relatio n̄ facit p̄positum cū eo cui adingit dicitur dōs
Alber. q̄ albiu sit. n̄ est p̄positus q̄ albiu tñ. eo q̄ omnis
p̄positio ē penes esse in tñ penes esse ad. Tercia et quartā
partes sic pbant. q̄ motus non est motus. vt deduc-
tum est in texu serie ionib⁹. sed actio et passio sunt mot⁹.

Physicay

igit ad actioem et passionem non est motus. **D**icitur est phisicoe
cio physicoe dicentis. quod actio et passio sunt motus
materialiter. in quantum una forma numero per materialiter di-
ci actio et passio et motus. **Q**uintus ps. p. 3. quoniam quod relinquitur
ex adiacentia temporis in re temporali tempore non per esse terminus
motus. quod est enim motus. **G**eneris quoque. **M**inor ps. q. situs
importat ordinem quemadmodum. sed ordo est relatio quodam. **S**icut
habere ut quodam habitudinem corporis ad id quod ei adiace-
ret. et ita est predicamentum respectuum. sicut enim in relatione non
est motus. ita nec in istis. **E**t ideo non oportuit Arresto. pro-
bare quod ad ista tria predicamenta sequuntur ad quoniam situm. et habe-
re. non est motus cum dicant respectum. bonitate tamen doctrine
fieri potuit. ut visum est. **E**tiam in istis predicamentis non est
particularitas. quia enim in eis non est motus. **L**e sequentia probatur. quia
motus est de uno contrario in reliquo. ut de albo in nigro.
est motus. **C**onclusio vero. quod in illis regitur particularitas
sufficiens ad causandum motum. et solus in illis quoniam in aliis septem
generibus non reperiatur. quod solus ad ista tria predicamenta est mo-
tus. **E**x quo etiam sequitur. quod quies est per se solus in tribus predi-
camentis. quod in eodem genere reponitur opposita. sed motus
et quies sunt opposita. quod et ceterum. **A**ccepimus ad tria predicamenta
sit daturat motus per se. sicut in quatuor species motus. propter
dicti. **L**atus vero est. quod omnis motus est ad ubi aut ad for-
mam. si ipsum non habet nomen impositum. nec secundum genus nec secundum
speciem. sed circuloquuntur de loci mutatio. et non propter dicti
motus ad locum. quoniam locus est extrinsecus mobili. cum sit in
corpo permanente. **S**i ad formam hoc sit duplex. aut ad formam
subalem. et sic non causat motus. quod in suba non est mo-
tus. aut ad formam accipitalem. et hoc duplex. vel ad formam
respectivam. aut absolutam. non ad formam respectivam. quoniam ad
aliquid non est motus. **S**i ad formam absolutam hoc sit duplex
aut est ad qualitatem. et sic est alteratio. aut ad quantitatem. et hoc
sit duplex. aut ad quantitatem proficet. sic est augmentatio
aut ad imperfectam. et sic est diminutio. **M**aior alterius dis-

Trupliciter dicitur immobile. scilicet a traditorie. contrarie. et proutus. Minor immobile proutus autem traditorie solum dicitur quiescere. Conclusio. Igualiter quies est motus proutus in eo quod aperitum natum moueri non autem mouetur ubi tunc et taliter quoniam et qualiter natum est moueri.

Prior est p̄bi in textu. **M**inor p̄baſ. q̄r quies nō ē ne
gatio motus ſimpli. ſed eius carencia eſt in mobili aut fa-
cilitate aut cū difficultate. ⁊ ſic p̄prie loquēdo quies magis
dicit puenire mobili p̄uatue q̄r trarie. ⁊ ſic magis oppo-
nuntur motui p̄uatue q̄r trarie. **T**oconclusio ſectur ex p̄-
missis. ⁊ eſt definitio q̄etis que eſt bona. qm̄ puenit puer
abilitati q̄eti. ⁊ ſufficienter explicat naturā eius. q̄r datur p̄-
p̄uatōem motus a quo h̄z cognosci q̄es. cū p̄uatō p̄ ſuū
habitu cognoscit. **E**t videt q̄ ipſa eſt bona. Probat
q̄r quies eſt p̄ficio motus. cuſ mori p̄ficiā p̄ ſuū termini
nu ad quē in quo eſt quies. **A**d h̄z dōm ē. q̄ dupl̄ p̄ſide-
rat motus. **U**no mō p̄ſiderat in rōne forme quā impor-
tat. ⁊ ſic p̄fici in termino ad quem. **A**lio mō p̄ſiderat ſub
rōne fluxus ⁊ elle impfecti. ⁊ quo ad hoc non p̄fici in ter-
mino ad quē. incipiūt de impfectiōeſ. cē. lies incipiūt dicat elle
mō quies opponitur illi incipiūt de tale elle. **E**t ſiliter q̄
es dupl̄ p̄ ſiderari. **U**no mō in rōne p̄muti quietis. t̄
hoc iam definitiū eſt. ⁊ d̄ ſolum motus p̄uatōem. ⁊ ſic ſi
bi opponiſ p̄uatine. **A**lio mō ſim q̄r eſt in determinata na-

Arestotelis

tura alicuius quiescentis, et hoc modo opponit non solum puritate, sed etiam prarice, et quo ad illam naturam de perfectio, et forme que erat in motu. **H**ec est sciendum, quod illa particula a posteriori natu moueri in definito est, ut duplum referri. **E**nim modo ad mobilem ipsum se accepit, et sic illa definitio provenit ratione quieti violentie quam naturali. **A**ltius modo potest referri ad mobilem ipsum quod est in determinato loco, secundum circumstantias, et hinc modo solum provenit quieti violentie.

Ad obiecta in oppositū

Ad p̄mū dōm est. q̄ tripl̄r accipit̄ p̄trarietas. **U**no mō
munit̄, p̄ om̄ repugnatiā p̄fecti & imp̄fecti. & sic exten-
dit se ad opp̄d̄nem habitus & p̄uatois. **S**ecūdo, p̄ repug-
nantiā duar̄ formar̄ que agūt & patiūtur inter se. sive acti-
one p̄pria sive actione aliena. sicut due forme subst̄tiales
agūt acteō suarum qualitatū. et istis duobus modis in
suba rep̄st̄ p̄trarietas. **S**ed nullus istoz̄ modoz̄ p̄tra-
rietas sufficit ad motū p̄prie dictū. **T**ercio mō accipit̄ cō-
trarietas, p̄ repugnatiā duar̄ formar̄ que agunt & patiū-
tur ad inuicem formalr̄ & acteō p̄prie dicta. sive hoc sit p̄
se p̄mō sicut qualitates p̄me. vt calidū frigidū humidū
et siccū. sive p̄ se secūdo. vt q̄litates secūde que causant̄ a p̄
mis. & video agūt medianis p̄mis. vt albi nigrū. Et ad
istam p̄trarietātē q̄tuor requirūtur p̄ditiōes fīm̄ do.
Prima q̄ sint forme actue & passue ad inuicem per se p̄z̄l-
mo. sicut qualitates p̄me. aut p̄ se secūdo. vt q̄litates secūdū
de causate ab ipsis p̄mis. **S**ecūda q̄ sint forme non sim-
pliciter simplices sed multiplicate in materia. ita q̄ sint in
subiecto maiori maiores. & in subiecto minori minores. siū
cūt̄ sunt forme corporales. **C**alor enī maior est in maiori
calido. & minor in minori. si id sit p̄prium subiectū eius. **L**eria
q̄ ille forme p̄trarie habeat mediuū inter se q̄ p̄fīr mo-
tus. vt viride & blauū inter albū & nigrum q̄i optet q̄ in
motu sit transitus de extremo in extremū p̄ mediū. ideo
requiri q̄ ille forme sint miscibiles inter se in ipso mediuū.
Sed dices. q̄ inter p̄traria imediata vt inter sanū
et egrū est motus. & tñ illa nō habent mediuū. q̄i sunt imedi-
ata. ḡ nō requiri q̄ forme p̄trarie in quibz̄ est mot̄ h̄a-
beant mediuū. **A**d hoc dōm̄ est. q̄ lic̄ p̄traria imediata nō
habeant mediuū determinatiū ad spēm & cui attribuit̄ inten-
tio alicuius spēi. eo q̄ sit status in illo medio. tñ habent be-
ne mediuū fm̄ esse qd̄ habent in motu. in quo ille forme ad
inuicem sunt miscibiles. & de tali medio motus intelligit̄
q̄ requiri inter formas p̄trarias motū terminat̄es.
Quarta p̄ditiō est. q̄ ille forme mutuo se expellat̄ expul-
sione p̄pria. & ista sequitur ex p̄ma. **A**d secūdū dōm̄ est
q̄ in relativis nō est alteratio. neq̄ suscep̄tio magis & mi-
nus p̄ se. sed solum per accīs gratia fundamenti relatio-
nis. qd̄ suscep̄t magis & minus. vt silūtudo p̄ accīs inten-
dit̄ & remittit̄ per hoc q̄ qualitas ad quam sequitur
similitudo intendit̄ & remittit̄. Et sūlt̄ est de equalitate
te. & sic de alijs. **A**c si querere an ad aliquā p̄dicamentū
sit per se motus nihil aliud est. q̄ querere an forma alicuius
p̄dicamenti possit esse terminus p̄ se & intrinsecus alicuius
veri motus. & sic cr̄ere an ad subaz̄ sit p̄ se motus est que
re re an aliquā reponibile in p̄dicamento sube possit esse ter-
minus p̄ se & intrinsecus alicuius veri motus. & sic certuz̄
est q̄ ad subam nō est mot̄ p̄ se. nec ad ad aliqd̄. vt p̄z̄ ex-
dictis. **A**c d̄z̄ notanter per se terminus. q̄ forma alicuius
p̄dicamenti bene potest esse terminus p̄ accīs alicuius
veri motus. & tñ ad tale p̄dicamentū non est motus per se.

Ziber

Dominus

Verbi gratia. motus localis terminat ad locum tanq; ad terminum extrinsecum, nō motus localis nō est motus ad q̄s citatem. sed ad vbi. q̄ manifestū est q̄ ad hoc q̄ ad aliquod p̄ dicamentū sit q̄ se motus. reçritur q̄ aliquod repomibile i ta li p̄dicamento possit esse terminus intrinsecus et q̄ se aliquis veri motus. Ad p̄formatōem dōm est. q̄ motus non est q̄ se ad magnū et parvū. sed p̄ accīs. q̄ hoc eīn q̄ motus augmentatōis est ad cōtitutam p̄fectoram cui accidit q̄ dis- cas magna aut parva respectu alterius. ideo motus p̄ acci- cendens est ad magnū et parvū. Ad tertū dōm est. q̄ li- cit motus nō sit terminus motus p̄ se. eo q̄ om̄is terminus motus est indiuisibilis. in motus p̄ terminare alius motus p̄ accīs. sicut ambulatorio p̄ accīs terminat ad ca- lefactōem. reçefactio ad sanatōem. reçis. sed de motu p̄ accīs nō est hic ad propositū. sed solum de motu per se.

Ad quartū dōm est. q̄ affectio illa que dī passio sumit est ēi motu. nec lequit p̄rie ip̄m motu. ideo nō terminat ipsum. sed cessante ip̄o motu cessat actio et passio. q̄r semper sunt in motu. **A**t ad p̄firmatōem dōm est. q̄ p̄trarietas nō reperit p̄mo q̄ se in actōe et passione. dī duae actōes nō sunt forme actue. sed solum p̄ accēs et ex p̄tē rōne qua literā a quib⁹ causat. vt calefaciō et frigescaciō p̄trariant̄ p̄ alterū. scz q̄ caliditatē et frigiditatē a quib⁹ fūr. **A**d aliā p̄firmatōem dōm est. q̄ motus nō acq̄ritur in suo subiecto p̄p̄le. sic q̄ sit terminus acq̄sitionis. sed solum acq̄ritur tanq̄ quo aliquid scz terminus ad quē acq̄ritur in mobili nec oport̄ illud qd̄ acq̄ritur in subiecto tanq̄ quo mediā et alio acquirat. **M**otus etiā nō mouet nisi per accēs ad motum sui subiecti. et adhuc si loquac⁹ de motu locali ille mouet nec per se nec p̄ accēs. q̄ nō est aliquid permanens in suo subiecto. **A**d q̄ntum dōm est. q̄ motus non est in tpe sic q̄ tempus sit terminus eius. sed solum tanq̄ in mensura. et sic est ibi equatio. **A**d sextū dōm est. q̄ in situ nō est mutatio de forma ad formā. de genere situs p̄ se. sed soluz p̄ accēs. q̄ cū aliquis surgit de sessione ad stationem. ibi fūr motus localis. et statio lequit illū motus localem. et p̄ accēs terminat ad ip̄m. **A**d p̄firmatōem dōm est. q̄ sīlī mouet p̄mo fūm locū. et p̄ accēs fūm situs. licet em̄ nō moueat localiter. sic q̄ moueat de loco ad locū. tñ mouet circa mediū et in loco suo. vt si esset aqua in cipho. licet non exiret ip̄m locū. poss̄ tñ moueri fūm locū in cipho. **E**t p̄trarietas q̄ est in differentijs situs non est ppter sitū. sed ppter loci dīn as in quib⁹ est situs. et a quib⁹ causat. **A**d septimū dōm est. q̄ ad habitū est bene motus p̄ accēs. q̄ habitus sequit̄ aliquē motū localēm q̄ quē sit applicatio illoꝝ que adiacent̄ corpori ad ip̄m corporis. sed tñ ad ip̄m nō est motus p̄ se. **A**d octauū dōm est. q̄ ad q̄litatem nō sit motus fūm partem integralē. sed fūm p̄tem subiectiuā. **U**nū verū est. q̄ motus fūm p̄tem integrales distinguuntur p̄tra motū p̄ se. nō aut̄ motus fūm p̄tem subiectiuā. **E**nī Aristo. nō ponit hic p̄pōnem vñem. scz q̄ ad oēs q̄litates est p̄ se motus. qm̄ scie et virtutes sunt qualitates. et p̄d eas nō est motus. sed ponit vñā indefinitā. que redditur vera p̄ aliqua qualitate vel aliquid qualitatib⁹. **A**d nonū dōm est. q̄ dupl̄ p̄c̄siderari q̄litetas. Uno mō fūm se fūm q̄ p̄cedit natura materiā sensibiliē. et hoc dupliciter. Uno mō fūm intentōem p̄mune q̄litatis fūm quā cōuenit oīb⁹ q̄litatib⁹. et hoc mō p̄c̄siderat a logico. Alio mō i rōne mēlure. fūm q̄ fluit ab unitate et terminat lineis vñ se perficit. et sic p̄c̄siderat a mathematico. his duob⁹ modis sibi nō p̄uenit p̄trarietas. Alio mō p̄c̄siderat fūm q̄ est terminus corporis physicalium. et habet rationem perfecti

et imperfecti sūm q̄ vniuersis rei naturali est certus terminus sue quantitatis et augmenti. in quantum h̄z quantitas pfecta et hoc modo quantitas h̄z esse plenaria qualitate actuosa et passiva in ipsa materia. et hoc modo dūcunt sibi pteriaristas. q̄ in eo sunt forme actiue et passiue. scz quantitas pfecta et imperfecta. qd̄ tñ dūcunt eis sūm pteraristō nem ad quantitates actiue et passiue. Et sic p̄z quo in quantitate est pteriaristas. et quo nō. **O**st tñ notādū. q̄ est triplex pteriaristas. qd̄ est effectuata et illa reputat in quantitate. et illa ostendit a forma subali excedere materiam ad quantitatē debitā rati speci. aut deficiente a virtute extrinseca ipsius. et sic pfectuā et imperfectum ut deinceps pterariantur. Formalis est triplex. scz cōsider dicta. q̄ in quolibet genere reputatur. p̄prie dicta. q̄ reputatur rati informis substantialib⁹ q̄ acceſſib⁹. p̄pūlissime dicta. q̄ solū reputatur iter quantitates tercie speci. Finalis autem pteriaristas reputatur in vbi q̄ locatū mouet ad locū nō inquantum locus est quantitas. sed inquantum locus h̄z virtutē pteruandi locatū. et sic in pterariis locis sunt pterarie virtutes. **A**d decimū dōm est. q̄ in omni motu terminus ad quē dī esse in eodem subiecto ē motu. et q̄ vbi est subiectum in ipso mobili. qd̄ mouet localiter. et non locus. ideo ille motus terminatus intrinsecus ad vbi et nō ad locū. Ubi enim a loco causat. et in loco naturali reputat pteriaristas sūm diuersas dñas pōnūt. et q̄ in vbi sunt diuersae iſtūtūtē. id est in vbi reputat pteriaristas q̄ tñ causa a pterariate loci. **Q**uia tñ pteriaristas loci inquantum h̄mōi dī immobilis. et pteriaristas vbi q̄ recepta est in ipso loco p̄ esse mobilis. ideo pteriaristas q̄ est in vbi est sufficientis ad causandum motū. nō aut illa q̄ est in loco. Unde ad hoc q̄ inter duo pteraria sit motus requiratur q̄ due formae pterarie sint adiuncte pfectibilis. et q̄ ibi sit medium inter ipsas. **O**st ad replicā dōm est. q̄ licet locus sit prior natura q̄ vbi. tñ nō pcedit vbi quo ad hoc q̄ est terminare motū localem. qz terminus intrinsecus motus p̄s et p̄ pinquos terminat q̄ extrinsecus. Ad pfectum dīcendum est. ad ens simplē et sūm esse respectuū nō ē motū. s̄ ad ens respectuū sūm dici bene est motus. et tale est vbi

Incidit dubia quoru

pum est. An solo sorte existente albo in eo sit relatio sibi
tudinis. aut acqras de nouo alto albo generato. ¶ Solo
q in sorte albo est tota essentia et entitas relationis in eo ha-
bituali. non tamen in esse actuali relationis. Primum p. qm refe-
ribilitas est tota entitas ipsius relationis. in sorte aut al-
bo est referibilitas ad eos illos q patet esse albi. qbz in sefor-
mam quaque referri et habere sicutitudinem cum oibz ipsiis. q in ipso
est tota entitas et essentia relationis. Nam entitas relationis.
non est actualis preparatio extremon. q sit per aiam. ut q
dam dirent. sed est referibilitas vnius relationis ad core-
lariu. Etiam dans formam dat propria formam. que sequitur im-
mediate ad illam formam. sed sicutudo sequitur ad formam. altera-
nis q est. primum fundatim sicutudinis. q. producta aliquo al-
bedine in subiecto. in ea est certus sicutudinis. q se habet tanquam
passio ipsius ipsam alterandam vel aliquam unam qualitatem in spe.
Et sicut dicitur de relationibus q fundantur in entitate et in actione et
passione. Secundum p. qz relatio non habet esse actualis relationis
nisi sit terminus illius relationis. non licet in sorte esset referen-
bilitas. tamen non posset actu referri ad aliud nisi posito alio et
extremo. hoc modo intelligi hoc qd dicitur in textu. q relatio ac-
quiritur de nouo sine transmutatione facta in eo.

Secundum dubium est.

Physicorum

An sequitur hincoueniens si ipsius generatio est generatio. quod tunc non esset danda prima generatio. sed esset processus in infinitum. Et videlicet non sequatur. quoniam Aristoteles dicit modum esse eternum. Etiam generaciones et corruptiones sunt perpetue. non est danda prima generatio. Solo quod sic. ut per Aristotelem in textu. Et ad obiectum in oppositum domini est una generaciones sequitur ad aliam per intelligi duplum. Uno modo per se. sicut et generatio sic per se et necessario supposita ante aliam generatorem. et hoc Aristoteles reprobat. quod sic una generatione non sequitur ad aliam. quod secundum eum est et sortes generet perritus. quoniam si perritus fuisse per sorte generaliter sorte. Alio modo una generatio sequitur ad aliam per accidens. et sic possita eternitate modi semper generatio nem percedit generatio et sic non est inconveniens generatorem. procedere in infinitum. Et ideo verum est quod Aristoteles in primo de generatione. et generaciones et corruptiones sunt perpera. ita quod nec sit danda aliqua generatio simpliciter prima. Aristoteles in intendit hic dicere. Ne plus generatio est generatio. quod tunc non esse danda prima generatio respectu alienius particularis induit. hoc autem inconveniens est.

Tertium dubium est.

En esse oporteat illud quod corruptitur. Et videlicet non. quoniam illud quod corruptitur non est. quod corruptio est instantanea mutatio et hoc pro suo termino non esse. Et simul est eius suo termino ad quem qui non est. quod male est in tetro. esse oportet quod corruptitur. Solo quod corruptio potest duplum accipere. Uno modo per mutationib; prius subiectum ad corruptiorem et ad non esse disponentibus. et illo modo accipere corruptio in progressu et sic sensus illius autoritatis est. esse optet quod corruptio id est illud quod disponit ad corruptiorem dexterum esse antez corrupas. Alio modo accipere per mutationem instantaneam. illo modo non capitur hic.

Quartum dubium est.

Dubia quoniam motus qui est ad instantatem non habet nomen sicut motus qui est ad qualitatem. Solo quod ideo. quod eodem modo in aliquo predicamento reperiatur motus quo modo in eo reperiatur instantanea. quod motus est de partio in partibus sed instantanea reperiatur in qualitate summa proprietas rationes specierum quae pertinet sub genere. et ideo in predicamentis de physis quod qualitas est aliqd instantanea. quasi dicere. et instantanea pertinet qualitas in ratione sui generis. et ideo est ibi aliqd proprie nomen generici. quod est alteratio. sed in predictamento instantantis invenit instantanea non summa quod species continetur absolute sub genere instantantis. quod sic instantans non habet maximum et minimum. et per se non est maxima distantia in instantibus quae requirit instantanea. sed est ibi instantanea summa et species instantantis referuntur ad speciem rationis naturalium. et sic instantans habet maximum et minimum. ideo in instantate assignantur duos nomina. quod a maximo institutum nomine augmentationis. et a minimo nomine diminutio. Alterum in motu alteratiois motus denotat subiectum. in motu autem quod est ad instantatem non denotat subiectum. sed terminos suos quantitatibus. et enim in alteratione quod subiectum alteratur. in augmentatione est et instantans auger vel diminutus. cum igit subiectum motus est unum. termini instantatis vero diversi. ideo motus alteratiois qui denotat subiecto notatur uno nomine. et motus qui est ad instantatem duob; nominib;

Quintum dubium est.

Aristotelis

An motus intensiois et remissionis quod fit in eadem specie dictat alteratio. Et videlicet quod non. quod ille non sit de una qualitate instantanea in aliis instantiis cui in una specie non reputur instantanea. quod talis motus non est alteratio. Solo quod sic. quod omnis motus de instantanea qualitate in contraria est alteratio. intensio et remissio sunt hancmodi. Unde probatur. quod ille motus videtur de instantanea simpliciter aut de instantanea summa quod scilicet a medio. nam medius instantaneus est inter instantaneas et sic ad rationem motus sufficit quod sit aut de instantanea simpliciter. aut de medio quod rationem alterius instantanei. Ad obiectum in oppositum domini est. quod igit in una specie non sit instantaneas summa sed per se est ibi esse instantaneas summa diversa esse inveniuntur illa per accipere in eis et mixto cum instantanea summa depurari a suo instantaneo.

Ost bec aut dicam quod est simul. et quod est tamen. et quod est tamen. et quod est medius. et quod sequitur et quid habetur. et quod instantaneus. et in qualibet re unum quodcumque horum esse aptum natum sit:

Iste est tractatus secundus. in quo physis determinatur de unitate motus. permittendo sepius intentiones sue definitiores nominum. Et dividitur iste tractatus in duo capitulo. In quarto primo determinatur de sepius definitioribus nominum. In sedo de unitate motus essentiali et accidentaliter. ibi. Unus autem motus primus capitulo dividitur in duas partes. In quaque pars prima physis facit quod dictum est. In sedo instantanea ad instantaneam ibi. Et si quod instantaneum igit ad primam partem physis enumeratur. secundum intentiones sue definitiores sunt iste. quod est simul esse. quod separatum. quod tangere. quod medius. et quod sequenter. et quod habetur. et quod instantaneum. et post quod determinatur est de uno quod instantaneum. summa definitio est de instantaneis ipsorum in quibus et quibus uniusque quod est ipso. et hoc est in sexto huius. Simul quodem ergo dicuntur bec esse summa locum quecumque in uno loco sunt primi Separatum autem quocumque sunt in altero. Tamen autem quod videtur simile. Medius vero in quod aptum natum est primus pertingere instantaneas quod in quod ultimum instantaneum summa naturae instantaneas. In minimis autem est medium tribus ultimis quod est in instantaneis contrariis est.

Dic physis definitio simul. separatum. tangere. et medius. Et de primo quod simul sunt quocumque sunt in uno loco primo. hoc est proprio nomine. ita quod ultimum corporis se contingit. et sic cadit simul in definitio eius quod est tangere. Separata dicitur quocumque sunt in loco altero et diverso. quod illa non tangunt se in locis suis propriis. Secundum autem quod opponit ei quod est tangere. sive tangere. sive separatum sunt quocumque termini a se invenient per spaciū distinguuntur. Tamen autem se physice quod est termini sive ultima sunt simul. Non sunt autem proprie simul nisi quod remanent diversa. Eius enim tantus sit in mathematicis magnitudinibus tunc dicitur se tangere mathematice magnitudines. quoniam sibi summa duos terminos supponuntur. unde corpora mathematica tunc se tangunt quoniam supponuntur corporis superficies ad invenient et superficies se tangunt quoniam puncta ad se invenient supponuntur. quoniam autem linea tangit lineam tunc puncta in uno extremitate linearum supponuntur directe sibi aut oblique. et tunc si directe applicantur euclides. et probatur in geometricis libro primo. tunc efficiuntur punctum unum. Si autem obliquiter sibi applicantur. tunc faciunt angulum qui in reactu duarum linearum in puncto uno applicato non directe factum est. et tunc iterum duo puncta efficiuntur unum. Et sicut sit in applicato superfcie et efficitur una linea in quod sibi applicantur. Et sicut sit in corpore mathematico

Liber

Duinus

dictio applicatioē efficieſ vna ſupſcieſ eū duab. z ideo tan-
gentia ſe mathematice nō hñt vltia ſit. ſz vnu ſz rāgētia
et applicata ſibi physice retinēt eē diſtinctū. z ideo nō vniū
etur nec idē ſuā vltima. ſz ſit. hñt mō pdcō. Hediuz qd
grece intermediu vocat e illud in qd ipm qd mutat mobi-
le apū natūrā ēpmū dimittere id qd mouet. qd in qd mouet
vt vltimū. Lū em̄ pbatu ē ſupra qd mutatois nō eſt mu-
ratio. neqz mot⁹ ſit mor⁹ neqz pce mor⁹ ex motu. neqz mo-
tus ad motu. oꝝ qd in eo ex qd ſit mor⁹ nō ſit mor⁹. qm alit
mot⁹ effex motu. Eode mō oꝝ qd in vltimo ad qd ē mo-
tus nō ſit mor⁹. cū mor⁹ nō ſit ad motu. ideo nccariū ē qd
in intermediu qd ē in terminū a qd in terminū ad quē ſit mo-
tus. ideo intermediu in physicis ē in qd p̄mū id qd moue-
tur dimittit. hñt extendeſ id qd mouet fm̄ qd mouet. z hñt
eſt in iſto p̄tinue p̄us qd veniat ad terminū vltimū mor⁹
in qd ſit mor⁹ in motu ee. z hñt fm̄ naturā p̄tinue mutatois
qd ſi mutatio ſit inſtrupta. tunc nō nccario veniet ad vltimū
hñt ſiſter in aliq mediorꝝ. Eſt ḡ ſim qd in physicis accipit in
terminū ad qd p̄mū nata eſt ire trāmutar aliq antec̄bz
veniat ad illud ad qd poſtemo trāmutat in qd transmu-
tatio ē in trāmutar ee. In intermediu aut ſicut p̄z in phy-
ſicis p̄z qd in physicis accipit ad min⁹ ē in tribz qd ſiſ
mot⁹ ē in duo p̄tratia. z tō vnu p̄trario. ē p̄mū pncipiū z
alterū ſuū mor⁹. z intermediu eſt in qd ſit motus de vno
in aliud. qd hñt quodā mō vnu p̄trario.

Let inuenire autem moueret quod nibil aut paucissimum deficit rei non tamen nibil enim prohibetur deficiere rei et non tamen et statim aut post ypatim id est per maius sonare ultimam. sed rei in quantum moueret hoc areret in his quae sunt secundum locum et in aliis mutatib[us] manifestum est.

qua*m*ouens nō deficit mobili sūm qualitatē ad quā est alteratio. Et sūlter intelligendū est de augmento & decreto. Et illud qd̄ dictū est de intermedio. qd̄ est in quo est p̄mo p̄tinu⁹ motus qui est inter p̄traria. hoc maxime apparet verum in his q̄ sunt sūm locū p̄trana

Lotrariū autē fīm locū ē fīm rectitudinē distās
plurimū. **M**inima cīm finita. metꝝ autē finitū ē

Nic phus definit p

¶ Consequenter ac qd cū post principiū solū sit aut positione aut specie aut aliquo sit determinatorū nullum mediū est eorum que sunt in codem genere. et cuius cōsequēter est. Dico autem in linea linea fīm qd sunt lineæ. aut vnitatis vnitatis. fīm qd sunt vnitates aut domus dom⁹ Aliud autē nihil p̄hibet esse mediū. p̄sequenter autem est alicui. cūz posterius aliquid est. Nō enim vnu p̄sequenter est duob. neqz noua luna secunde p̄sequenter. licet hec illi.

Pic. p. definit p̄nter. Et q̄ p̄nter dī q̄ vnuj est post
attitud. tra q̄ nihil mediat eiusdē ḡnis. Aut p̄nter fīm q̄ in
physicis & in alijs cōiter sumis est. q̄ cū sit solū post id qđ
est eius p̄ncipiū aut pōne. sicut vni corp⁹ post aliud. aut
spē sicut vñ⁹ nūter est post aliū. aut ordine. sicut miles
post regē. aut aliq̄ mō sic determinato. scz q̄ aliquid sit pñz
cipiū & aliquid post ipm nullū h̄z mediū qđ sit de nūero eo
rū q̄ sunt eiusdē generis cū ipo p̄ncipio suo respectu cuius
dī ipm esse p̄nter. sicut dicim⁹ q̄ linea sequit lineā pōne.
si nulla sit linea inter eas. vnitatis sequit vnitatis si nulla
sit eaz media vnitatis & dom⁹ domū si nulla sit dom⁹ in
termida. Et silt fīm spēm aīal bipes sequit hominem &
hmoī. s̄z no phlet quin res alter⁹ generis possit ēc inter
ea que sunt p̄sequēter. vi si stat canis aut equus inter du
as domos adhuc habent se ille due domus p̄sequēter. qz
om̄e illud qđ est allici p̄nter & fīm aliquē modū p̄nter est
et oī q̄ sit posterius illo ex quo accipit p̄nter ē. & ideo nō
dī in ordine numeri q̄ vnu sit p̄nter ad duo. nec in accessi
onib lune dī q̄ p̄ma luna sit p̄ns secundā sed ecōnuerfo.
Habitū aut est qđ p̄sequenter est cuī tangat
qm̄ autē oīs muratio in oppositis est. opposita
aut p̄traria. & q̄ fīm p̄tradictōem sunt: p̄tradic
tionis aut nihil medium. manifestum est qđ
p̄trarijs erit medium

Physicorum

Hic p̄hs definit quādā spēm eius qđ est p̄nū. qz alt/ quid habitū sup̄addit p̄nti. Est enim habitū qđ p̄nū est ita qz tangit raccū large accepto fm qz oē illud tāgit qđ est immediatū sive sit corpus sive non. et sic inter habita nī hī oīno debet mediare nec eiusdem generis nec alterius generis. Hoc autē est qđ vocat arabice sele. qđ larine ut inquit dñs Albertus succedens appellatur. Ox qđ infertur. qz om̄e medium est inter contraria. qz in motu est medium et om̄is mutatio est inter p̄tradictoria aut p̄tra tria. et qz inter p̄tradictoria nō est medium. ideo motus est inter contraria.

Continuū aut̄ est quidem habitū aliquod. Dico aut̄ esse continuū qđ idem fiat et vnius vtriusqz terminus eorū qz tangunt. et sic fecit nomē con tinuū. quia continetur. Hoc aut̄ esse nō pōt cū duo sint ultima. Sed hoc determinato manifestū est. qz in his est quidē p̄tinuū. ex qz vnuū aliquod aptū natū est fieri fm p̄tractū. Et sicut al qñ fit continuū vnuū sic et totū erit vnuū. vel aut penetratione. aut latione. aut tactu. aut ad nas centia. aut insertu. Manifestū aut̄ et quod pri mū p̄nū. Contactū quidem em̄ ē necesse p̄nū esse qđ p̄nū aut̄ nō om̄e tangere. Unde et prioribus rōne p̄nū est ut in nūeris. tactū aut̄ nō est

Hic definit phus continuum quod est qđam species sp̄m habitus dicens. qz continuū est qđ est aliquo mō habitum. habitum est quando ultima sunt simul et si de his que sunt simul terminat aliquo modo vnum tūc erit continuū. Continua autem sunt quorum ultima sunt vnuū. hoc est cū vtriusqz continuoū sit vnuū et idem terminus. et ita continuant ad inuicem sicut fecit nomē. Continuum cū quasi in uno se tenent. aut in uno se tāgēs. sed hoc nūqz potest esse si termini qui sunt ultima sunt duo vel plura. qz tunc tangentia sunt solū et nō p̄tinuū. Sed ex ipso noī p̄tinuū manifestū est. qz in his est continuum solū ex qz vnuū aliquod aptū natū est fieri sive mathematice sive naturaliter sive artificiose. unde si se tangant oportet qz vnuū sicut dicitur mēbra aialis p̄tinuū qz se tangunt et sunt vnuū in forma et colligatione. Sicut ei continuū est vnuū in multis vnuīs ita et totum vnuū p̄tū se tangentū sit vnuū. Aut enim sunt se tangentia. et sibi inuicem p̄mixta sive qz plurimū vnuū sit in plurimo alterius. ita qz vnuū sit alteri imbibitū. Aut sunt se tangentia non tñ sibi inuicem ibibitū. Primo quidem modo vnuū recipiatur inter spacia sive poros alterius. sicut sunt mixta ele menata in corporibz. et hec vocat p̄tinatio poralis. qz sit foraminibz p̄uis qz grece pori dicitur. Si secundo mo rū nō hñt vniens ultima sua extra se. Aut vnuū ultima eorū scip̄s. et siquidē hñt vniens extra se hoc nō p̄t vniūt se tangentia nisi per modū ligamenti. sicut vnuūt ossa duo in mēbris ad se inuicem se tangentia. et hec vnuio vocatur colligatio sicut collum colligatur capi ti et corpori. et p̄res in collo sibi inuicem vnuū. Si autē vniens non sit extra se ipsa. aut vnuū ultima sibi coherentibus p̄ se. aut quia vnuū ultimorū recipiatur ab altero in p̄tem sui. Primo quidem mō per simplices. tactū vnuūt sibi mēbra silia sicut caro vena nervi et similia.

Arestotelis

Secundo mō vocat vnuio insectōis aut in castratione. sicut dicimus ossa capitis esse continua. qz vnuū recipiatur inse parabiliter in altero et econverso. In mathematicis vero tangentia ultima efficiuntur simpliciter vnuū. et ideo ibi vere est p̄tinuitas. sed de talinō est sermo in physicis.

Et si quidē continuū est necesse ē tangere. Si vero tangit nōdū continuū est. Nō em̄ ne cessē est vnuū esse ipoz ultima si simul sunt. sed si vnuū sunt necesse est et simul esse. Quare inser tus ultimus est fm generationem necesse em̄ est tangere si adunata erunt ultima. cōtacta ac nō om̄ia adunata sunt. In quibus aut̄ non est tactus. Manifestū est qz nō est p̄sertus in his.

Ista est secunda pars huius capiti in qua phus p̄pat ista tria ad inuicem tñ p̄nū p̄tractū et p̄tinuū dices. qz cō sequenter est primum fm ratiōem et intellectū inter ista qz oē p̄tractū qđ est habitū p̄nū est. sed nō oē qđ p̄nū est. est tangens. id fm ratiōem definitiū id qđ p̄nū est est pri muū. In iueneris em̄ inuenitur p̄nū esse. sed nō p̄tractus. ergo p̄nū se habet ad cōtacta sicut a quo nō querit cō sequentia. Eodem aut̄ modo se habet p̄tinges ad p̄tinuū. qm si continuū est necesse est tangere esse. Is nō queritur. qz si p̄tingat nōdū necesse est p̄tinuū esse. Nō em̄ necesse est ipoz ultima esse vnuū si simul esse cōcedantur sed si cōcedant aliquoū vnuū ultima esse vnuū. tūc necesse ē cō cedere qz sunt simul. qz dictrū est ultima naturaliū corporum possunt esse simul. et tñ remanēt distincta et nō vnuū ultima em̄ mathematicorū nō sunt simul nisi fiant vnuū et iō nō p̄prie dictū est ea simul esse in mathematicis. Ex quibus p̄z. qz inferens qui est adunatio ex receptō vni us in aliud vnuū est in esse inter hec quatuor. qz si ultima sunt inserta sibi necesse est esse vnuū. et si vnuū sunt nō necesse est esse inserta. sicut patet in mathematicis. Qst igit̄ interfert ultimum fm generationem istorum que ē ex p̄positione definiētū ipa. qz aliam nō habent generationem. Similiter necesse est. qz tangent se ultima si se p̄serūr. p̄tracta em̄ ultima nō vnuūsaliter apta nata sunt esse coſerta. sed qz negato superiori negatur inferiō ideo si nō sunt p̄tracta absqz dubio nō erūt p̄serta. qz in qz non est p̄tractus non erit etiam consertus

Quare si et vnitas et punctū qualia dicunt separata. Nō possibile esse vnitatem et p̄tū idem bis quidē inē tangere. vnitatis aut̄ p̄tū querenter et horū qđē cōtingit esse medium. Dis em̄ linea mediuū p̄uctorū est. Hanc aut̄ nō est necesse Nullum em̄ mediuū ē dualitatis et vni tatis. Quid qđē igit̄ ē simul et extra. et qđ tan gere. et quid mediuū. et quid p̄nū. et quid habitū et quid continuū. et in qualibet vnuūqđē eoruū īest dictum est.

Hic p̄hs ostēdit qz si puncta et vnitates essent separata. hoc est p̄ncipia corporum et corpora coponi ex illis adhuc puncta. et vnitates non possunt esse idem. qz punctis īest tāgere. vnitatis aut̄ nō querit tāgere. si p̄nū ēē. Si em̄ p̄cedat corpus p̄poni ex punctis. tunc puncta se

Liber

tangunt coposita in corpore. sed illud est falsum. ut patet in falso huic. Alio at modis vere inest punctis tangere. quod linea se tangere in punctis. quis sic se tangentia continent. sed in talibus neutrō isto modo contingit tangere. igitur puncta non sunt unitates separatae. Alia est dicitur inter ea quod in ter duo puncta est aliquid medium. etiam si dicantur in imaginationem esse separata. sed non est necesse quod sit medium inter unitates. Primum propter quod puncta per habere positionem in continuo non ab hac potentia non est separabile ita quod remaneat punctum et cum positum est. tunc oportet quod inter quilibet duo puncta sit linea. quod non potest habere situ in continuo nisi sit terminus et terminus spacio aliqui terminati termini est quod at situa littera minima duobus terminis terminas. et sic inter quilibet duo puncta est linea media. Octauus dicitur. pbat in genere suo. quod linea recta est inter duo puncta. igitur si illa conuertatur particulariter sequitur. quod inter quilibet duo puncta sit linea media. Si ei debet quod non sit possibile inter quilibet duo puncta esse lineam. non inter quodam duo puncta erit linea. ex illa autem sequitur delectio prima. quod non ois linea est inter duo puncta quod est inconveniens manifestum in geometria. Secundum propter quod nullum medium in ordinem numeri est ut unitatem et dualitatem aut inter binarii et ternarii. quapropter unitates consequenter sunt et non coenuntur eis tangere sed puncta non sunt consequenter et tangere continentur eis. et ideo unitas non est punctum. quis etiam separata esse ponantur.

Incidunt dubia quo

rum primum est. An possibile sit aliquod esse simul secundum definitionem hic positam. Et videtur primo quod non. Nam impossibile est duo corpora esse in eodem loco. igitur impossibile est duo corpora esse simili. Secundo mouens et motum sunt simul. et illa sunt corpora. igitur duo corpora possunt esse simul. Solo quod sic. quod simul dicuntur in locum quecumque sunt in uno loco primo. ut duo corpora. Ad obiectum in oppositum. Ad primum dicitur. est quod definitio debet sic exponi. si sunt que sunt in eodem loco primo hoc est. primo ita quod ultima eorum se continunt. et sic cadit simul in definitione eius. quod est tangere. Alij exponunt illam definitionem sicut sunt et cetero. primo id est proposito quoddem non uniti corpori. sed duobus corporibus aut tribus. quod sicut locus adequate continens unum corporis et nihil aliud. sed sibi proprius. sic etiam locus adequate continens duo corpora et nihil aliud. sed proprius illis duobus corporibus. et continens unum tria corpora. sed illis tribus propriis. Et dicitur illi sic ad argumentum quod aliqua esse in eodem loco proprio intelligit duplum. uno per penetrationem dimensionum ita. scilicet per dimensiones unitas penetrat dimensiones alterius. et sic impossibile est duo corpora aut tria per se subsistentia esse in eodem loco proprio. Alio intelligit aliquod esse in eodem loco per instantiam et sic duo vel tria per se subsistentia non potest esse in eodem loco proprio. et sic dicitur est de mouente et moto quod sunt sicut per instantiam aut per dimensionem sine medio. proprie in loquendo duo corpora non sunt simili. quod non sunt in uno loco proprio. quis enim sint in uno loco coi et hoc improprie est esse simul. Nam si hoc sufficeret esse simul tunc oia potest dici simul quod in eodem loco percludent. Et ex eodem fundamento non dicuntur in proprie aliquod sicut per ut duo gemelli. nec etiam duo relativa cum non definiatur hic sicut in eodem excludit se ad eam modum sicut tamen sed in propuesto definitum simul secundum locum.

Secundum dubium est.

Quintus

Quod tangere et simul se habere. Secundum sicut supradictum est supradictum. Nam oia quod se tangere sunt aliquo modo simul secundum ultima. unde si supradictum illi quod est tangere habetur invenire ad aliquid extrinsecum. sed habitudinem ad locum ita quod sic tangere est per intermediatum ultimum ad invenire simile ita sicut dicitur eandem intermediatum per operatum ad aliquid extrinsecum. sed ad locum. Et hoc dicitur Alter. quod separatum oppositum duobus illis secundum tangere et esse simul.

Tertium dubium est.

An duorum mobilium separarorum per esse unus secundum motus. Et videtur quod non. quod motus accipit suam continuatur a mobili. sed diverso per mobilium non est unus motus. igitur. Secundum quod sic. ut per primum per ipsum in texere per cussionem duorum chordarum facientium sonum harmonicum. Ad obiectum in oppositum dicitur est. quod in motu est duplex continuitas. scilicet formalis et materialis. Formalis quidem continuitas est in motu et tempore quod est continua mensura ipsius motus. Continuitas vero materialis est ex unitate spaciis et mobilis per hoc ad obiectum dicitur est quod diversorum mobilium per esse unus secundum motus continuatus formalis. non aut continuatus materialis. Et quod per secundum per se continuatus est quod est virtus proprietas et mobilis. et illa non potest esse diversorum mobilium. sed diversarum unum. Et respondetur. ut dictum est super non accipit continuatur a quoque motu sed a motu primo mobilis.

Quartum dubium est.

Quod debet exponi illa praeputia mutans in definitione medij posita. Secundum quod exponit passio. et sic sensus definitionis est. Medium est suppossum illud in quod mutatur id est id quod mutatur est aptum natum pertingere. primo. id est primo. quod in ultima mutatur. id est mutatur secundum naturam. Nec etiam hic definitus medium generaliter acceptus. quoniam sic invenitur in syllabis et in numeris. sed hic definitus medium specialiter acceptus in continuo est medium in motu physico. Nam sic necesse est primo medium astringere quod ultimum terminum. Et ipsa media definitio intelligit principalem de medio in motu locali. quoniam ibi operatur oia media necessaria transire. Et intelligi potest de motu alterationis si fiat secundum naturam ut in fructibus. naturam preceperit in cerasis dealbo in viride colore. de viridi in glaucum. de glaucio in ruborem. et de rubeo in nigrem.

Quintum dubium est.

An contraria sunt bini definita. Et videtur quod non. quoniam ex ea sequeretur quod solus motus elementorum haberet contrarium. quod est huius maximam distantiam secundum lineam rectam. Secundum quod sic ut per arrestum. dicentur. quod contra secundum locum dicuntur quod plurimum id est maxime distans secundum lineam rectam. Ad obiectum in oppositum dicitur est. quod illa distantia secundum lineam rectam non intelligit de distantia simpliciter dicitur quod rurum motus istorum inferiorum non haberet maximam distantiam sed intelligit separatis ut perpendendo ad determinata loca mobilia.

Sextum dubium est.

An mensura contrarietas localis sit recta distantia. Et videtur quod non. quia motus celi qui est ab oriente in occidente contrariatur motui qui est ab occidente in orientem. et tamen non est per lineam rectam. Solutio quod sic quod contraria dicuntur. quasi contra se cuncta. sed unus motus localis directe non potest esse alteri obuius nisi fiat secundum rectam lineam. igitur. Ad obiectum in oppositum dicitur est quod

Physicorum

Alli motus aliquo modo per traiectum videantur habere distanciantur et repugnarentur secundum lineam circularem. Per traiectas tamen in taliibus si quis sit attendenda est penes lineam rectam quod percedat ab uno puncto secundum orientem ad reliquum punctum sive occidentem:

Septimum dubium est.
An per traiectum sit definitus. Et videtur quod non. quia si inter duos hoices mediaretur canis, tunc non posse dicitur per traiectum quoniam medius est medius eiusdem generis. **Sextum** quod sic. quia peruenit oportet per tenet sub definito et soli et per se. Et ad obiectum in oppositum dominum est. quod definitio physica intelligitur de genere physico. hoc est de his quae sunt eiusdem rationis seu specie specialissime et non de genere logico. Et notandum est quod propter una luna non est consequens post aliam secundum substantiam. sed secundum actum incisionis et lunationis una luna dicitur post aliam esse.

Vitium dubium est.

An per traiecta sint bene definita cum dicitur. Per traiecta sunt quae per ultima sunt unum. Et videtur primo quod non. quia per pres lineas circulares sunt per traiecta et tamen ultima illarum non sunt unum. quia in linea circulari non est dandus permissus neque ultimum igitur. Secundum ultima per traiecta sunt diversa. igitur non sunt unum. Tertius probatur quod per ultima sunt termini per traiecta. in eodem actu per traiecta termini sunt diversi. igitur a fortiori due extremitates linee sunt ab initio diversae. Tertio ramo quod inseritur truico continuatur in ipso truico. et tamen ultima illorum duorum non sunt unum. quia sunt in diversis subiectis. igitur continua male definitur. **Solutio** quod sic. quia in omnibus continuis regitur aliquid unum quod est ultimum virtutis per tristis sue fuerint per artem sue per naturam suam per insertionem. et ceteris. Ad obiectum in oppositum. Ad primum dominum est. licet in linea circulari secundum se totum non sit permissus ultimum. tamen respectu proprii ibi est dare permissum et ultimum non est in actu sed in potentia. et ille pres propter dicendum per traiecta ad initium. quia illarum permissus ultimus est unum. Ad secundum dominum est quod in per traiecta est duplex ultimum sue termini. Nam quidam est terminus terminans tantum. ut sunt extremitates linee. Alius est terminus per traiectas et terminans simul. et de taliter termino locum per pres per traiecta habet idem ultimum. licet habeant diversa ultima terminantia tamen. unde terminus secundum rationem est terminans et per traiectas. quia terminans una per lineam secundum se. sed dicunt per traiectas per respectum ad aliam prem lineam. cum quod per traiecta habet aliam prem. Ad tertium dominum est. quod ille ramus per traiectas ratione nutritamenti quod transit de uno in aliud et causat ibi per traiectas. et ratione illius ultima illorum duorum sunt unum quia non per traiectas quod ibi per talis transversio nutritimenti et licet primo sint diversa subiecta. tamen postea sunt unum subiecta per eadem continuantem.

Nonum dubium est.

Quo habet se per traiectum et per traiectum. **Sextum** habet se sicut superius et inferius. quod per traiecta aut per traiecta sunt per traiecta. quia per traiecta. quia in illis unum secundum post aliud et non est medius eiusdem genit. sed non ex contra. In aliobus enim est per traiectum ubi non est tangere. sicut in formis separatis a materia. aut in unitatibus alicuius numeri quod per traiectum est non se habet et non se tangunt. quod tamen est solidi corporis. Sicut per traiectum est per traiectum. sed non ex contra quia illa quae per ultima sunt unum habet ultima sicut secundum aliquid non habet. tamen per ultima non sunt unum. ut sunt corpora quae sunt in uno loco simul. et sic per traiectum est inferius. et de-

Aristotelis

inde per traiectum et ultimo per se habens quod est communis illis. et de ipsis verificatur.

Decimum dubium est.

An oportet per traiecta sint tangentia. Et videtur primo quod non. quia tangentia sunt ab initio diversa. Continua autem non sunt diversa sed faciunt unum numero. igitur aliquid sunt per traiecta quae sunt tangentia. Secundo per traiecta sunt unum ultimo inter se. tangentia plura habent ultima. quia ad hoc et aliqua sunt sint operari et sint plura. **Sextum** sic. ut per traiectum ex dictis. Ad obiectum in oppositum dominum est ad permissum. quod per pres per traiecta duo bus modis considerantur. uno modo in permissum sunt sub forma per traiecta et sic faciunt unum numero cum suo toto. Alio modo considerantur in ratione permissum. et hoc modo ille pres sunt diversae iter se. ideo potest habere rationem tangentia. quia licet per traiecta habent ratione totius triplex in ratione permissum habent diversitatem. et per se quens diversa ultima. Ad secundum dominum est. quod ille pres habent unum ultimum in actu illud tamen ultimum est plus rati potientia et illa potest reduci ad actu per divisionem et illud ultimum in permissum plura in ipsa his ratione simul. sed in permissum unum in actu non dat illis permissum rationem contigui nec simul sed dat ipsis rationem communem.

Undecimum dubium est.

An per traiecta potest per se habere. Et videtur quod sic. ut per traiecta diversa secundum se habent permissum ad initio. igitur per traiecta potest per se habere. **Sextum** quod non. quia in quilibet duo per traiecta est linea media. Et ad obiectum in oppositum dominum est. quod dictum est. intelligitur de permissis in eodem per traiectum que per dicitur aristoteles. non potest se per traiectum habere. Nec etiam per traiecta sunt que tangentia. sed sunt ea quibus lineae se tangunt. **Octavo** inter permissum et ultimum est. quod permissus supradictus unitari potest in continuo. Etiam unitas non solus est principium numeri. sed etiam permissum non est permissus est lineae permissus. sed principium solum.

Unus autem motus dicitur multipliciter. **Unus** quidem enim multipliciter dicimus. Genere quidem igitur unus est secundum figuram per dicamentum loci mutationis quod est in loci mutatione genere una est.

Alteratio autem loci mutatione altera genere est.

Istud est secundum capitulo huius tractatus in quo per motus determinat de unitate motus. Et dividitur permissus capitulum in duas pres. In quartu prima determinat de unitate eadem ratione motus. In secundo de unitate motus quod fit per modum actionis et determinat inseparabilium in ipso motu. ibi amplius autem de permissu. **Quatuor** igitur ad primam prem per dicitur per motus multipliciter dicitur unus. quia permissus multipliciter dicitur unus. et permissus multipliciter dicitur unus. Et dicitur per motus dicitur unus genere cuius termini ad quos est motus sunt in uno genere. hoc est in eodem per dicamento. secundum loci mutationis una est in genere cum loci mutatione. sicut circulatio una est cum recto motu. et motus sursum. hoc modo unus genere cum motu deorsum. **Alteratio autem loci mutationis non est in genere qualitatis.** et finis loci mutationis est in genere vbi.

Specie autem unus est. cum genere unus est. et individua specie sit. ut coloris quidem sunt differentiae. Jam igitur aliis specie denigratio et dealbatio. **Omnis autem dealbatio**

Liber

Quintus

offici dealbationis idem fīm specie erit. et oīs dēni
gratio denigratōi Albedini autem nō ampli/
us. Unde specie vna dealbatio dealbatiōi om̄i.
Si aut̄ sunt quedā que et genera sūl et species
sunt. manifestū est q̄ ut sp̄e vnuis erit. simplici
ter aut̄ vnuis sp̄e nō ut doctrinatio. sed scia que
dam sp̄e existimatōis. gen⁹ at̄ sciaꝝ aliarū

Hic p̄hs oīdit. q̄s motus dīr vnuis specie dicens. q̄
motus specie vnuis est qui cū genere vnuis sit. et cū hoc
per inādūndā speciem que est sp̄e sp̄ealissima. Sūt em̄
coloris qui est finis alterationis multe differētē fīm spe
cien. et iō alteratio cuius finis est vna sp̄e coloris nō ē
eiusdem sp̄e cū illa cuius finis est alia sp̄e. ut denigratō
io in alia sp̄e est q̄ dealbatio sed oīs dealbatio cū oī de
albatione erit eadem alteratio. et idē motus fīm sp̄em et
oīs denigratio eadem est cū oī denigratione in sp̄e. Niſ
gratio tñ cū dealbatione nō ē eadem fīm sp̄em. Unde cū
sit sp̄e vna dealbatio cū oī dealbatoe haber. sp̄atōem ad
oīm dealbationē. q̄ nō est sp̄atio nisi eoz. q̄ quenient in
aliquo vno in quo sit sp̄atio eoz. admittitē. Sūt aut̄ qdā
fines motiuū qui sunt simul et ḡna et sp̄es sicut subalter
na q̄nter genus generalissimū et sp̄em sp̄ealissimā st̄.

Motus quidē ad tales fines dīr. qdāmō vnuis in sp̄e. q̄
uis nō dicit absolute et simpliciter vnuis fīm sp̄em. q̄ ab/
solute et simpliciter nō est sp̄e nisi sp̄e sp̄ealissima. sicut
est motus qui dicit doctrinatio. si dicas scia in cōi sumpt
a esse sp̄e acceptōis sive opinionis. put opinio dīr oīm
actōem p̄ intellectum. Līcet ei scia q̄ est habet demon
stratiō. h̄ sit sp̄e acceptōis aut opinionis. tñ est ge
n̄ h̄az sciaꝝ. s. geometrie astronomie arithmetice et mu
sicē. iō doctrinatio in cōi nō est motus vnuis fīm sp̄em sp̄e
cialissimā q̄ simpliciter sp̄e est. sp̄otus quodāmō vnuis
q̄ est vnuis fīm id q̄ est sp̄e ad qdā alia. sic ḡ fīm sp̄em
est vnuis qui est ad idē fīm sp̄em motus.

Dubitauit aut̄ aliq̄s si sp̄e motus vnuis sit. cū
ex eodē idē in idē mutet. ut vnuis pūctū ex hoc lo
eo in hūc locū. itez. et iterū. Si at̄ h̄ est erit circu
latio rectitudini eadē. et voluntatio abulatōni.

Nic p̄hs mouet vnuis dubitatōnem circa dēa scz. An
plures motus q̄ sunt ab eodē ad idē sunt vnuis sp̄e. q̄ ad
motuū vnuis sp̄e sufficit ut videt terminus vnuis sp̄e.
Et videt q̄ nō. q̄ possibile est ut vnuis pūctū aut h̄ aut
aliqd mobile moueat ex hoc loco in illū locū iterū et ite
rum. ita q̄ bis aut ter diuerso motu moueat. ut ex a in b
ita q̄ prima vice moueat p̄ arcū circuli sup̄ quē sunt a et b.
Sed a aut̄ vice moueat p̄ diametrū q̄ est inter a et b.
et tertio veniat voluntatio. et quarto veniat ambulās. Et
cū oīs isti motus sunt ab eodē ad idē videbit fīm sc̄ita
q̄ oīs isti motus sunt eiusdem sp̄e. sed hoc est ināueniens
iḡt nō est q̄ vnuis mot⁹ in sp̄e q̄ idē mobile mouetur
ab eodē ad idē. vt de motu circulari et recto.

Aut determinatū est id in quo est. si alterū ē.
sp̄e. q̄m alter motus est. Circulare aut̄ a recto
alterū sp̄e est genere quidē iḡt et specie. motus
vnuis sic est.

Nic p̄hs solvit dubitatōem dicens. q̄ in vnitate non

sufficit ad hoc q̄ motus sit vnuis specie vnuis specifica
termini ad quem. sed etiam requiri vnuis medij ita q̄
mediū in quo solūmodo est motus sit idem. Et quo p̄z
q̄ motus circularis et rectus etiā si sint ex eodem in idē
nō erit eiusdem sp̄e. Et in alterationib⁹ sūl est. q̄m si
cū testas. Quicēna nigrū venit ad albū multis vnuis. alii
q̄m em̄ venit per viride. et glaucū et fuscū et subalbus. alt
quādo q̄ nūosuz et rubē et croceū. aliqui p̄ iacincru et
lucens et licer isti motus sint ad idē sp̄e et ex eodē. non
tñ sint idem sp̄e. q̄ medij q̄d est trāitus in q̄ solūmō
essentialiter est motus est ad aliud et aliud sp̄e iḡt mōis
pdic̄tis dīr mot⁹ esse vnuis fīm genus et fīm speciem.

Simpliciter aut̄ vnuis motus qui suba q̄de
vnuis et nūero est. q̄s aut̄ h̄mōi sit manifestum
est diuidentibus. Tria em̄ sunt fīm nūez circa
que dīcimus motuū vnuis q̄d. et in quo. et q̄m. Di
co aut̄ q̄d q̄m necesse est aliquid esse quod mo
uetur ut hoīem aut alterū. et in aliq̄ hoc moue
ri. ut in loco aut in passione. et q̄m. In tpe ei oē
mouet. Hor̄ iterū aut̄ genere quidē aut specie
esse vnum est in re in quam mouetur. habitum
erat in tempore.

Nic p̄hs oīt quis motus dicitur vnuis sp̄e simpt
et absolute et sine determinatione est motus vnuis aut
substantia aut nūero. Dicit aut̄ substantia vnuis q̄ ex
substantialib⁹ motui quenētib⁹ est vnuis. eo modo quo
oīa sibi substantialia sunt. eodem modo sicut vnuis ē in
quo non inuenitur diuersitas in nūerando. Quis at̄ sit
motus taliter vnuis manifestum erit si per diuisiōnem
accipiant ea q̄ exigunt ad vnuitatē motus. Sunt aut̄ tria
fīm numerū circa que dicit motus vnuis. q̄n illa tria eas
dem sunt. sc̄ id q̄d mouet. et in quo mouet et temp⁹ q̄d
mouet. Dicit em̄ q̄d mouetur. q̄ in oīmotu aliq̄n id ne
cessē est esse q̄d mouet hoc est mobile ut hoīem aut asinū
aut pūctū fīm eos qui dicunt pūcta moueri. Et iterū nē
est. ut in aliquo sit motus eius vnuis in loco. aut in passione
aut in qualitate alia. et iterū aliq̄n mouet. q̄ in tpe oīs
motus. Sz inter hec tria non ostendit verum motus sit
vnuis genere. aut sp̄e vnuis. nisi penes illud in quo est vnuis
motus quod est natura fluenſ in motu. Sed p̄nis et ha
bitum ad eē motuū in genere est esse eū in tempore. quia
omnis motus est in tempore sed non oportet q̄ idē mo
tus in genere vel specie sit in eodem tpe. q̄ tales mot⁹
possunt esse in eodem tempore aut in diuersis tpeib⁹

Simpliciter aut̄ vnuis in oībus his est. Et
nāc in quo est vnuis. oportet esse et ināuissibile.
et sp̄em. Et ip̄m q̄m vnuis tēpus et nō deficiens.
Et q̄d mouet vnuis esse. nō fīm accīs. ut albus
nigrū fieri et choriscū ambulare. Vnuis aut̄ est
choriscū et albū. sed fīm accīs. Neq; cōe esset
em̄ duos hoīes simul sanari fīm eandēsanita
tem ut obtalmie. sed non vnuis hic est sed sp̄e
cie vnuis est.

Nic p̄hs oīt quis dīr vnuis nūero dīcēs simpt at̄ esse
motuū vnuis ē. q̄ in oīb⁹ idē fit. Et sic intendit p̄hs q̄ ad

Physicorum

Vnitatem numeralē motus tria requiruntur. Primum q̄ oportet esse vnu et idē nūero id in q̄ est motus sicut in natura q̄ fluit de uno termio motus ad aliū, ut sex sp̄es aut forma in qua est motus sit vna nūero, et indiuisibilis. hoc est vnititas termini ad quē. Secundo requiruntur q̄ tps qd̄ est aliqui in q̄ est motus sit vnu et indiuisibile. hoc est indiuisum et quiete nō interruptū. hoc est requirū vnitatis tps. Tertiū tps est p̄pā mēlū ipsius motus. vnu si aliq̄s mouetur diversis tpsib⁹ etiā si esset vn⁹ mot⁹ fm̄ sp̄em mot⁹ ille nō est vn⁹ nūero ppter tpsis interruptōem. Tertio requirū q̄ subiectū mot⁹ qd̄ mouet sit vnu hoc est requirū vnitatis numeralē p̄i⁹ subiecti q̄ accīs nō nūera nisi ad nūeritatem sui subiecti. mot⁹ at accīs eft. igif ad ei⁹ vnitatem requirū vnitatis mobilis. Idec ad vnitatem nūeralē mot⁹ sufficit vnitatis p̄ accīs. qz si sic tūc duo motus gne diuer si essent vnu in nūero. qm̄ choriscus siue tōsor et albi non sunt vn⁹ motus nūere q̄ quis fuit in eodē tpe. qz morus choriscus est localis. et mot⁹ albi est mot⁹ alteratōis siue dealbefactionis. q̄ nec sunt idē sp̄e. nec genere. nec sufficit ad vnitatem nūeralē motus. vnitatis mobilis fm̄ sp̄em tm̄ qz tūc duo hoīnes ambulantes in uno tpe uno motu sp̄e mouerent vno motu nūero qd̄ falsū est. Qet idem est si duos sanari dicam⁹ fm̄ sanitatis ciui idē sp̄e. puta ab ob talmia q̄ dīr oculatū q̄ est apostēnia oculi. talis ei⁹ mot⁹ nō ē vn⁹ simili⁹ s̄ ē vnu fm̄ sp̄em.

Socrates aut̄ fm̄ alteratōem eadē alterari sp̄ē et in alio aut tpe et iterum in alio. si qdē p̄tinigit corruptū itez vnu fieri nūero erit et h̄ vnu si vero nō idē qdē. vnu aut̄ non

Nicop̄hs introducit quādā dubitatōem. An socrates alterat̄ fm̄ vnu et eadē sp̄em alteratōis q̄ est albificatio aut̄ alia q̄cūq̄. et alterat̄ ex alio et alio tpe. si sp̄es q̄ ē finis alterationis est vna nūero in duob⁹ illis alterationibus tūc videt⁹ q̄ iste alteratōes s̄t eadē nūero q̄ quis sint in diversis tpsib⁹. Ad istā p̄hs respōdit q̄ sp̄es ad quā alteratur socrates nō p̄ ec eadē nūero nisi corruptū idē nūero reiteret et reuertat. qz socrates non alterat̄ bis in eandē sp̄em al bedinis. aut̄ sanitatis nisi prius corruptū albedo vel sanitatis ad quā p̄mo alterat̄ est. vt in scđa alteratōe itez. alterat̄ ex p̄trario ad albedinē vel sanitatē. si igif reiteret idē nūero in secūda alteratione tunc illi duo mot⁹ sunt vnu nūero. s̄ si sp̄es illa siue forma ad quā alterat̄ in secūda alteratōe no reiteratur eadē nūero. tūc nō erit ille due alterationes eadē nūero. Qino aut̄ idē videt⁹ in motu uno nūero et cōtinuo. qz motus nihil aliud ē nisi vnu generatur post vbi. vel forma generata post formam fm̄ tpm̄. p̄cessum de uno ī aliud. sed manifestū est. q̄ p̄mū corruptū p̄tinuit. et posterū p̄tinuit in motu generatur. et ideo si corruptū et generatur in motu s̄t alia et alia. tūc etiā non videtur idē esse mot⁹ substantialiter s̄t aliis et aliis. s̄ si in motu reiteratur idē nūero generatum quod fuit corruptū tunc motus substantialiter erit idem numero.

Habet aut̄ dubitatōem huic silem. et vnu vna sanitas et oīno habitus et passiones sube sint in corpib⁹ mouen nāḡ videntur hñtia et fluētia. Si igif eadē et vna q̄ diluculo et nūc sanitas quare non et cū deficiens accipiat iterum.

Aristotelis

sanitatē hec et illa vna numero erit.

Nicop̄hs mouet quādā altā dubitationē silem p̄cedenti et et de formis. In forme q̄ sunt in subiectis p̄tinuit transmutatione sicut est sanitas q̄ est in p̄ceptā hñtia et p̄mixtione elemētōp̄ in alio. Et s̄t de oī habitu siue forma q̄ est in subiecto qd̄ fm̄ p̄ponētia ipm̄ est in continua variatione maneat eadē vel non. Et videtur q̄ ya rāt. qz subiecta hñtia tales formas ex p̄tinua alteratioe p̄plexionātū mouentur et p̄tinuit sunt fluctūa. eo q̄ ali as et alias hñtia fluctūas et p̄tes dep̄ditas et restauratas ergo forme q̄ in illis subiectis sunt variantur. qz q̄libet forma requirit subiectū p̄p̄iū. tūc variatur tūc nō ē p̄p̄iū et ita videtur destrui forma q̄ est in subiecto. Si at dicat q̄ forma in tali subiecto variaro remanet eadē. et q̄ ē easdem sanitas p̄tinuit q̄ fuit heri et hodie. non esset ratio. quare non simul diceretur vna nūero sanitas quāq̄s habuit an egritudinē et quā recuperat̄ egritudinē. cū vtra q̄ sanitas redeat postq̄ corrupta est.

Eadē em̄ rō est nūsi qd̄ in tantū differt. quare si qdē duo idē. sicut nūero vn⁹. et habitus cē ne cesset ē vn⁹ eī nūero. act⁹ vn⁹ nūero. si vero habitus vn⁹ est. fortassis nō alicui videbit̄ vnu et actus esse. Lū eī pausat ambulātū nō ap̄lius est hec ambulatio. Iterū aut̄ ambulātū erit. si igif vnu et idē est. p̄tingit vnu et idē corruptū. et esse multotiens. Ne quidem igif sunt dubitatōes extra que nūc est intentio nem.

Hic p̄ determinat veritatem circa p̄mā dubitatōem dicens. q̄ non est dīna nisi in hoc. q̄ in uno nō est sanitas et terrupta p̄ suū habitū oppositū. s̄t variata de sp̄em sp̄em simili. In altero at nō est interrupta et variata de p̄trario in p̄trariū. Et si alia dicat. q̄ hec duo sunt idē et sunt vnu motus vel act⁹ sicut nūero dīr vnu mot⁹ vel act⁹ q̄ sunt ad p̄mā sanitatē et scđam. tunc nūce est q̄ etiā habitus siue forma p̄mā et scđa sit eadē nūero. vn⁹ em̄ nūero actus siue motus sanitatis est q̄ est vnu nūero habitus siue forma sanitatis. h̄ est ad quā est sanitas. s̄ non p̄uerit. q̄ si sit vn⁹ habitus vel forma. q̄ p̄c̄ hoc etiā vnu nūero sit actus vel motus eius. qz cuius q̄s pausat postq̄ ambulauerit. tūc cessat actus vel motus ambulatōis eius. Lū aut̄ itez ambulat̄. tūc est ali⁹ motus ambulatōis eius. et tūc habitus a q̄ est ambulatio que est vnu ambulatōis est vn⁹ et idē. Si aut̄ p̄p̄i⁹ hoc dicatur. q̄ similiter h̄ habitus et forma sanitatis ē vnu et idē habitus nūero et actus et mot⁹ sunt diversi. sic sequitur q̄ vnu et idē qd̄ est habitus sanitatis corruptū et erit multotiens fm̄ quālibet subiecti variatōem. s̄t istud est iop̄nabile. Ne igif dubitationes sunt extra p̄scrutatiōem qnūc est. s̄t ppter similitudinē inducere s̄t. qm̄ sicut subiecti variatio inducit formaz variationē. ita et ipa mot⁹ succellio videt⁹ inducere variationem forme et nature in qua est motus. Generabilis tū dīns Albertus dī ad p̄ncipalē dubitatōem. q̄ motus p̄tinuit. et vnu est nūero. qnū non interruptū p̄ alia forma et aliam que fit in ipo. et hoc ideo. qz p̄us in ipo nō distinguunt actualiter a posteriori qz nihil discontinuat aliquid nisi qd̄ actualiter distinguunt ipsuz. Unde cum in motu sit potētia tūc et nō actus nisi impfectus remanet totus processus qui motus dicitur.

Ziber

Vnus numero et cōtinuus. Sed cū mot⁹ fuerit ad duas
sanctates iste actualiter ab inuicē distinguunt p̄ quietez
interpositā. aut etiā p̄ trariū actu interueniens et ideo
duo illi motus nō sunt vnus nec ad idē nūero. Sz de h̄
dicerur latius in secundo dubio qd̄ tñ ph̄us nō soluit.
cuizalem dubitationem soluere spectat ad meraphy sis-
cum qui habet cōsiderare de vno et multo. Ad dubita-
tionem tñ illam q̄ qris. An sanctas vel alia forma q̄ est in
subiecto fluente sit eadē cū esse ipius sicut qdā fieri con-
tinue. diuersi diuersumode dicunt. Dicunt enim quidā. et ca-
les forme habent sunt eadē sed nō acru. Sz ista solutio re
inquit dñs Albertus nō videt esse vera. qz mutata sub/
iecto nec habitus manet idem nec actus. Nam si habi-
tus maneret tñc qualitas maneret eadem. sed hoc ē im-
possibile. si manere nō ponatur eius propriū subiectum.
Et propter hoc dicunt qdā alijs. et tales forme habent du-
plex subiectū. sc̄. cōe. et p̄p̄iū. Subiectū cōe est materia
corpis et p̄ res fīm materiam dicte. Subiectū aut̄ p̄p̄iū
est corpus idē fīm formā et p̄ res eius fīm formā. Si ergo
iste forme referantur ad subiectū cōe qd̄ est corp⁹ fīm p̄
tes materiales acceptū. tunc nō manet illa forme eadem
fīm nūero sz fīm sp̄em. Si vero referantur ad subiectū p̄
p̄iū qd̄ est corpus fīm p̄positiōem suā quā h̄z in pribus
fīm formā acceptis tunc forme sunt eadēz nūero. qz non
sunt interrupte p̄ trariū. Et hanc solutionem repudiat
dñs Albertus esse vanaz. subdens q̄ falsum est. q̄ et ta-
lium formarū sit quoddā fieri p̄tinuum. sed sunt forme
quiſcentes et fluxus p̄tinuus fit tñ in pribus materiali-
bus. que sunt sub ipsi s̄ et non sunt subiecta imediata ea
rūz sed portiū subiectum eis p̄ p̄es formaliter accep-
tas. et sic talia sunt subiecta cōia ad quoꝝ variationem
nullo modo sequit variatio ipoz. q̄ sunt in ipis.

Qm̄ aut̄ p̄tinuus est omnis motus simpli-
citer. qm̄ vnu necessē est continuuū esse. si quidē
oīs diuisibilis est. et si p̄tinuus vnu. Nō em̄
oīs fiet continuus oī. sicut neq; aliud nullum
contingenti p̄tingens. sed quorū vnu sunt ex-
tremā vltia aut̄ aliorū non sunt quidē. aliorum
aut̄ sunt sed specie dīna et equiuoca sunt. Quō
namq; tangit. aut̄ vnum fiet vltium līneē et
ambulationis.

Hic phs ostendit q̄ oīs motus est de genere p̄tinuo agitur oportet q̄ motus q̄ simpliciter est vñ sit continuus. Omne enim diuisibile est cōtinuum. et ideo etiam cū motus diuisibilis sit in pres. oportet q̄ motus vñus sit p̄tinuus. Et eadem est rō quare temp⁹ est quid continuum. Et licet motus sit continuus hoc modo quo ē de genere continuo tamē non oīs motus p̄tinuat om̄i motui sicut nec alioqđ atiorū qđ est de genere p̄tinu. **P**ropter hanc obvij. qz sic ēēt omnia continua. Unde sicut in alijs nō p̄tinuat cōtingens p̄tingenti sed p̄tinuat cū rebo sui generis et sue speciei r̄ illo ea p̄tinua sunt tñm quorū vltima sunt vñu. et ideo nō om̄ib⁹ oīa sunt p̄tinua. Ultima enim quorūdam nō sunt qz nō oīa habet vltima s̄ ea qz s̄t in genere cōtinuitatis tñm et illa hñt vltima. Et quedā erat q̄ habet vltimam habent etiam ea sp̄c differentia. sicut et cōpus et linea et oratio. et qz vltimam s̄t in rōne ph̄ysica qz se daf p̄dicetur de eis eq̄noce p̄dicabitur. et io etiam eas h̄a se non tangunt necc cōtinuant in vltimis. qz irrōna

Quintus

bile esset si ultimū linee diceret tangere ultimū ambulationis. iō linea et ambulatio nō continuit. et ideo mortuorum diversi generē neq; spē possunt esse continui.

Habiti quidē igitur sunt et qui neq; idē spē
neq; idem genere sunt. Currens em̄ aliquā sta-
tū febricitabit: et vt lampas ex diffusione loci
mutatio est habita. continua autēnō ponitūr
em̄ cōtinua quoq; vltima vñū sunt. quare ha-
biti et pñr sunt q; tempus continuū est pñtinū
aut est quo motus hoc aut est cum vnum vlti-
mum fiat ambobus

Mic phs ostendit q̄ habiti quidem similiter cē p̄t t
sunt aliquā. hoc est imediate sibi succedentes. motus illi
qui neq; genere neq; spē sunt idem. qz currens alijs pos-
set febricitasse statim cū cursu vel imediate post cursum
ita q̄ vltimū instans deliriosis cursus s̄p̄mū instans
febricitationis. ita q̄ nullū intercedat tempus. sed tamē
illi motus licet habeant vnuū cōtinuum tempus. nō tamē
sunt vnuū simpliciter et cōtinuū. et sicut lampas vē
flamme siue lumen qd̄ facit motū ex succedente sibi diffu-
sioneloci. qz in illo loco diffundit et hoc est quādo cādes-
la aut flāma viciſſitudinā de manu ī manū ita q̄ sp̄ vlti-
mū instans diffusionis vnuū sit p̄ncipiu alteri abſcī in
terpolationē t̄pis. tūc ēm ille diffusiones habent tempus
vnuū. et tñ nō sunt vnuū motus cōtinuū s̄p̄ portus ha-
biti sunt siue succedentes. cōtinuū ēm sunt quoq; vltima
sunt vnuū. Tales igis motus habiti sunt et p̄n. qz tem-
pus eorum cōtinuum est nō interruptū. et ideo nō suf-
ficit ad hoc q̄ vnuū numero et primus sit motus q̄ tē-
pus sit cōtinuum nō interruptū. s̄p̄ portus primus di-
cif ipse motus quo ipē est p̄nū in sua essentia. et vnuū
est hoc q̄ vltimū vnuū sic ambobus motib siue pri-
bus motus.

Unde necesse est eundem sūm speciem eēt
vnūs mobilis. ⁊ i vno tempore simpliciter cō
tinuum motū ⁊ vnū Tempore quidē vt nō im
mobilitas inter sit. Indeficiētē em̄ quiescerē ne
cessē est. Multi igit̄ et nō vnus motus est quo
rum quies in medio est. Quare si aliq̄s motus
statu occupeſ neq̄ vñ est. neq̄ continuus in
tercipitur aut̄ si in medio tempus est. Qui autē
specie nō vnus motus est et si non deficit tē
pus. Tēpus quidem ēi vnū est. specie autem
alius. Unum quidem em̄ necesse est. et specie
vnū esse. bunc autē simpliciter vnū esse nō
est necesse. Quis igit̄ motus quidē simplici
ter vnus dictum est.

Nec p[ro]hs insert correlariū dices, si debeat esse vñ nū
mero & continuus motus tunc optet q[uod] tria obseruerū
s[unt] vnitatis forme s[unt] quā sit motus, vnitatis mobilis sive
subiecti non quidē cōterit nec p[er] accidēt dicti, & vnitatis tē
poris ita q[uod] nō intercidat q[uaestio]nes sive immobilitas. Si enī tē
pus deficit, tunc necesse est quelcere & tūn[us] quies interpo
nicut, & tunc mot[u]s nō ē vnius & continuus s[ed] plures sive

Physicorum.

multiens motus quod quies est media. quod si aliquis motus statu sine hinc occupet ille neque unus numero est neque per se unus. Recipit enim quod media sit in medio intercidit inter duo secundum sicut quis non deficit tempore aliquo. sed sit continuus et unus. si enim motus non sit per se ipsum unum in qua est motus non erit motus ille unus et continuus. quod in talibus tempore quidem est unus. sed transmotus sunt alii secundum ipsum. et ideo non continuatur. quod diversus secundum ipsum non est velut unus. Hoc enim qui est unus simpliciter hoc est numerus et continuus necesse est unus esse secundum ipsum sed non numerus. quod non est necesse quod unus secundum ipsum et tempore quod invenit oportet omnia tria adesse. secundum mobile unus similiter et per motum suppositum ad hoc quod sit in tempore unus et quod sit tempore unus non interruptum.

Amplius autem de unius et perfectus sive secundum genus sive secundum spem sive secundum subiectum sit sicut et in aliis perfectis et totius unus est. Et autem aliquis si imperfectus sit unus de si solus sit continuus.

Ista est secunda pars huius capitulo in qua physis determinat de unitate motus que sit per modum accidentis inseparabilis in ipso motu. et per illam unitatem separari motus ad motum. ut scilicet quod magis sit unus inter motus. Et deinde quod cum motu alius sit perfectus. alius imperfectus. ut ostendatur in octauo huius. aut perfectus magis unus quam imperfectus. Perfectus enim motus de tribus modis. scilicet secundum genus. secundum spem. et secundum subiectum. Perfectus quidem secundum genus est cuius genus est perfectus. sicut motus localis est secundum genus perfectus quam alius quod est causa alterius. Perfectus secundum hunc est cuius species perfectus est inter species motus perfecti et genus. et hoc modo motus circularis est perfectus inter species motus localis. quod non recipit additioem nec diminutionem. Perfectus autem secundum subiectum est qui est perfectus secundum numerum. hoc est per se exiguum ad unum motus secundum numerum. et sic iterum motus circularis perfectus est. quod suum mobile est perfectus. et quod est ab eodem ad idem et suum tempore est perfectissimum. et isto modo unum opponit imperfecto.

Amplius autem aliter propter predictos de motus unus regularis. irregularis enim non videtur unus sed magis regularis sicut rectus. irregularis enim divisibilis est. videtur autem differre sicut magis et minus.

Nec physis ostendit motum esse unus. quod est regularis sive equalis in omnibus partibus suis. et hoc ideo. quod regularis est magis unus quam irregularis. Et est motus regularis ille quod per omnia est equalis velocitas et tarditatis in principio. medio. et fine. Irregularis autem sive diversus sive inequalis est qui non videtur unus. dicitur vero. quod diversus est secundum modum. sicut in subiecto unus. Regularis enim videtur esse unus sicut in linea recta videtur unus. quod rectus est unus secundum ad modum. quod qualiter pars eius operit aliam et supponit ei si aspiratio in puncto a gressu una. Curva autem sive tortuosa linea non est talis. sed est positiva ex recta et obliqua. et ideo una pars eminet extra aliam. et alia depinat infra aliam. et ex hoc sunt multe forme linearum que non parvunt linearum formaliter esse unam. sicut continuatio et subiectio sit una. Et sic motus irregularis est divisibilis. quod est positus ex multis motibus et differt in partibus suis quam magis et minus quod est additio velocitatis et diminutio ipsius in partibus eius.

Et autem et in omni motu quod regulariter est autem

Aristotelis

non est. Et namque alterabitur regulariter et fertur ut regulariter ut circulo aut rectitudine et circa augmentum sicut et decrementum. Irregularitatis autem ratione est aliquis quidem in quo mouetur. impossibile est enim regulariter esse motus non in regulari magnitudine ut reflexi motus aut obliqui aut aliis magnitudinis quae non pertinet per tingentes in perpendicularitate parte. Aliquid autem neque in ubi neque in quantum neque in quid. sed in eo quod ut est. velocitate enim et tarditate aliquid determinatur. cuius quidem enim velocitas est eadem regularis est. cuius autem non irregularis est.

Nec physis ostendit in quibus motibus regulare et irregulare inveniuntur dices. quod in omni genere motus inveniuntur. Et hoc ostendit inducitur. quod aliquid aliquod alteratur regulariter. quod fertur localiter in regulari magnitudine et regulariter. sicut quod fertur in circulo aut in recta linea. et ideo erit equalis motus. licet autem nullus motus naturalis equalis sit in recta linea. tamen aliquod secundum reciprocum sit motus regularis. sicut auri aurum punctum. aut alterius alicuius. Motus autem qui est a generante in recta linea nullo modo est equalis. et deinde patet in libris sequentibus. Ut igitur enim isto modo aliquod sit regulariter. aliquod irregulariter. Irregularitatis enim ratione sit quatuor. scilicet irregularitas mouentis. quod non equaliter mouet. et irregularitas moti quod non disponit semper et equaliter ad motum. et irregularitas in quo est motus. quod non semper eodem modo est finis motus. sed aliquod faciliter persequitur aliquod difficulter. et precipue causa irregularitatis. ratione est quod in quo est motus. sive per quod est motus. quod aliquod est regulare. et aliquod irregulare. quod impossibile est regulariter esse motus quod magnitude in qua est motus non est regularis. et ideo sunt irregulares motus reflexi et obliqui. aut etiam alterius magnitudinis irregularis. Reflexi enim motus necessario habent ut velut posito in quo est reflexio sicut finis precedentis motus. et sicut principium sequentis. In fine autem precedentis motus non fuit motus nisi in motu perfectum esse. et tunc non erat motus. quod cum perfectus motus est tunc non est. Et in principio sequentis fuit inceptio motus. quod non sunt regulares propter quietem intermedia. Sicut autem est in obliqua magnitude et eiusdem mobilis motus ascensionis in punctum non est equalis motui descensionis in deuenientem. Et si sic linea curva multis curvaturibus tunc erit peritus irregularis motus in illa. cuiuscumque ergo magnitude non quilibet pars secundum ordinem situs non contingit irregulariter qualiter partem et ordinare supponit ei. et illius non per esse motus regularis et ideo in recto solo et circulo est motus circularis. non quidem motus supra circulum. sed motus qui est circuli circulatione. Aliquid autem non est causa irregularitatis in ubi. neque in quantitate. neque in eo ad quod est motus. sed in eo quod ipsum mobile. sicut dispositus et irregulariter mouetur. quod enim est in transitu efficiuntur mobile motus plus vel minus. et ex hoc causat diversa velocitas et diversa tarditas. Regularitas enim motus definit et determinat velocitatem et tarditatem. cuius quidem eadem est in omnibus per se motus. quod est velocitas. regularis est motus. cuius autem non in omnibus est eadem velocitas et tarditas. non est regularis motus.

Unum neque species motus neque ratione sunt velocitas

Ziber

et tarditas. quia omnes sequuntur differentes fin
spem. Quare neque levitas neque grauitas pendi-
cens ad unum et eundem locum quod in idem est. ut cer-
re ad ipsum aut ignis ad ipsum.

Nic p̄hs ostendit q̄ velocitas & tarditas nō sunt dīc
essentiales diuidētes motū in sp̄s. Neq̄ sunt sp̄s mot⁹
sed sunt accītia q̄ se motus in eo q̄ mot⁹. & ideo accidūt
om̄i motui sicut par & impar numero accidūt. & ideo oēm
sp̄em motus sequit̄ velocitas & tarditas. q̄ om̄is mot⁹
est velox aut tardus. Et cuz grauitas & leuitas diversificat̄
motu eiusd̄ sp̄i in velocitate & tarditate. op̄z etiam
q̄ grauitas & leuitas nō sint sp̄s mot⁹. q̄ si p̄tingat duo
descendere sicut plābūz aurū mouebit̄ velocius id qđ est
maioris grauitatis. cū tñ motus eoz sit idem b̄m speciez.
Est enī vterq; ad mediū. Si vero p̄tingat duo ascendere
te ascendit̄ velocius id qđ maioris est leuitatis. cū virtus
q̄ motus sit unus sp̄e. q̄ a medio in sursum. qm̄ terra in
eo q̄ grauis est motū habet in idem terre. q̄ mouet ad ter-
ram. Et sicut ignis motū habet ad idem igni. q̄ mouet
ad igne. Nā cū isti motus sic sit naturalis terre & igni di-
uersificat̄ in eadē sp̄e mouens ex diuersitate leuis & grauis
et ideo grauitas & leuitas nō diuersificat̄ motū b̄m sp̄em

Tunus quidez iſig irregularis est qui est continuus. Minus autem quod reflexio accidit motui. Quod autem minus mixtio semper patratur. Si autem unus oem pertingit et regulare esse et non. Non erunt quod non solum spem habent ipsi unus et continuus. Quo enim erit regularis ex alteratone positus. et loci mutantione indiget enim suenire.

Pec pbs ostendit quo motus irregularis p̄t dici vn⁹
inçetum est continuus minus tñ vn⁹ est q̄ regularis et vni
formis. qz illud qd est minus tale est minus tale ppter p̄
mixtionē contrarij. sed motus irregularis est minus vn⁹ q̄
regularis. qz h̄z aliquid de multitudine. qz h̄z aliquid de cō
trarietate. Etia min⁹ erit vnuus q̄ est plurimi modoru⁹ q̄
bus diuersificat. et hoc accidit p̄cipue reflexo motui. Ex q̄
bus p̄z q̄ oēm motu qui est vn⁹. continetur esse continuus. siue
sit regularis siue non. Etia p̄z ex illo q̄ habitu siue mot⁹ co
tingentes se nō sūt vnu spēm ipsi nō erit vnu motus et
continuuus. Sicuter aut̄ est si nō sit in genere vno. qz nō est
possibile q̄ sit vnu continuus motus regularis ille q̄ cōpo
situs est ex diuersis motib⁹ sūt spēm. sc̄ ex alteratōne et
loci mutatōe. p̄cipue cū p̄poni nō possit nisi sūt tgis coti
nitatem. Hec enim continuas nō sufficit ad hoc q̄ motus
si numero vnu. opt̄z enim q̄ vnu motus p̄es pueniat
sibi in vnitate forme et mobilis et eius in quo et eius quod
mouet. Et hanc puenientiam qdām ph̄ vocant supponēz
qz vnu supponitur alij ad ostendendum q̄ diuersum est
genere ab ipso.

Utrūq; ad hoc q̄ motus

Sit vñ^o nūero requirat plūctum triplex p̄ditio
Potest videt p̄mo q̄ nō requirit vnitas mobilis. Nam si
cūt mobile regritur ad motu. ita et mouens. ad vnitates
enī motus nō regritur vnitas mouentis. ḡ neḡ mobilis
Dinor p̄z. qz duo mouentia p̄nt causare vñū motum in
vno mobili. **M**onstrat sicut si canis cadat deorsum et

Quintus

Motus in medio motus eius erit vnuus. qz est $\frac{1}{2}$ tunc? sed
Primitus sufficit ad vnitatem motus. et in mobile non est
vnuus numero. qz habebit diuersas formas subales. qd
vnitatem numerale motus non requiri vnitatis mobilis.

Secundo. tps plectur motu ut eius passio. sed subiectum non capi unitate a suo accinit. qz unitas subiecti pcedit unitate accinitis. g. motus non capite unitate a tpe. 2 per nos non redire temporis ad unitatem numerale motus.

Tercio. si mobile **continet** moueal de nigredine ad alterum
dinem et medios colores. ibi erit unus motus. et in hunc

bit plures terminos ad quos. **G**ad vnitatem motus non res
quiritur vnitatis termini ad quem. **T**Confirmatur ad vnitatem
termini numeraliter non requiritur tamen vnitatis termini ad quem sed
etiam vnitatis termini a quo. **P**ro intellectu istius q[ui]os
ponuntur duo discursus. **Q**uorum maior primus est illa.

Potus tripl'r vni est gratia sui termini ad
quē in genere ponendis **D**inor Ad vni
tate motus in genere q̄uis nō numero aut spē
sufficit terminū ad quē inquirere **L**ōclusio.
Igit̄ grue ab **A**restorele modis trib̄ dicitur
motus unus

Prior pro quo ad primatum eius partez. Nam eo modo
aliquid dicitur esse vnu quo mod ipm est quod suam formam induituz
sed per formam dicitur tripliciter induituz generis motus dicitur tripliciter
vnus. Dicitur probatur quod forma ad quam prosequitur
vnitas tripli se habere potest. quod aut ipsa accipit fm essentiaz
aut fm esse. Si fm essentiaz tunc aut considerat ipsa generis pars
pars essentiae rei. aut fm quod est tota essentia rei. fm mod e
cunus. quod ab ipsa catur vnus genere. quod est vnus fm figura

dicuntur. et ab ipsa cuius uerbi genere
dicuntur et coordinatōem p̄dicabiliū. Scđo mō e sp̄es
cīes. qz quicqđ est post sp̄em in his q̄ sunt formalia et non
materialia est de individualitib. et ab ea sic p̄siderata caus
af vñ sp̄e individualia q̄ est sp̄es sp̄ecifissima. q̄ non dividit
in alias sp̄es. queāmodō diuiditur sp̄es subalterne. Si
ipsa accipias fm esse inēctum est actus et effectus eius in
suo p̄siderato. tūc ipsa est forma individualia p̄ subiectum. et sic p̄siderata causat vñ numero. Et hoc loquen
do de vno p̄ se fm suam formā essentiale et nō de vno per
accīs qđ hic omittit. Et est notandum q̄ dñia est int̄ vñuz
et vñitū. Nam vñ sp̄e dī qđ p̄ suam essentiam est vñia
et hoc fm. p̄clum dī vñi vñitale. et sic solum p̄mū p̄cipiūz
qđ est deus dicit vñi. Sed vñitū dī illud qđ nō est vñuz
per essentiam. sed q̄ participatiōem. et quod sic dī vñi siue
vñitum trib̄ dī modis. Et inter illa que habent vñitatem
p̄ participatiōem est ordo. nam vñitas genericā est minī
ma. post hoc vñitas specificā et vñitas numeralis est mā
xima. qm̄ maiores pluraliter excludit. oppositō em modo
habent se vñitas et diuerſitas. et ideo sic diuerſitas gene
rica est maxima. ita numeralis minima. Et quia sit aliqua
vñitas analogie. illa tñ nō est vñitas simplr. sed tm̄ fm

Physicorum.

motus est eiusdem essentie cum suo termino ad quem. Et gracia sui termini ad quem est in genere ponendus. Minor pars, quoniam illi motus dicuntur unus in genere qui terminatur ad formas eiusdem generis predicamentalis. et illi diversi generi qui terminantur ad res diversorum predicamentorum quia motus distinguuntur secundum distinctiorem sui termini ad ad quem, et ab illo termino caput unitatem, et diversitatem ab aliis, ergo illi motus sunt ad eundem terminum in genere sunt unus motus secundum ad eundem terminum in genere sufficit terminum ad quem inquirere, non aut ad unitatem motus specifica sufficit unus terminus ad quem, quod sic motus per chordam et arcum essent eiusdem speciei quod est falsum, et ideo ad unitatem specificam motus non solum requirit unitas termini ad quem, sed etiam requirit unitas modi sive spaci. Sed ad unitatem numerale motus que est unitas simpliciter requirit unitas mobilis ipsius et termini ad quem. Conclusio sequitur ex plurimis, et est proposito in textu. Major alterius dicitur.

Si motus debet simplus unus dici, necesse est identitatē eius in quo est motus et temporis obseruari. Minor Ad motum numero unum idem numero requiritur subiectum. Conclusio. Igis ad hoc quod motus sit unus numero requiritur plures triplex predicationis.

Major propter quoniam per id in quo est motus intelligitur forma aut dispositio secundum quam sit motus, ut secundum calorem sit causatio, et secundum quantitatem augmentatio, et secundum ubi motus localis, et oportet quod tale sit unus secundum speciem, et oportet etiam quod tempus eius non sit interrupimus, quod est resto. motus deinde secundum invenitum est, sed ad unitatem motus requiriunt id in quo est et tempus. Minor pars, nam si duo homines eodem tempore sanatoe secundum sanatoem, scilicet ab oblatione, tunc sanatio unus esset eadem specie cum sanatione alterius, sed non numero. Conclusio propter illas predicationes ad unitatem numeralem motus requisitas sunt unitas mobilis ipsius et termini ad quem. Quod enim requiritur unitas mobilis propter, quoniam unitas accidens supponit unitatem sui subiecti, sed motus est accidens mobilis, et unitas eius supponit unitatem mobilis. Etiam si motus esset unus numero et simpliciter et haberet duo mobilia diversa, tunc sequeretur quod unus accidens numero esset in diversis subiectis. Et quod requiratur unitas ipsius pars, quod tempus deinde secundum mensuratur motum aliquem non interrupimus quiete media, sed si tempus mensurans motum non esset hoc modo unus, tunc oportaret motum interrupi quiete media, ergo non esset unus. Ita ad unitatem mensuratur requiritur unitas ipsius quod est mensura ipsius. Et quod enim unitas termini ad quem pars, quod nullus motus interrupit quiete media est unus, sed si motus haberet plures terminos ad quos esset interrupitus quiete media. Nam semper in termino ad quem motus sit quietus, si ergo haberet plures terminos successiue in primo tunc esset quietus, et si ille motus esset interrupitus per quietem medianam. Unde si ibi non fuerit quietus tunc ille motus non terminaret illo termino in actu, sed solus in potentia, ideo ille terminus non dicere terminus ad quem motus simpliciter.

Ad objecta in oppositum.

Ad primū dicitur quod ad unitatem motus requiritur unitas mouentis, quod unitas termini puerit ratione mouentis ipsum finem intendens, tunc quod mouens est extrinsecus, ideo

Aristotelis

hic de ipso non sit motio. Etiam unitas mouentis per intelligi per unitatem termini ad quem, quod in de generatione de diversis agentibus inducit diversitatem formarum. Tunc licet aliquis ad eundem motum cocurrat plura mouentia secundum id quod sunt in subordinatur inter se et faciunt unum in ratione mouentis. Ad confirmationem dicitur est, quod ille motus non est unus secundum unitus simpliciter, quod motus cum sit accidens corruptitur ad corruptionem subiecti, sed verum quod manet unitas et corporeitas eiusdem rationis in tali mobili, ideo ille motus est eiusdem rationis, sed quod subiectum eius simpliciter variat in numero, ideo ille motus simpliciter variat, et non est unus simpliciter. Nam unitas accidentis presupponit unitates numerale sui subiecti, et huius maneat eadem forma corporeitatis in permanenti, et eadem pars materie, quod tamen non manet eadem forma subtilis velima quod presupponit ante accidentem accidentem, ideo diversificatur ille motus. Ad secundum dicitur est, quod motus non caput unitate numerale a tempore tantum a causa, sed tantum a perturbabili signo. Exempli gratia dicitur solerit quod predicationes individualiter non dicuntur individualiter causaliter, sed solum individualiter significantur, et sic est in opposito. Sed alii dicunt quod tempus non est plene extrinsecus primo motui, quod secundum subiectum est eam motum et tempus. Nam unitas primo mobilis antecedit motum et unitatem motus, et sequitur tempus et unitatem ipsius, est etiam pars temporis ad motum et unitum ad subiectum et esse, ideo tempus mensuratur motum secundum id quod est, et secundum duracionem eius, ideo ad unitatem numerale motus aliquid facit formaliter unitas ipsius, et quod primo motus est in omnibus aliis ut causa in effectu, ideo tempus non est totaliter extrinsecus aliis, et sic dicunt quod ad unitatem numerale motus facit aliquid temporis causa saliter et non solum ut signum, ut de prima solo. Sed dices res, accidens caput numerale a suo subiecto, motus accidens est, ergo accipit unitatem a suo subiecto, et non a tempore. Ad hoc dicitur est, quod duplex est accidens, quoddam est absolutum sive permanentem, et quoddam est respectivum sive successivum, iam major intelligitur absolute et permanente et non de accidente respectivo sive successivo. Ad tertium dicitur est, quod ille motus sit unitus de nigro ad albus, tunc rubrum non erit eius terminus nisi in potentia, quod non terminabit actu alterum motum, cum ibi non sit quietus, et si ponatur ibi esse quietus tunc mobile non mouebitur, tuncque quod erit interruptio motus et sic non erit unus. Ad confirmationem dicitur est, quod plus terminus a quo comprehenditur hic sub termino ad quem, nam si terminus ad quem sit unus numero, tunc etiam terminus non a quo erit unus numero.

Incidunt dubia quod.

rum primus est. An motus sit unus. Et videtur quod non, nam illud deinde secundum quod est individualiter, motus autem non est individualiter, quod est unitus, unitus autem est divisible, ergo motus non est unus. Solo quod sic, ut propter ipsum in textu. Et ad objectum in oppositum dicitur est, quod tripliciter aliquid deinde secundum est unitate, et ratione, licet ergo illud quod est unus individualiter sit individualiter, non tamen illud quod est unus unitate, et sic determinat plus de unitate motus hoc est de unitate motus.

Secundum dubium est.

Penes quod attenditur unitas essentialis in motu. Solutione penes illa que necessario requiriatur ad motus essentialia. Unde ad essentialiam motus requiriatur ista tria, scilicet motus

Ziber

bile tps et terminus ad quē. Sed vnitas accidentalis et
renditur penes qdā accētia motus q̄ sunt regularitas et
irregularitas. Sed dices. illa tria nō sunt de essentia
motus. Ad hoc dōm est. hec nō sine de essentia mot⁹ h⁹
est de intrinseca rōne motus. qz nō sunt pncipia cēntialia
intrinsece mot⁹ p̄stinentia. in necessario ad motus essentiaz
req̄untur. Et vnitas essentialis motus est tripex. scilicet
generica. specifica. et numerala. Ad vnitatē genericaq̄ req̄
ritur vnitas termini ad quē. Ad vnitatē specificaz vltra
terminū ad quē requiritur vnitas spaci⁹. et hoc in motu loca
li. Ad vnitatē numeralē requiritur vnitas triū. scilicet mobilis
epis. et termini ad quē. Sed dices motus denoiantur
a termino ad quē. q̄ ad vnitatem specificā motus suffici
vnitas termini ad quē. Ad hoc dōm est. q̄ mo
tus denoias a termino quē. vt dealbatio est mot⁹ ad al
bedine. q̄ sumit nomen ab albedine. Sed vnitas specifica
termini ad quē nō sufficit ad vnitatem specificā mot⁹ in
motu locali. vt p̄ de motu recto et circulari.

Tertium dubium est

An motus irregularis sit vnuis. **C**et videatq; nō quia omnis vnitas est ab una forma. motus autē irregularis nō hz unā formā. g; nō est vnuis. **D**inor. pba. q; motus ir regularis est diuersarū formarū in suis grib; q; est maioriis velocitatis in vnapre cib; in alia. q; in eo sit motus rectus sibi ptem et bī partē circularis. aut pponit ex ascensu vel descensu. **S**ed sic. omnis motus vnuis est pnuis. sed motus irregularis nō est pnuis. q; motus irregulans quisq; pponit ex recto et circulari. sed nullus motus rectus est pnuis. cu circulari. eo q; motus diuersarū spēs sicut sunt circularis et rectus nō possunt ad inuicem pnuari. Et sicut q; ille motus pmo est velocior et deinde tardior. illa autē retardatio nō fit nisi p quietem mediā. q; ille motus q; interrupitur quiete media nō est pnuis. **T**ercio sic. motus reflexiois est motus irregularis. et tñ ille nō est vnuis. q; nullus motus interruptus est vnuis. sed ille motus q; quietem interrupit. Nam semper necesse est mobile in puncto reflexionis q; escere. q; motus irregularis nō est vnuis. **S**olo. q; motus d; dupl; vnuis. vno mō sibi substantia inquantum d; vnu genere spē aut numero. Alio mō pte dici vnuis fin accēs aut etiā diuersus. **E**t hoc dupl. **U**no mō d; vnuis q; pfectus. Nam sicut aliud se hz ad esse pfectum ita ad esse vnu. Secundo mō d; vnuis. q; est regularis. **U**nde in qualitatē spē motus pte fieri motus regularis et irregularis. sciz in alteratōe. loci mutatōe. augmentatione et diminutōe. **E**t irregularitas in motu loca libim mentem pbi dupl; attenditur. **U**no mō ex parte magnitudinis supra quam est motus. q; si sit regularis. motus erit regularis. **E**t d; magnitudo regularis cuius omnes partes sibi dispōnem finiūcē psequuntur. vt est magnitudo pure recta aut pure regularis. et ppositum d; magnitudo pure irregularis. vt est magnitudo re flexa aut curua. Alio mō accipit irregularitas in motu in cibum mobile velocius aut tardius mouetur. et sibi hoc motus regularis d; cuius est eadem velocitas in toto motu. hoc est in omnibus suis partib;. sicut est motus pmi mobilis. **E**t p oppositū motus irregularis d; cuius est ineq; lis velocitas. sicut est motus grauius et leuius. qui est in fine intensior et in principio remissior. et motus aialis qui est versus locis in medio q; calor naturalis est motus. et membra ipsius aialis sunt exercitata ad motum et in fine et in principio.

Quintus

pio est tardior intelligendo q̄ pñcipiū illam partem motus in qua virtus agentis pfecte imp̄sa est motui. Per hoc dñm est ad quæstū. q̄ motus irregularis p̄ esse vñ fīm subam. puta inçtūm est ñtinuus. eo q̄ h̄z tria recta ad vñitatem motus. n̄ est minus vñus q̄ motus regularis. q̄ motus irregularis in suis partib⁹ h̄z diuersitate accītalem. p̄ q̄to vna pars est recta et alia reflexa aut curva ex parte magnitudinis. sed q̄tūm h̄z de diuersitate cārum deficit ab vñitate. ergo motus irregularis minus est vñus q̄ regularis. q̄ regularis est vñus fīm substantiam et accīs. aliis autē vñus fīm subam tñ. Ex dictis inferatur. q̄ motus pñmobilis est maxime vñus. q̄ est maxime regularis. vñroq̄ mō capiendo regularitatē et est maxime pfectus. ¶ Ad obiecta in oppositiū. Ad pñm dñm est. q̄ licet motus irregularis habeat plures formas accīdeniales in diuersis partib⁹. sc̄s velocitatem et tarditatem tñ h̄z vñā formā sibi essentiale q̄ remanet vna. ¶ Ad secundū dñm est. q̄ nulla circulatio pfecta p̄ ñtinuari recto motu. eo q̄ talis circulatio est in se pfecta et terminata. sicut linea circularis. si ibi sit pfectus circulus nō p̄ ñtinuari cū recta. ipse circulatio sicut est aliquicuritas motus p̄ ñtinuari cū motu recto. sicut linea recta p̄ ñtinuari cū vna portio linea circularis. ¶ Ad tertiu dñm. q̄ ille motus circularis qui est reflexus nō est vñus h̄z plures. Nec etiā dñr q̄ oīs mot⁹ irregularis est vñ. q̄tū illa q̄es que est in motu reflexiōis est nobis insensibilis. ideo iudicatur vñus.

Quartum dubium est

Quot modis pungit irregularitas in motu. **S**ola q̄ tuor modis. Primo mō ex parte mediū aut spaci supra qđ sit motus qñ sez tale medium nō se habet equaliter bñ om̄es eius partes. sed habet irregularitatē in ipsiſ. **U**n̄ de impossibile est motu esse regularē nisi spaci supra qđ sit motus sit regulate. **S**econdū mō pungit ex parte mobiliſ. puta qñ mobile nō est equaliter dispositum ad motū qui sibi influitur a mouente. vt quādo est grauius in vna parte q̄ in alia. vel est circulare in vna parte z nō in alia. **T**ertio mō pungit ex parte mouentis. vt quādo mouens habet pfectiorē virtutem supra mobile in vna pr̄e mobi-
tus q̄ in alia. rōne cuius sit motus velocior aut tardior. **Q**uarto mō ex parte termini ad quem. puta qñ terminus ad quem nō est semper equaliter dispositus vt acq̄ratur a mobili. sed qn̄c magis vel minus. aliqui citius aliqui tar-
dius. **U**nde licet nō oēs isti motus ab Aretstotele enumere-
rentur. enī omnib⁹ istis modis pungit irregularitas in mo-
tu. **S**ciendū tñ q̄ ab aliquib⁹ ponit dñm inter irregulari-
tatem motus z uniformitatē. in hoc q̄ regularitas sumi-
tur q̄ respectum ad tēpus. sez qñ mobile equaliter mouet
in vna parte t̄pis sicut in alia. z non in vna velocius q̄ in
alii. **S**ed uniformitas attendit q̄ paraēdem ad mobile
et ad spaciū qñ sez mobile bñ om̄es eius eius partes mo-
uerur eque velociter. sic ille motus dñ uniformis. Et per
oppositum irregularitas sumit etiam in tēpe per respectū
ad regularitatē. z diffinitorias respectu mobilis sicut
uniformitas. **U**erūramē hie accipitur regularitas. put se
extendit ad vtrūc̄ alioz. z siliter irregularitas

Quintum dubium est.

En motus pfectus sit magis unus q̄ imperfectus mot.

Physicorum.

Ost videt q̄ nō. q̄ pauciora reqruntur ad motū imperfectū q̄ ad motū perfectū. q̄ est magis vnuſ morū imperfectus q̄ perfectus. Confirmat morū perfectus nō est magis continuo q̄ morū imperfectus. q̄ morū perfectus nō est magis vnuſ q̄ morū imperfectus. **S**olo q̄ sic. q̄ omnis diuisio repugnat vnitati. nam ipsa est in plura. vnuſ & plura opponuntur. sed in omni motu imperfecto est qdām diuisio. q̄ talis motus nō h̄z oīnes partes quas d̄ habere. cū dicat imperfectus p̄fectus carentia aliquid. sicut h̄o p̄ diuisione brachij est imperfectus. morus autē imperfectus nō est simpliciter vnuſ. q̄ rali diuisio nō est in motu perfecto. ideo motus perfectus est magis vnuſ q̄ motus imperfectus. Et inter omnes motus morū localis d̄ esse p̄fectus sīm genus. alijs h̄o morū q̄ sunt ad alia p̄dicamenta sunt imperfecti sīm genū. q̄r morus localis nihil absolute abiicit qd̄ est de suba mobilis. q̄ morū localis nō facit mobile tendere ad corruptiōnem. sed oīnes alijs morus abiiciunt aliquid de suba mobilis & faciunt ip̄m tēdere in corruptiōnem. Et inter motus locales motus circulare est p̄fectus sīm spēm & motus rectus imperfectus. q̄r motus circulare p̄uenit solū mobilib⁹ celestib⁹. sed motus rectus p̄uenit solū elementis. Et inter motus circulare motus circularis p̄mi celī est p̄fectissimus. **A**d obiectum in expositiō dōm est. q̄ aliquid nō d̄ magis vnuſ. q̄ pauciora reqrunt ad eius p̄ficiūdēm. sed sīm & magis p̄cipiae in diuisiōnem. que est de ratiōe illius. ideo negat p̄na. **E**nī q̄to aliquid est p̄fectius tanto plura requiruntur ad ip̄m. sīc plura media requiruntur ad habendū p̄fectiōē fines. et sic motus etiā d̄ p̄fectus rōne sui finis aut grātia p̄fectiōis termini ad quē. Aut dōm est. q̄ vbiq̄ est maior pluritas eorū que minus vniūtūt ad inuicem. ibi minor est vniūtūt. sed nō op̄oz. q̄ vbiq̄ sit maior pluralitas eorū que vniūtūt ad inuicem q̄ ibi sit minor vniūtūt. Nam lices ad motū p̄fectū plura reqruntur q̄ ad motū imperfectū. tamē illa plura magis vniūtūt ad inuicem q̄ alia pauca que reqruntur ad motū imperfectū. Ad p̄ficiūdēm dōm est. q̄ aliquid motus d̄ ce magis vnuſ alio duplī. **Q**uo vniūtūt cōtūnuitatis. que vocat vniūtūt essentialis. et sic vnuſ est q̄ motus p̄fectus nō d̄ magis vnuſ q̄ motus imperfectus. et h̄ si ambo sint p̄tinui. Alio mō aliquid motus d̄ vnuſ vniūtūt p̄fectionis que vocat vniūtūt accūnalis. sic accipit in p̄posito. quando d̄. q̄ motus perfectus est magis vnuſ q̄ motus imperfectus.

Dpliūs autē determinādū est qualis motus p̄trarius motū. et de māsiōne eodem mō. Sed p̄mo determinādū est. Utru p̄trarius motus sit qui est ex eodē ei qui est in idē. vt qui ex sanitate ei qui est in sanitatiē. vt generatio & corruptio videntur. Aut qui est ex p̄trarij. vt qui est ex sanitate ei qui est ex egritudine. aut qui in p̄traria. vt qui est in sanitatiē ei qui est in egritudinē. aut qui est ex p̄trario in p̄trariū. ei qui est ex sanitate in egritudinē. ei qui est ex egritudine in sanitatiē. Necesse est em̄ aut vnuſ quēdā horū esse modūrum aut plures. nō em̄ est aliter p̄tronere.

Miste est tercius tractatus. in quo p̄hs determinat de cōtrarietate motū. postq̄ determinauit de septē intenōib⁹ nomīnib⁹ que sunt simul separata tangentia rē. et de vniūtūt

Arestotelis

te motū. Q̄e dividit iste tractatus in duo capla. In p̄mo ostendit qualiter sit accipiēda cōtrarietas in motū et q̄ete. In secundo mouet tria dubia. ibi (Dubitabit autē alijs) **P**rimū caplū dividit in tres p̄tes. In quartū p̄ma p̄bus determinat quō q̄nq̄ modis imaginātur motū cōtrarij. In secunda p̄te ostendit qui sunt veri modi sumēdū p̄trarietatis motū. ibi (Relinquit autē) In terciā deter̄minat de cōtrarietate motū ad quietē. ibi (Q̄m autē motū. Quātū q̄ ad p̄mā p̄te p̄bs dī. q̄ amplius deter̄minādū est qualis motus quali motū est p̄trarius. et eo demō determinādū est que mansio siū quies. cui motū et cui quieti p̄trariet. **V**nuſ tñ p̄scrutandū est de p̄trarietate motū ad motū. **L**ū igit̄ motū sit de subiecto i subiectū vt dictū est in p̄ncipio huius q̄nti. si debeat motū con trariet ad motū. hoc erit aliquo horū q̄nq̄ modorū. quib⁹ p̄ aliquis imaginari q̄ motus sunt ad inuicē p̄trarij. **P**rimo mō q̄ illi motus dicuntur p̄trarij qui sunt ex eodē subiecto ad idē subiectū. vt ille q̄ ex sanitatiē sit p̄trarius illo qui est ad sanitatiē. sic em̄ mutatōes videntur esse p̄trarie. Nā sic opponit generatio corruptiōi. Secundo mō illimos motus imaginātur p̄trarij qui sunt p̄trario terminoꝝ a q̄bus. vi. motus q̄ est ex sanitatiē p̄trarij sit ei qui est ex egritudine. Tercio mō illi motus imaginātur p̄trarij q̄ sunt in p̄traria. vt motus q̄ est in sanitatiē imaginātur p̄trarius ei qui est in egritudinē. Quarto mō illi motus imaginātur p̄trarij qui sunt ex p̄trario in p̄terarium hoc est p̄trarietates sumis penes terminū a quo in ordine ad terminū ad quē. vt p̄trariet motus q̄ est ex sanitatiē motū q̄ est i egritudine. Quinto mō. q̄ motus qui est ex p̄trario in p̄trariū i p̄trariet ei q̄ est ex p̄trario in p̄trariū. hoc ē accipit p̄trarietates motus sīm p̄trarietate rā terminoꝝ a quib⁹ q̄ terminoꝝ ad quos. vt motus q̄ est ex sanitatiē in egritudinē. ei qui est ex egritudine in sanitatiē. Necesse em̄ est quēdā aut vnuſ istorū esse p̄trarium alijs. aut plures vni vel plurib⁹ q̄ nō p̄uenit sīm diuisiōnē aut p̄tronere subiectum ad subiectū. cū d̄ subiecto ad subiectū sit motus.

Est autē qui quidē ex p̄trario ei qui est in p̄trarium nō p̄trarius. vt qui est ex sanitatiē ei q̄ est in egritudinē. Idē em̄ est et vnuſ est. Esse q̄dē igit̄ nō idē est ipsiſ. sicut nō idē est ex sanitate et mutare in egritudinem.

Nec p̄hs improbat quartū modū quo dicebat motū qui est ex p̄trario p̄trarius illi q̄ est in p̄trariū. vt motus q̄ est ex sanitatiē non est p̄trarius illi q̄ est in egritudinē. eo q̄ illi motus duo sīm subiectū sunt vnuſ & idē. quis esse eoz qd̄ vocat rō definitiū nō sit vnuſ & idē. q̄ nō est idē sīm definitiōm mutari ex sanitatiē & mutari in egritudinē. q̄ definitio assignat sīm nomen. et p̄mus istorū motū nō dī sit nisi terminū ex q̄ est motus. et alter dī terminū ad quē

Pecq̄ qui est ex p̄trario ei qui est ex contrario. Simul q̄dem em̄ accidit mutari ex p̄trario in cōtrariū aut in mediū. Sed de hoc quidē p̄sterius dicemus. Sed magis in cōtrariū mutare videbis vniq̄ causa est et cōtrarietatis q̄s ex cōtrario. Hic quidē em̄ mutatio p̄trarietatis ille vero acceptio. Et d̄ autē vnuſquisq̄ in qd̄ mutat magis q̄ ex quo. vt sanatio in sanitatiē. egrotatio autē in egritudinem.

Quintus

Nic phs reprobatur secundū modū quo imaginant̄ motus p̄trarij penes p̄trarietate terminoz a quibz rōz m̄b. Quaz p̄ma est. illi motus nō sunt p̄trarij q̄p̄te terminari ad cūdē terminū. h̄z mot⁹ q̄ sūt ex p̄trarijs terminis p̄nt terminari ad cūdē terminū. ḡ nō sunt p̄trarij. Q̄m̄z p̄baſ. q̄z motus q̄ est ex albo & nigro p̄ terminari in contrariū aut in mediū. Davor. p̄baſ. q̄z p̄traria maxime dīstant. ḡ nō p̄nt in idem terminari. Secunda rō. si deterret sumi rō p̄trarietatis aliquē terminū. magis sumeſ ſer penes terminū ad quē q̄ penes terminū a quo. q̄z deſnoiat̄ portus dī fieri ab eo q̄d acq̄ris in motu q̄ ab eo q̄d abh̄c̄ſ. terminus aut̄ a quo p̄tinue abh̄c̄ſ. & terminus ad qui acq̄ritur. ḡ magis eſſet sumenda p̄trarietas motus penes terminū ad quē. vt motus in sanitatē vocatur sanatio & nō egrotatio. licet ſit ex egritudine. & motus in egritudine dī egrotatio. & nō sanatio. q̄uis ſit ex sanitate Tercia rō a quo aliquis accipit ſp̄m ſue nomē ab eo ac eipit p̄trarietate. ſed ſic eſt de termino ad quē. ḡ. Davor est ph̄decim⁹ metaphys. dicentis. q̄ p̄terias eſt dīna ſim ſp̄m. M̄noz p̄baſ p̄ p̄m tercio huius dicentis. q̄z mot⁹ eſt eiusdē eſſentia cū ſuo termino ad quem

Relinquit aut̄ qui eſt in p̄traria & qui eſt in cōtraria ex cōtrarijs. fortassis quidē iḡſ accidit h̄os q̄ in p̄traria ex cōtrarijs eſſe. ſed eſſe forſi tan nō idem. Dico aut̄ qui in ſanitatē ei qui ex egritudine. & qui ex ſanitate ei q̄ in egritudinem

Ista eſt ſecunda pars huius capl. in qua phs oſtendit q̄ ſunt veri modi ſumendi p̄trarietate motuū dīces. q̄ tercius & q̄n⁹. tercius quidē fuit. q̄ p̄trarietas motuū ſumeſ ſer penes terminos ad quos. & q̄ntus q̄ ſumere penes p̄trarietate terminoz a quibz & ad quos. Et iſtu duo modi ſunt vniuersi ſubieſto. ſed diſerūt rōne. q̄z dī implicite in tercio dī explicite in q̄nto. q̄z p̄trarietas terminoz ad quos implicat p̄trarietate terminoz a quibz. Et q̄ iſtu motus ſunt diuerſi rōne pat̄ exemplariter. q̄z q̄d mouet in ſanitatē nō eſt idem ei q̄d eſt ex egritudine. & illud q̄d eſt ex ſanitate. nō eſt idem ei q̄d eſt in egritudinem

Q̄m̄ aut̄ diſerit & mutatio & mot⁹. ex quodam em̄ ſubieſto in quoddā ſubieſtu mutatio ē motus qui eſt ex cōtrario in cōtrariū ei qui ē ex cōtrario in cōtrariū motus cōtrari⁹ eſt. vt qui eſt ex ſanitate in egritudinem. & qui eſt ex egritudine in ſanitatem

Nic phs. p̄baſ & haſ p̄trarietas motuum ſumis penes vtrūq̄ terminū. hoc eſt q̄ p̄trarietas ſumis penes p̄trarietate vtrūq̄ termini. ſcz a q̄z ad quē rōne & inductione Rōne ſic. nā p̄trarietas ſumēda eſt penes ſpecificā rōem eoz. q̄ ſunt p̄traria. q̄z p̄traria ſunt forme ſpecificē ſic. eoz dem genere repugnātes. h̄z p̄traria rō mot⁹ eſt q̄ ſit de ſubieſto actuali in ſubieſtu actuali q̄ hoc dīns a ḡnacō que eſt de ſubieſto potētiali ad ſubieſtu actuali. ḡ p̄leat̄ rōz h̄z p̄trarietatis h̄z mot⁹ ille q̄ eſt ex p̄trario in ſtruz ad eū q̄ eſt ex p̄trario in p̄trariū. vt q̄ eſt ex ſanitate in egritudine p̄traria ei q̄ eſt ex egritudine in ſanitatem

Manifestū eſt aut̄ ex inducōe qualia videtur cōtraria eſſe. Egrotari em̄ ipsi ſanari. & ipsi ad diſcere decipi p̄mutatiū nō p̄ ipſum. In cōtra-

Liber

ria aut̄ ſicut in ſcīa eſt. ſic & in deceptōe & p̄ ip̄m habere & per aliū. & ſurſum motus ei qui eſt de orsum. Cōtraria em̄ hec ſunt in longitudine & qui ad dextrā ei qui eſt ad ſinistrā. cōtraria em̄ hec ſunt in latitudine. & qui eſt ante ei qui eſtre tro. p̄traria em̄ hec ſunt in altitudine

Nic phs idē oſtendit q̄ inducōem tā in motibz corporis q̄ in motibz aīe. & in motibz mūdi. In motibz q̄dē corporis ſic oſtendit. q̄ ſanari eſt p̄trariū ad egrotari. & vñ illorū eſt mot⁹ ex egritudine in ſanitatē. alterū aut̄ ecōtra ex ſanitatē in egritudine. & ſic ſunt ibi termini a q̄bz & ad q̄bz p̄trarij. In motibz em̄ aīe ſic oſtendit. q̄ addiſcere q̄d eſt acceſſa ſcīam a quodā alio doceare eſt p̄trariū ad decipi. ita q̄ deceptus p̄mutat̄ in deceptōem p̄ aliū & nō p̄ ip̄m. Luuſ rō eſt q̄z motus discipline & deceptōnis dī ſci in p̄traria. q̄ ſicut acceptio ſcie dupl̄ dī ſci etiā deceptōis acceptio. ſez q̄ vtrūq̄ accipit̄ p̄ ſeip̄m & p̄ alterū. ſcīa em̄ dupl̄ ac quirit̄. vno mō p̄ ſeip̄m inueniōem. & ſic opponiſ ei q̄d eſcipi a ſeip̄o. Alio mō acq̄ris ſcīa ab alio per doctrinā. & illi opponiſ decipi ab alio. q̄ decipi ab alio nō accipit̄ ſcīa ab eo. In moſibz mūdi phus ſic oſtendit. quia motus q̄ eſt ſurſum contrariatur ei qui eſt de orſum. quia ſurſum & de orſum contrariatur ſunt in longitudine. & motus qui eſt ad dextram contrariatur ei qui eſt ad ſinistrā. quia dextrā & ſinistrā contraria ſunt in latitudine. & motus qui eſt ante contrariatur ei qui eſt retro. eo q̄ ſunt contraria in altitudine ſue in profunditate. & ſic patet omnem motum qui eſt ex contrario in contrarium eſſe contrarium illi qui eſt ex p̄trario in p̄trarium.

Qui aut̄ eſt in p̄trariū ſoli nō eſt mot⁹ h̄z mutatio. vt fieri albū nō ex q̄dāz eſt. q̄bz aut̄ nō eſt p̄trariū qui eſt ex ip̄o ei q̄ eſt in ip̄m mutatio cōtraria eſt. vñ ḡnacō corruptiō p̄traria eſt. & re-motio acceptiō. He aut̄ mutaciōes q̄dē. mot⁹ autem non ſunt.

Nic phs oſtendit q̄ ſumis p̄trarietas in mutatiōibus ſubalbī. in quibz p̄traria nō regiunt̄ p̄trarietas. ſed ſumēter dīces. q̄ p̄trarietas in illis ſumis penes p̄mū modum ita q̄ mutatio q̄ eſt ex ip̄o p̄traria ſic ei q̄ eſt ad ip̄m. & ſic generatio & corruptiō ſic ſic ſumis ſumēter mutatiōes. & generalē ſic acceptio forme eſt p̄traria remoſi forme. & ita remoſi opponiſ acceptiōi forme. He eſt mutaciōes nō ſic de ſubieſto in ſubieſtu. ſed ſoli ſunt in ſubieſtu. aut ſolum ex ſubieſto. nā nō eſſe q̄d eſt terminus a quo generatiois eſt & ad quē corruptiōis nō appellatur ſubieſtu. q̄ non eſt affirmatiue acceptum

Qui aut̄ vt in mediū motus ſunt. q̄busdā p̄trarioz eſt mediū tanq̄z in p̄traria q̄dāmō ponēdi ſunt. ſicut em̄ p̄trario vtū medio mot⁹ in vtrūq̄ vtrūq̄ vtrūq̄. vt ex fuſco q̄dē in albū tanq̄z ex nigro. & ex albo in fuſcu ſtanq̄z in nigru. ex nigro aut̄ in fuſcu ſtanq̄z in albū. fuſcu ſtanq̄z mediū. aut̄ ad vtrūq̄ dī quodā mō vtrūq̄ vtrūq̄ ſicut dīm̄ e p̄. Mot⁹ q̄dē iḡſ motui p̄trari⁹ eſt ſic q̄ eſt ex p̄trario in p̄trariū ei q̄ eſt ex p̄trario in p̄trariū

Physitorum.

Nic p̄hs remouet vnā obiectiōne que est de motib⁹ qui sunt de medio ad extreū. aut ecōuerso de extreū ad mediū. i.g. nō sp̄ est motus de contrario in contrariū. Ad istā dicit p̄hs. q̄ motus q̄ terminant ad mediū. q̄ dāmō ad contrariū terminant. sicut mot⁹ qui est ex fusco i albi est quasi esset ex nigro. Nā ex fusco nō est mot⁹ i albi nisi in cōtrariū h̄z aliqd. denigro. et ex albo est motus i fusco cum tanq̄ in nigri. q̄ motus qui, peedit in qdēcū međii aur mediū in extreū vtrū medio sicuti contrario. q̄a mediū i parū ad extrema quodāmō contrariū extreū sicut patuit in principio huius q̄nti. i.g. motus ē contrarius motui ei q̄ ē ex contrario in contrariū. vt p̄ius dcm̄ est. Ut quibus p̄z. q̄ in motibus repertis contrarietas s̄m̄ analogam. p̄mo ei et p̄ principaliter illi mot⁹ sunt contrarii qui sunt de contrario in contrarium. vt motus ab albo in nigri et contra. scđ illi mot⁹ sunt contrarii qui sunt a medijs ad extremitatē. vt de fusco in nigri et de fusco in albū tertio. illi mot⁹ sunt contrarii q̄ sunt ex contrariis in media. vt mot⁹ ex albo in fusco et ex nigro in fusco. quarto illi mot⁹ sunt contrarii qui sunt ex medijs in media sicut motus a fusco in blauum.

Quoniā aut̄ motui non solū videt esse mot⁹ contrariis. sed et quies. hoc determinandū est. simpliciter qdē contrarius ē motus motui. Opponitur aut̄ et quies priuatio em̄ est. Est aut̄ sic q̄ priuatio contraria dicitur.

Ista est tertia pars huius capiti in qua p̄hs ostendit q̄ nō solū motus contraria motui sed etiā mot⁹ contrariatur quieti. simpliciter tñ et absolute contraria motus motui. et quies opponitur motui quodāmō p̄ h̄. et quies ē priuatio motus. q̄ contrariis aliqd p̄cipue in p̄habitu p̄ priuatio dī contraria forme. q̄ dcm̄ est in primo q̄ materia nunq̄ motui subiectis nisi subiectis priuationi et s̄m̄ q̄ priuatio radicaf in forma contraria ex qua est motus. et iō priuatio est contraria motui nō simpliciter sed quodāmodo. Que ei simili sunt contraria sunt duo actus sp̄e differentes in uno genere exp̄tes. s̄ motus nō est act⁹ pur⁹ h̄ di minimis et pōne p̄mixtus. et ideo contraria eidē cui contraria act⁹ ad quē vadit motus. sicut via ad op̄lemetum. et iō cū quies ad quā est mot⁹ aliqd est motus contraria ei ex quo est motus. mot⁹ opponit eidem et ecōuerso.

Qualis aut̄ qualis vt est ei qui s̄m̄ locū q̄ s̄m̄ locū hoc non dicit simplr. Utru em̄ cui q̄ est hic mansiōni qui est ex hoc aut qui ē in hoc motus opponit. Manifestū i.g. est quoniā in duob⁹ motus subiectis est. Hic quidē qui ex hoc in contrariū q̄ est in hoc quies huic aut q̄ ex contrario in hoc q̄ in contrario quies.

Nic p̄hs oñt qualis quies contraria motui. Ans. q̄es i termino a q̄ aut quies in timino ad quē q̄n̄ s̄z motus est p̄plet⁹ vt in motu denigratiōis ē quies q̄fuit ab albo et in termino eiusdē mot⁹ est q̄es sub nigro. Ut ad soluendū istā q̄stionē cōcē est resumere q̄d habitū est. s. q̄ motus sp̄ est in duob⁹ subiectis extrib⁹ cū sit ex subiecto in subiectū. et sic dōm̄ est ad dubitatōnem motā. q̄ motui nō opponit q̄libz q̄es s̄z aliqd q̄es opponit aliqui motui et sic quies q̄ est in timino a q̄ contraria motui q̄ est ab illo termino a quo in oppositū terminū ad quē. sicut q̄es in

Arestotelis

albo oponit contrarie denigratiōi q̄ est motus in nigredinem et sic motui nō contraria quies quā facit et ad quam cōredit mobile p̄ motui s̄z potius illa quā destruit et a qua recedit facit em̄ motus quiete in termino ad quē et destruit eā q̄ est in termino a quo. i.g. contraria illa q̄ recedit. et hec est illa ex qua est mot⁹ et nō illa ad quā est motus

Similāt et adiunīcē contrarie besunt. Et nāq̄ incōueniēs ē si motus qdā contrarij sunt. q̄tes aut̄ opposite nō sunt. Sūt aut̄ in oppositis hec q̄ in egritudine quies ei q̄ est in sanitate

Nic p̄hs ostendit p̄ candē rōem et ille quies contrarie sunt q̄mutuo expellit se inuicem ab eodem susceptibili. hoc est que sunt ex contrariis terminis. Nam incōueniēs est dicere q̄ motus habeant contrarietatem ad inuicem et nō quietes. Ut cū dicīt quietes sunt sibi contrarie. non quecūq̄ quies intelligitur esse contraria cuiuslibet. s̄z quietes q̄ sunt in contrariis sunt contrarie ad inuicē. sicut q̄es q̄ est in sanitate contraria est quieti q̄ est in egritudine

Motui aut̄ ei qui est ex sanitate in egritudine ei cū qui est ex egritudine in sanitatis irronabile. Qui em̄ in ipso motus est in quo stetit quietatio magis est. s̄m̄ q̄ accidit s̄l fieri motui. Ne cessē autem est aut hanc aut illam esse. nō em̄ que est in albedine quies. contraria est ei que est in sanitate.

Nic ostendit p̄hs q̄eadē quies contraria motui egrotationis qui est ex sanitate in egritudine. s̄z irronabile est si contraria illi motui qui est sanitatis q̄ est ex egritudine in sanitatis. q̄ motus qui est in ipm qd̄ ē quies h̄ illud in quo stetit pro quietante magis et p̄ficiente q̄ p̄ contrario. Nam nulla res stat in suo contrario nec accedit ad ipm nec p̄ficitur in ipo. sed potius aufugit ab ipo et corruptif ab eo. Nāc em̄ quietē ad quam est motus accidit silem̄ fieri ipsi motui. q̄ ex hoc est. q̄ motus est forma post formam aut vbi post vbi. motus ipē inducit quietas vlt̄mum. et ideo nō possunt habere ad inuicem contrarietē. Qū ergo motui egrotationis vna dicta p̄ quietū contrarietur. et non contrarietur ei illa q̄ est in egritudine ad quam motus vadit opter et contrarie illa q̄ est in sanitatis a qua recedit motus egrotationis. Necesse em̄ est q̄ contraria sunt eiusdem generis. prīmi et ideo quies in albedine nō contrariatur quieti in sanitatis. quia ambo p̄nt esse in uno susceptibili

Quib⁹ aut̄ nō sunt contraria horū mutatio quidē est opposita que est ex ipso ei q̄ est in ipm motus aut nō est vt que ex esse ei qui est in esse quies quidē horū nō est. mutatio at est. et sic quidē aliqd est; subiectū que inesse non mutatio ei q̄ est in nō esse contraria erit. Si vero nō est aliqd qd̄ nō est dubitabilis aliquis cui sit contraria. que est in esse non mutatio et quies est. Si autem hoc est aut non omnis quies motui contraria est aut generatio et corruptio mot⁹ sunt. Manifestū i.g. q̄ q̄es nō dicēda est. si nō est he motus. Simile aut̄ aliqd est et mutatio

Quintus

Liber

Lontraria autem est aut nulli aut ei que est non esse
aut corruptio. **H**ec enim ex ipsa genitatio aut in ipsam
Nicophs determinat de contrarietate quietis in mutationib;
di. q; in quibusdam generibus non sunt contraria ho-
rum, mutationes quidem sunt opposite. **I**s non contrarie. **I**s po-
tius hinc modum contradicuntur. et in talibus mutationes q; est ex
ipsa opponit mutationi que est in ipsum idem. **I**s tales mu-
tationes non sunt motus sicut mutatio q; est ex non esse oppo-
nit mutationi q; est in esse. sicut corruptio opponit generatioi
Sed priuatio hinc mutationis q; non est motus non aperte ob-
quies. sed appellari possunt immobilitas. talis enim mutationis
duplex est. s. q; se et per accidens. q; se quidem est subiecta in qua nul-
lus est motus. q; ibi non est ens in actu sed solu in potentia. ut
materia sicut sit in generatione et corruptione q; in subiecta est
per accidens aut q; per se quidem mutationis est ex contrario. per acci-
dentes aut ex priuatore. ut ex non albo fieri album. tunc enim per
se sit ex nigro aut medio cui accidit non albus esse et tunc est
aliquid subiectum non album. **S**ed q; si est aliquid subiectum ex q; est
mutationis tunc mutationis est vere contraria mutationi tunc q; dete-
rminata q; vere est quies. **Q**uoniam autem nihil constitutum est q; subiectum
sit subiectum. sicut in non esse substantie. tunc per aliq; dubita-
re cum sit contraria mutationis que est ex non esse. et virtus habeat
aliquam quietem oppositam sive contrariam. **S**i enim hoc concedatur
q; se habeat quietem. tunc sequitur alterum duorum inconvenientium
scilicet q; non ois quies motus contrarie. sed quedam contrariatur
mutationi q; non est motus. aut q; ois mutationis sit motus. et
tertiu generatio et corruptio sint motus. **I**s manifestum est. q;
talis immobilitas sive imutatio q; melius oblique non est
da esse quies. nisi generatio et corruptio dicatur esse motus.
Est igitur finis veritatem non quies sed aliquid sile queri. et ideo per
vocabi imutatio hoc est priuatio mutationis in eo q; ap-
plicatum natum est mutari. **E**t oportet dicere q; hec imutatio
aut nulli est contraria. aut dicetur contraria mutationi q; est in
non esse et mutationi q; est corruptio. **C**orruptio enim est ex i-
ntermutatione q; est in esse. et generatio q; opponit corruptioi
est in illam mutationem q; est in esse. ut ex predictis. **S**icut
generatio et corruptio opponuntur. sic opponuntur imuta-
tiones q; sunt in esse et in non esse. **O**stenditur sicut quies duplices
hinc opponuntur. una ad motum q; est ex ipsa. et altera ad quietem
oppositam. ita etiam imutatio opponit tamen mutationi que est ex
ipsa q; imutacioni q; est in opposito. **S**icut enim in naturis
alia finis esse accipiuntur. ita etiam quies accipit. **S**i at
quies finis esse accipiat et imutatio non solu est in ea intellectus
priuationis hinc intellectus nature quietantibus. et sic
habet nomine contrarietatis et mutationis accipit rationem oppo-
sitionis priuationis vel contradictionis.

Utq; motus perarrietur
motui et etiam quieti.

Et videſ primo q̄ nō motus p̄trariaſ motuſ non
quieta. qz tñ vñ uñ opponiſ **S**co aut quies termi
ad quē p̄trariaſ motuſ aut quies termina quo neutrū il
loz dñm est. igif. **N**ō primum qz terminus ad quem est p
fectio mot⁹ igif sibi no p̄tranaſ **A**ec scđm qz siue i mo
tu est termin⁹ ad quē ita et terminus a quo si ergo termi
ni ad quem non contrariaſ motuſ nec terminus a q.
Dertio due quietes ſunt priuationes. ſed priuationes
no p̄trariantur eo qz poſſunt ſielle in eodē z nō ſunt for
me poſitive. igif quies nō p̄trariaſ quieti. **I**n opposi
tum eſt phs in textu. **P**ro intellectu iſt⁹ questionis po
nitur duo diſcurſus quoꝝ maior primum eſt iſta.

Quinque sunt modi quibus imaginant motus
per terminorum contrariari. **D**inor. **L**u motus
sit de subiecto in subiectu. vera contrarietas mo-
tus sumit penes virus terminum. fm ordinem
tui contrarii. **C**onclusio. Igne motus et muta-
tio non habet contrarietatem eodem modo
Daior est proprio in textu. **D**inor proz. quod contrarietas est
terminos positivae entitatis. igne vera contrarietas sumit
penes repugnanciam virus terminum ordine econ-
uerso. 2 dicitur ordinem econuerso. quod si sumeret fm eundem ordinem
nem tem sequeres quod idem triarietis sunt quod diceres ex eo
quod motus est de subiecto in subiectu non oportet motu esse
de contrario in contrarii. et propris non on quod contrarietas mo-
tus atredat ex pre repugnacie virus terminum. quod in
oppositione relativa extrema etiam se habent sicut subiec-
tu et subiectu cum sint entia affirmatione designata. **A**d
hoc dicitur est. quod quia in opposit*ione* relativa extrema sint en-
tia positiva et cum ad relationem non est motus. tem ma-
nifeste relinquuntur cum motus sit de subiecto in subiectu et quod
de exposito in opposit*ione*. quod motus sit de contrario in contrarii
et propris relinquuntur. quod contrarietas habet repugnanciam pen-
tes virus terminum. **C**onclusio proz quod motus duobus
modis contrariantur primo penes contrarietatem virus ter-
minum ordinem econuerso. Secundo mon penes contrarietatem finio-
rum ad quas mutationes vere contrariantur secundum accessum et recel-
lum ab eodem termino in eudem finium. et hec loquendo de
mutationibus simpliciter et proprio. quod sunt ad subiectum. ut quod ex
aeris et non loquendo de mutationibus fm quod erit per acci-
dens. **N**am ille contrariantur penes contrarietatem terminorum ad
quos **M**aior secundum discursus est.

Quies in termino a quo motui qui recedit ab illo. contraria est quidam motus. Dic nos. Propter similitudinem motuum. finis quidem vero aut finis actionis agentis est. conclusio. Igitur motus non solus contraria est motui. sed etiam quidam quieti.

Paioz p^rz. q^r quies in sanitate contraria egrotantem
q^a sanitatem recedit. **T**o: notanter quies in termio a quo.
Non quies in termio ad quem non contraria motus sⁱ p^re/
cio motus et p^r motu p^rinue acquir^r. ut motus alterfacti
onis terminat ad albedinem quae cessat habefactio. Et mo-
tus contraria quieti. ut circa textu declaratur est **D**iv
noz p^rz. q^r quies est priuatio motus cui motus q^a dui e
aliq^m m^r miscet. motus em nō miscet motui. opponit aut^r
motus qui nō cuicunq^s sⁱ qui in finio ad quem q^r quies
in finio ad quem specificat et copler entitatē et naturā ip^r⁹
mot⁹. ita q^r quies in termio a quo contraria motui. q^r talis
nō p^r stare pfecte cū motu. **E**clusio est p^rhi in textu.

Ad obiecta i opposituz

Ad p̄mū dōm est. q̄ autoritas intelligit de illis quoniam
sunt qdāmō eadē. s̄z act⁹ pmix⁹ pōni qdāmō idē est cū
actu q̄ educit ex ipa. t sic q̄es ad quā rēdit mot⁹ ē aliquid
mot⁹ eiusdē t q̄ hoc q̄ sic sunt eiusdē nature eidē oppo-
nunt. **A**ut dōm est. q̄ in his que contrariant ex p̄nt
bene p̄nt vni esse plura contraria. s̄z tū hoc est in q̄ntum illa
plura ex p̄nti principiā rōem aliquius forme in qua p̄mo
fundat contrarietas mō motus t quies solū ex p̄nti contran-
tient rōe formarū contraria. **A**d secundū dōm est. q̄ non
est eadem rō termini a quo. t termini ad quem respicit
motus. q̄ terminū a quo abducitur in motu. t terminis

Physitorum

ad quē acq̄rit. ideo termin⁹ a q̄ p̄trariaſ ſip̄ t̄ nō termin⁹ nus ad quē. Ad tertium dōm est q̄ due quietes dupl̄ p̄n̄ p̄ſiderari. Uno in q̄zum dicit p̄uationē motus. et ſic nō p̄trariant. Alio mo in q̄zum fulciunt ſub terminis poſitiuſ ſic p̄trariant rōne ſuay forminat cū quib⁹ h̄c eſſe. Et iō p̄nr dōm eſt q̄ p̄traria vera p̄trarietate deſ noiaſe intrinſeca debent eſſe entia poſitiua. iam due q̄z res nō p̄trant denioſione intrinſeca. h̄ gratia terminorū ſub quibus fulciuntur.

Incidunt dubia quoꝝ

p̄mū ē An mot⁹ p̄trariet eo q̄ ſt̄ de p̄traria ſt̄ ſin coſtrarios termios. Et videt q̄ nō q̄ oia p̄traria ſt̄ ſorme p̄plete et p̄fecte. eo q̄ ſunt forme actiue et paſſiue in ſe. ſed duo motus nō ſunt forme p̄fecte. q̄a motus noiaſe formā que tendit de eſſe imperfecto ad eſſe p̄fectum. igleſ motus nō p̄trariant inter ſe. Sed oia p̄traria que p̄n̄ habere mediū p̄t fieri motus. ḡ ſi duo motus coſtrari eſt inter ip̄os p̄t eſſe mot⁹. et p̄ oīns motus erit motus qđ eſt improbatū ſupra. Soꝝ q̄ ſic. qm̄ aliqui motus ſunt p̄trari. ut nigrefactio et albefactio. Ad obiectū in opoſitū. Ad p̄mū dōm eſt. q̄ licet illa q̄ p̄rimo coſtrariat detet eſſe forme perfecte et p̄plete. nō tñ hoc opeſ de hiſ q̄ coſtrariant ex p̄nti ſicut ſunt motus. t̄ ſe. et ideo motus non ſunt entia in acu p̄fecto viꝝ tñ in acu ip̄fector et ille ſufficit ad p̄trarietatem. Ad ſe cūdū dōm eſt. q̄ inter duo coſtraria p̄fecta que h̄n̄ mediū potest fieri motus ſed qn̄ p̄trariant ex p̄nti et ip̄fec- te nō oportet in ip̄ſis eſſe motus.

Secūdum dubium eſt.

An ſufficiat i morib⁹ accipere coſtrarietate penes terminos ad q̄s. Soꝝ q̄ motus du pl̄ accipit. vno p̄ modū motus. et ſic oī ſumere p̄trarietate ex vro q̄ ſin. q̄ ſe rōne motus eſt eſſe de ſubiecto in ſubiectū et h̄ ex- plicite vel implicite. Alio mo accipit motus p̄ modū mutatōis. et tñc ſuſſicit p̄trarietas termioꝝ ad q̄s. Nam mutatio ſin q̄ h̄mōi nō h̄z in ſe p̄trarietatem terminorū. q̄vel eſt ex nō eſſe ad eſſe aut ab eſſe ad nō eſſe et hoc eſt qđ p̄ phs p̄mo huius q̄ materia p̄t facere mutatōinem p̄ alter coſtrariū. id eſt per vnu terminū poſitiuſ ad quē accedit et a quo recedit.

Tertium dubium eſt.

An duo motus ex p̄trarij terminis terminati ad vnu mediū ſint eiusdē ſp̄ci. Et videt q̄ non. q̄ ibi variat ſin diū ut p̄ alia et alia media trāſtit mot⁹. ut de albo ad rubē et de nigro ad rubē. Soꝝ q̄ ſic ſi ſint mot⁹ ſtinui et ſine inſtrupcio et ad idē mediū ſpecificū ſtinui eo q̄ p̄ri orū eadē poſa p̄uatōis grā cui? ſt̄ traſmutabili vni uoce ad candē formā mediū q̄ quidem poſa eſt habitus formalis gnis. p̄ximū ſub q̄ ambo ſtinuent. et p̄ qđ i vnu ſubiecto p̄mutabili poſiūt viciſſim. Ad obiectū i op- positiu dōm eſt. q̄ ſi vro q̄ ſin ſuerit coſtinu⁹ et non interrupitus p̄ acu p̄fecti alicui⁹ termini citra formam mediū de qua eſt ſeruo tñc vro ſin ſin via intermedia evna ſin formā. vroputa exitus eiusdē potentie talū coſtrario rum ad formā ſpecificam talis mediū

Quartum dubium eſt.

An quies ſit motus p̄fectio. Et videt q̄ nō. Nā il-

Arestotelis.

lud nō eſt mot⁹ p̄fectio qđ deſtruit motū et quo habito ceſſat motus ſic eſt de termino ad quē. igif Soꝝ q̄ ſic q̄ eſt finis motus nō coſumptōis q̄ ad horū aliqd mo- uetur. ut in termino quiescat. Ad obiectū in opoſitu ſin dōm eſt. licet motus deſtruit et ceſſet habitus termino ad quē quo ad modū eēndi ſin quē d̄ ſlux ſorme nō tñ ceſſat ſin eſſentia ſuā ex quo ſorma q̄ prius fuit i mo- tu et eſt imperfecta h̄z eſt p̄fectū in termino ad quē. Exem- pli gratia ut cū facia eſt calefactio aq̄ tñc in quiete calefa- ctois calor qui eſt eſſentialiter mot⁹ eſt ſimpli p̄fect⁹ ſi modū eſſendī calor ſub eſſe imperfecto quo modo d̄ ſi motus ceſſat in termino a ad quem

Dubitabit aut̄ aliqd quare in mutatōe qui- dem ſin locū ſunt. et ſin naturā et extra natu- rā et quietes et mot⁹. in alijs aut̄ nō. ut altera- tio. Hec qđe ſin naturā illa aut̄ extra naturaz. Nihil em̄ magis ſanatio aut̄ egrotatio ſin na- turā. aut̄ extra naturā. neq̄ dealbatio neq̄ de- nigratio. Similiter aut̄ eſt et in augmēto et de- cremēto neq̄ ad inuicē hi p̄trari aut̄ ſin natu- ram hi aut̄ extra naturā. Neq̄ augmentū aug- mento. Et in generatione vi et corruptiōe ea- dem rō eſt. Neq̄ generatio quidē ſin naturaz. corruptio aut̄ extra naturā. Senescere em̄ ſin na- turā eſt. neq̄ generatōem videm⁹ alia qđem ſin naturā. aliam vero extra naturam.

Iſtud eſt ſcdm caplī in quo Aresto mouet tria du- bia et ſin hoc iſtud caplī diuidiſ i tres p̄es Post qđ de- terminauit de oppōne mot⁹ ad motū et mot⁹ ad quietē. et quietis ad motū q̄ eſt oppō formalis et eſſentialis i ip̄is ſumpta penes formas eoz et iō p̄ſiderat eſt dignū eſt coſiderare de oppō eſſentiali q̄ ſumit penes mō ſoppositos i vna ſp̄e mutatōis. ſit ei mō ſoppositi naturale et violētē et delecrabile et triste. Oſt igif p̄mū. q̄re in mutatōe ſin locū ſint motus ſin naturā et extra naturā ſue violentē. Et ſit hetes tam ſin naturā q̄ extra naturā. et non in alijs morib⁹ eſt hec diuerſitas. Terra em̄ violenter et extra naturā quiescit ſurſum. ignis aut̄ extra naturam mouet deoſium et extra naturam quiescit deoſium In alteracione aut̄ nō ſic eſſe videt ut hec quidē ſin naturā ſit illa aut̄ ſit extra naturā. Nō em̄ p̄ dicere quare ſanatio magis ſit ſin naturā quā egroratio vel extra naturā Si militer at neq̄ dealbatio neq̄ denigratio. Silt at de aug- meto et decremēto. q̄ illi mot⁹ nō vident eſſe p̄trari ad in- uicē in hoc q̄ vnu ſin naturā ſit et alter extra naturā. In- gniatōe at et corruptōe eadē videt eſſe rō. Nō em̄ p̄ dicere q̄ generatio ſi ſin naturā. corruptio at extra naturā. q̄z corruptio ſin naturā eſt ſenescere et ois corruptio eſt p̄ modū ſenecturis. Neq̄ in eadē ſp̄e mutatōis videt hec oppō. ut ſez gniatōe vna ſit ſin naturā et altera ſit extran- turā. Et eñorādū ſin venerabilē dōm. Alter. q̄ rō dubi- tatōis oris ex cōpartē mouētis ad mobile. q̄ ſi motulo cali naturale mouēt inſluſt mobili ſormā ſuā. et q̄ ſit dac ei de forma tantū dat ei de cōſequentiis ſormā q̄ ſt̄ mo- tus et locus. Mouēt ſit violētē nō dat formā et iō cogit ad motū extraneū et ad locū extraneū. Sz in oīb alijs mutatōib⁹ et morib⁹ mouēt ſiximū eſt intra. et q̄ ſit intra eſt videt eſſe naturale et ideo ſurgit dubitatio predica.

Ant si est q̄ violentia sit extra naturā tūc et corruptio erit corruptioni contraria que violentia ut que extra naturā ei que fīm naturā Ergo nature et generationes quedā sunt violente et nō fatate quibus contrarie sunt que sunt fīm naturam. Et augmenta sunt violenta et decremēta ut augmēta que velociter ppter alimentum pubescētū sunt et tricōra cito adaucta et nō cōstricta. In alteratione aut̄ qualiter aut̄ simpliciter. Erūt em̄ alie quidē violente alie vero naturales ut dimissi nō in creticis diebus aliū autē in creticis; aliū quidē extra naturam alterant̄ aliū vero fīm naturam.

Nic p̄hs soluit predictū dubiū p̄ interēptōem hoc ē p̄ negationē. q̄ in alijs motib⁹ rep̄t̄ contrarietas penes naturale et violentū q̄ quis exp̄ressius reperiat in motu locali. et vt ista solutio clare habeat. Scindū est q̄ naturale & dupliciter. s. fīm pfectā rōem naturalis & fīm diminutā rōem naturalis. Naturale fīm pfectā rōem naturalis est qđ est a principio intrinseco mouente p̄ se & nō p̄ accēs fīm ordinariem quo natura p̄icularis p̄iuncta movente a natura vniuersali nō p̄iuncta que est in celo & stellis naturā p̄iculari oīs rei ordinariantis. Naturale ē fīm diminutā rōem naturalis est qđ deficit in aliquo mēbro istius definitiōis sc̄z q̄ aut̄ est fīm inferiorez naturam et nō fīm superiorē. aut̄ exōuerso. aut̄ q̄ est a natura movente p̄ aliqd accēs. aut̄ q̄ natura impedit p̄ aliqd accēdens. Similis etiā in naturale dicit̄ dupliciter. aut̄ em̄ & innaturale. oppositū principiō intrinseco fīm oīa illa q̄by ordinat̄ acū tam in superiorib⁹ & in inferiorib⁹ & hoc est violentia simpliciter. q̄ ad talē acū nihil oīo coopersat id qđ violentiam patif sicut mor⁹ lapidis sursum. Aut̄ est in naturale q̄ priuatū aliquo principiorū dictorū et hoc est idē cū naturali fīm diminutā rōem naturalis fīm subiectū licet fīm rōem differat ab ipso. Et hoc in naturale nō est violentiū oīo s̄ est p̄ter naturā et hoc inuenitur in oīib⁹ motib⁹ & mutationib⁹. Istez iḡt̄ suppositis probat p̄hs inductiō q̄ in alijs morib⁹ a motu locali rep̄t̄ contrarietas penes naturale et violentū. Nam corruptio vna bene p̄traria alteri per hoc q̄ vna est naturalis et alia ē extra naturā. q̄ id qđ violenter est ē extra naturā. qđā aut̄ corruptio est violēta ut imperfectio qđā naturalis ut senectus. Quedā etiā generationes quoūdam sunt violēta et quoūdā nō violēta q̄ modū p̄trarietas h̄it̄ ad eas q̄ sunt fīm naturā. Silt & augmenta violentia sunt sicut illa quib⁹ iuuenes pubescētes veloci ter augentur q̄ sunt carnis spongeis nō cōdensate p̄f̄ calorem velociter dissoluentē et nō p̄sumentē humānum nutrimentale. Quius sile est in seminib⁹ q̄ pullulant in aquis. Illa em̄ ppter hūidū aqueū qđ ē delectabile mul̄tum cito augent̄ in latū & sunt rare sube & hec vocantur ab Aresto. tricōra cito adaucta et nō p̄stricta. Et q̄ are stoteles vocat tricōra arabes vocat semē luxuriosū cui⁹ hūiditas defluit et nō p̄densat eo q̄ hūidū sup̄flui non plūm̄t̄ in talib⁹ ppter caloris debilitatē. Et hec est etiā tō quare mulieres cūtius augēt̄ et hūidū carni laxā rece p̄tinā multaz. sup̄fluitatū q̄s a mēbris eaz̄ non expellit virtus debilis q̄ est in eis. Silt in alterarib⁹ est q̄ qđā sunt naturales et qđā violentē. Et hoc est vidēre in his q̄

alterant̄ ad sanitatem in febre acuta aut̄ in febre alia qđā em̄ alterantur in die non p̄grua. que non est dies crīsīs quando nec tempus est q̄ humor moueat̄ nec natura iuuatur a respectu oportuno celestū. Et est illa alteratio ppter aliqd accidens febris et materia faceta. ideo plērūq̄ terminat̄ ad malū illi em̄ alterant̄ alteratione q̄ est ex̄trā naturam. aliū aut̄ alterant̄ dieb⁹ p̄grua morū aut̄ di gestione hūoris fīm p̄grua respectu superiorū et sunt q̄ alterant̄ fīm naturā. et ideo tales alteratoēs sine casis q̄ fūt̄ in dieb⁹ creticis sunt bone. quia ut in plurimū ter̄ minantur ad bonum.

Erit̄ iūḡ corruptōnes p̄trarie ad inīcēnō generatiōi. & qđ prohibet. estēm̄ sic. Et nāq̄ si hec quidē dulcis. illa vero tristis est. quare nō simpliciter corruptōni corruptio contraria est. sed hec quidē hīm̄ alia vero hīm̄ barū est.

Nic p̄hs remouet vñā obiectōem q̄ est ista Nōt̄ aliquae generatiōes fīm naturā et aliq̄ extra naturā. q̄ si sic tunc vñā multa essent opposita. Nam corruptōes s̄ p̄trarie ad inīcēm̄ et etiā p̄trariant̄ generatiōib⁹ Ad il lam obiectōem resp̄der p̄hs q̄ nō est incōuenies vñā opponi multis fīm diuersas rōes. q̄ generatio et cornp̄tio opponunt̄ fīm rōem generis. sed corruptio opponi corruptōni fīm rōem sp̄i sicut corruptio tristis opponi tur corruptōni dulci & generatio tristis ḡnatiōni dulci. Ex p̄dictis iḡt̄ p̄stat oppositōem istā esse in motib⁹ et mutarib⁹ oīib⁹. Et est oppositio nō substantialis s̄ penes modū accepta. q̄ nō simpliciter corruptio corruptōi est p̄traria. sed modus vñi⁹ est p̄trariū mō alteri⁹. q̄ fīm hos modos hec quidē est hīm̄ alia vero alteriusmodi

Ommino qđē iḡt̄ p̄trariū motus et quietis dicto mō sunt ut qui est sursum ei q̄ est deorsuz loci em̄ p̄trarietas he sunt. Ferū aut̄ sursum q̄dem motū natura ignis. deorsum vero terra. & p̄trarie ip̄oz loci mutatōes sunt ignis aut̄ sursum qđē natura. deorsum aut̄ extra naturā. Et p̄trarius est qui est fīm naturā ip̄ius ei q̄ est extra naturā. et q̄tis at̄ silt. Que nāq̄ est sursum quies qui est desup̄ deorsum motui p̄traria est sit aut̄ terre. illa quies extra naturā motus aut̄ hic fīm naturā. quare motui quies p̄traria q̄ ē extra naturā ei q̄ est fīm naturā eiusdē. Et motus em̄ eiusdē p̄trarius sic est alia qđē et fīm naturā ip̄oz erit sursum aut̄ deorsuz alia at̄ extra naturā. **N**ic p̄hs ponit principale qđ intēdebat in dubio moto. sc̄z q̄ motus & quies nō solū opponunt̄ penes timēnos. ut supra dictū est s̄ etiā fīm naturā et extra naturā hoc est fīm naturale et violentū. Dicit iḡt̄ p̄hs q̄ nō solū ḡnatio p̄tria & ḡnatio & corruptō corruptrōi penes naturā et violentū. s̄ oīo h̄ est v̄l̄ oīs mor⁹ & quies s̄ h̄ mō p̄traria. Et hoc patet in morib⁹ localib⁹ in quibus magis appetit p̄trarietas. vnde qui est sursum p̄trariū est ei q̄ est deorsuz. qñ̄ est relatū ad idēmobile. hec ei s̄ p̄trarietas fīm locū. Ignis aut̄ naturalis motu suo fertur sursum. terra aut̄ suo motu naturaliter deorsum. et ip̄oz loci mutatōes sunt p̄trarie inētū sunt ad loci diffrētias p̄triaras. Et iō q̄ si referunt̄ istū mor⁹ ad idēmobile tūc h̄it̄ p̄trarietē p̄dī mōi q̄ vñ⁹ motū ē h̄z naturā & al-

Physicorum

extra naturā. Ignis igit̄ qui sursum mouet naturaliter deorsum at extra naturā. Nā ille morē q̄ est fin naturā ip̄i? nō tū in modo h̄z etiā in spē ad quā est motus p̄trarius est illi q̄ est extra naturam. qz sursum et deorsum fin spēm sunt p̄traria. Ocontrarietas igit̄ illa q̄ est penes mōs sumpta fin q̄s vnius est fin naturā et alter extra naturā non tantū iuuenit in motib⁹ vnius spēi sed etiā in motib⁹ diuersis spē q̄i referunt ad idē mobile. Quietes autē motū silt oīo se h̄nt in opatōe ista siue sint quietes vni⁹ spēi siue sint quietes diuersaz spēz. Dicitū em̄ est supra q̄ quietes p̄traria est motui qui recedit ab ipsa. et hic est ille qui est desup in deorsum. qz si referuntur ad idē mobile. tūc illa q̄es q̄ est sursum sit terre extra naturā et motus q̄ est de sursum in deorsum sit ei fin naturā. ergo q̄es q̄ est extra naturam p̄tria est motui q̄ est fin naturā. q̄a in eis est duplex p̄trarietas. s. centialis et accentalis. qz in eis sunt diuersaz somaz p̄triarum centialiter et inceptu dñi p̄ naturale et in naturale p̄trariatur accentaliter siue fin modū. Et q̄ quietes illa motui sic dico p̄trariet p̄traz ex hoc q̄ talis duplex p̄trarietas fuit etiā inter motus diuersos in spē q̄ sunt sursum et deorsum q̄i referunt ad idē mobile. Lū ergo mot⁹ ad quietē aliquā sit eiusdē spēi siue forme ad quā vadit. habebit eandē p̄trarietate quietes in motu quā habuit motus ad motu. Silt autē est de quietib⁹ sibi inuicem respectu eiusdē p̄traris. Alia em̄ quietū fin naturā erit sursum et alia deorsum extra naturam si referant ad idē. Qpō ergo que ē penes modū centialē et extra naturaz in quietib⁹ nō est tū in quiete eiusdē spēi. sed etiā in quietib⁹ diuersis in spē ad idē relatis. H̄z dñā est in quietib⁹ fin locū. qz si opō accipiat in eis in quietib⁹ eiusdem spēi. optet q̄ quietes ad diuersa referant sicut due quietes deorsum vna erit naturalis terre et alia erit innaturalis igni. Lūz autē sumi h̄c opō in quietib⁹ diuersis spēi. tūc oporet q̄ ad idē referant si quietes terre sursum est innaturalis. deorsum autē natura lis h̄z in alijs nō est ita evidens hoc.

Habet autē dubitatiōem si est oīs quietis q̄ non s̄q generatio et hec ipsum stare. Manetis igit̄ extra naturā vt terre sursum erit generatio. Lū ergo ferebat sursum violentia stetit. Sed qd semp stat videt ferri velocius ad qd mouet que autē violentia est contrariū est. Non factum ergo quietes erit q̄escēs. Amplius videt stare aut oīo esse in ipsius locū ferri aut accidit sil. Nec p̄hs mouet scdm dubiū ex quo dñm est. q̄ q̄es violentia quieti naturali opponit. An cuiuslibet quietis q̄ nō s̄p̄ fuit sit aliqua generatio. hoc ē an quietes violentia generat sicut generatur quietes naturalis. et vocat p̄hs generationē quietis stare. vt terra d̄z sursum manere si sit generata sursum. Et p̄hs p̄mo arguit ad p̄t negari uam scđo arguit ad prem̄ affirmatiū. Tertio soluit ē. Quā p̄t p̄bat p̄hs sic. si quietis violentia est aliqua genera-
tio tūc sequeret q̄ motus p̄cedens talem quietē et q̄ quā acquirit illa quietes esset in fine velocior. qz quāto mobile magis accedit ad terminū tāto velocius mouet. igit̄ ter-
ra ascendens sursum tanto velocius ferit q̄nto magis ascē-
dit ad quietē sursum. h̄z hoc est falsum qm id qd violen-
tia ferit p̄trario mō se h̄z. q̄ quietes terre sursum non gnāt
p̄ motū terre sursum sicut quietes naturaliter generat p̄
motū naturalē q̄ intendit iuxta quietē. Si autē quietes illa-

Aristotelis.

fit p̄ motū tūc nō fit p̄ aliqd aliud. q̄a nihil facit quietes nisi motus. igit̄ terra erit quiescēs sursum violente. ita q̄ quietes eius qui nō s̄p̄ fuit nō est facta ab aliquo et hoc est inopinabile. qz oē qd nō s̄p̄ fuit sit ab aliqd qd est sue factiōnis p̄ncipiū et cā. Si autē dicat q̄ nō h̄z quietē separatam a motu suo tunc accidit simul vtrūq̄ p̄rie dici. s. q̄ mo-
uet in p̄p̄ū locū debitu sibi fin naturā. et nō in eis qui est extra naturā et quietē et hoc est magnū inconveniens qz nō p̄t sil quietē quietē nō naturali et moueri motu naturali cū illa sint p̄traria. Sequit̄ autē dñm inconveniens de eo q̄ posuit est stare q̄te nō naturali. si em̄ nō ponere tur stare tūc in infinitū mouerenſ violentia. et hoc est ab h̄rū dicere. Qz autē vera sint q̄dica sunt p̄baſ. qz mo-
tus naturalis p̄cessus. est in naturaz formā aut vbi et q̄tō magis p̄cedit tanto magis acquirit vigorē forme. et tunc simotus sit p̄nī formā naturalē oportet p̄cedere q̄ q̄tō magis acquirit formā tanto velocius et vigorō suis mouetur. et oīs motus naturalis q̄ pure naturalis est velocior est in fine q̄z in p̄ncipio aut medio et velocior est in medio q̄z in p̄ncipio. In motu autē violento ecōtra ē qm̄ oīs res q̄ violentiā mota aliquātūlū recedit a vigorē forme siue et ideo cū redit ad vigorē redit ad naturale motum. et cū p̄cedit in motu q̄nto plus p̄cedit in ipso tāto magis vigorat et tanto volocius mouet. Unū autē ges-
neret quietes post motū violentū et quare retardat in fine posterius dicendum est.

Habz at dubitatōem si p̄traria ē quietes q̄ est h̄z q̄ ē hic motui. cū ei moueat ex hoc aut rehiciat. Adhuc videtur habere qd abiectū est. quare si hec quietes contraria est ei qui huic est in contraria et rium motui sil erit p̄traria. Aut sic quietē fin q̄ adhuc manet. Dño autē eius qd mouet aliud qdē ibi aliud autē est in quod mutat. Unū et magis motus motui. p̄trarius est q̄z quietes

Hic p̄hs ponit tertū dubiū. An in motu p̄traria sint simul ex quo iam dicitū est. q̄ quietes que est hic. in aliquo p̄traria est motui qui est h̄c siue ex illo codē. qz si sic dicitū est videat sequi inconveniens. qz qm̄ aliqd mouetur nō statim abicit terminū a quo h̄z aliqd retinet de illo. Nā si in toto abicit terminū a quo tūc nō esset ampliū mo-
tus sed quietes. vt qm̄ aliqd abicit siue separa a nigro habz adhuc aliqd nigri. qz si in toto esset separū a nigro. iaz quieteret in albo. Si ergo cōcedatur q̄ hec quietes con-
traria est illi motui qui est ex ipso oportet q̄ simul in eo/ dem sint p̄traria. cū illud in quo fuit quietes adhuc rema-
net i mobili. qm̄ est in motu. Et istud tertū dubiū p̄hs p̄mo soluit dicens. qz illud qd mouet ex aliquo sic. hoc est quodāmodo quietē et quodāmodo mouetur et nō sum p̄p̄. Univeraliter em̄ loquendo de oīo qd mouetur hoc est de omni mobili qd nō mouetur nisi in intermedia duorū extremitatū ita q̄ aliqd eius sit ibi vbi fuit q̄es ex qua est motus. et aliqd eius ibi vbi est quietes post motum. hoc est omne mobile primū est in termino a quo et p̄t in termino ad quem. quia cū dicitur q̄ aliqd est ei⁹ ibi et aliqd alibi sicut cum dicitur primū est h̄c et primū est ibi non intelligitur de parte et p̄t eius quod mouetur. qz tunc oportet q̄ vna pars eius quietes et et aliter mouere. h̄z intelligit q̄ fin aliqd siue fin vna p̄t ē in termino ad quē et fin alia ē finio a q̄. qz hec diuersē pres-

Quintus

nō sunt eius quod mouetur sed formatū aut ubi inter q̄ est motus. qz cuz motus sit in intermedio. vt declaratū ē supra. et ome intermediu p̄tū est vnius extremi z p̄tū est alterius extremi. necessariuz est q̄ id quod mouetur sp dū mouet sic p̄tū in eo a quo et p̄tū in eo ad quē est mot. et sic p̄traria nō s̄t̄ simpliciter in eodem. qz h̄ eff̄ incōueniens. p̄t̄ tñ bne esse in eodē fm̄ esse remissuz et fm̄ quid. Et p̄hs correlative infert q̄ motus magis cōtrariatur motui q̄s quies motui. qz duo contrarij mot⁹ nullo modo sunt in eodem. qz retardarēt et impedirent seipsoz. quies autē cum contrario motu in eodem non impedit ipsum.

Dubitabit aut̄ utiq̄ quis et de stare. si et q̄ cūq̄ preter naturam motus. his ē quies oppo sita si qdē igitur nō erit incōueniens manet em̄ violentia. quare quiescens aliquid erit nō sp̄ si ue fieri. Sed palam qd̄ erit. sicut em̄ mouetur preter naturā et quiescit utiq̄ aliquid p̄ter naturā. Nic p̄hs soluit scđm dubiū prius motū. An mot⁹ unnaturalis. hoc est violentus aliquā haber quietē sibi op posicā. qz ex prehabitū videt irronale. si nullā habeat quietem opposicā. qz si nullā habeat quiete ab ipso motu generata. tūc sp̄ remanebit violentia et nūc veniet ip se mot⁹ ad statū. cū q̄es ab eo nulla generet. Manifestū est igit̄ q̄ talib⁹ motib⁹ opponit aliquid q̄es. Id ei qd̄ extra naturā mouet ad aliquā locū etiā extra naturā h̄ q̄sce re in eodē loco. p̄ter qd̄ dōm est. q̄ motus violenti sur sum et quies sursum nō sunt p̄trari sibi ad inuicē. h̄ ter̄ re q̄ sic violente mouet et quiescit et q̄ quies illa generat ab eodē. a quo generat motus. a violentia videlicet.

Qm̄ aut̄ est in quibusdā motus fm̄ naturā et preter naturā. puta ignis qui sursum fm̄ na turā. qui aut̄ deorsum p̄ter naturā. Utrū autē hic p̄trarius. aut qui terre. Fer̄ em̄ hec fm̄ na turā deorsum aut palā. qz ambo. sed nō eodem modo. sed q̄cqd̄ fm̄ naturā existentis ei⁹ autē qui sursum ignis eius q̄ deorsuz et fm̄ naturā existens p̄ter naturā existenti. similiter aut̄ et in mansionib⁹. Forte aut̄ quieti motus aliquatenus opponit. Lūcī moueat ex hoc et abiūciat ad hoc videt habere qd̄ abiūci. q̄re si ipā q̄es contraria ei que huic in cōtrariū motui simul existant contraria. si aliquatenus quiescit aut adhuc manet. Totaliter autem eius quod mouetur hoc quidem ibi hoc autē in qd̄ mutatur propter qd̄ et magis motus motui cōtrarium q̄s quies. Quis quidē igit̄ motus simpliciter vnuis dictum est et de motu qdē et quiete qnō uterq; vnuis et qui cōtrarij quibusdā dcm̄ est.

Nic p̄hs ad declarandū p̄mū dubiū. mouet vnuis aliud dubiū ex quo eīn oē qd̄ mouetur motu recto fm̄ naturā habet etiā aliquā motum oppositū illi extra na turā. vt patet latius in libro de celo et mundo. vt ignis

Liber

sursum naturaliter motus extra naturā mouet inferius. Igitur force aliquis dubitabit. An motui naturali sur sum p̄trarie motus ignis violentus deorsum. vel mot⁹ naturalis terre deorsum. Ad hoc respōder p̄hs q̄ ambo motus p̄trarianf h̄z nō eodē mō. qz motus naturalis vnius ad motū naturalē alterius. naturalē et essentialez h̄z oppositōez q̄ sunt penes terminos motū opositos. Et cū hoc motus ignis sursum opponit motui eiusdem extra naturā deorsum. Et eodē mō dōm est de p̄trarie tate quietū. et p̄ hūc duplē motu etiā quies est opposita motui et quies etiā dōm̄. qz mot⁹ oponit quieti aliquid et no p̄fecte si oponit motui qz mot⁹ oponit motui p̄trarie. et quieti privatiue. Et subiungit p̄hs qnō motus sit vnuis simpliciter et quo nō. et qnō p̄trariatur motui et quo quieti patuit plane ex dictis.

Vtr̄ in omni motuū genere sit p̄trarietas penes violentū et naturale.

Et videt primo q̄ non. Nam ois alteratio et augmen tatio sunt naturaliter. q̄ nullā est violenta. Ans p̄bas. qz motus q̄ sit a principio intrinseco cōferente vim passo dūm̄ nō sit aialis est naturalis. ois aut̄ motus alterarij onis et augmentationis sit ab aliquo p̄ncipio intrinseco vim cōferente passo. igit̄ in oī genere motuū nō est p̄trarietas penes violentum et naturale. Scđo. ois genera tio est ad esse rei et per sequens ois generatio est natu ralis. et ois corruptio est p̄ter naturam qz est ad nō ee rei. qz vt dicit in de celo mōs et senectus h̄z sunt p̄ter na turā. igit̄ in oī spē motus nō est reperibile violentū et na turale. Confirmat. generatio et corruptio p̄trariantur ergo si due corruptōes cōtrariant̄ penes violentū et na turale. tunc sequitur q̄ vni erunt plura cōtraria hoc incōuenientē. igit̄ Tertio vnuisq̄s sit vti aptum natu re est fieri. igit̄ nihil sit violentē. In oppositu est p̄hs in textu. Et p̄ intellectu istius questionis ponuntur duo dis cursus. Quoꝝ maior; p̄mū est ista

Violentia est p̄ticulari nature contraria

Minor Sicut natura est p̄ncipiū mouendi intrinsecū ita qd̄ est a principio extrinseco non conferente vim passo dicitur violentū

Conclusio. Igitur cū p̄tingat naturalia pati ab extrinsecis p̄trarijs naturale et violentum reperiunt̄ in singulis motuū generib⁹.

Maior patet. qz violentia est nature impeditiva. igit̄ est sibi repugnans et contraria. eo modo quo est prohibitiū actōis alterius aut motuū eius p̄trari nature suā inclinationē dicit sibi p̄trariū. Nō detet aut violentia h̄c intelligi p̄traria nature in genere sed in spē. vt mot⁹ naturalis deorsum hatet sibi opositum motum eiusdem sursum q̄ tamē motus sursum et deorsum cōueniunt ge nere et fm̄ generalē rōem mobilis nō repugnat sibi q̄ cunq̄ motus. sed vt est mobile habēs naturam ralē repugnat sibi motus talis. Et dicit nature p̄ticulari qz natu re in corpib⁹ celestib⁹ nihil iuenitur p̄trariū. **Minor** quo ad p̄mū eius prem̄ p̄z per Aretio. scđo p̄hīcōp̄ ex defi nitione nature. Et quo ad secundam eius prem̄ p̄z p̄ eūdem tertio ethicorū dicentē q̄ violentum est qd̄ sit a p̄ncipio extrinseco nō cōferente vim passo in qua quidē

Physicorum

Definitioē duō rāngūtūr. Prīmū est. q̄ ip̄m violentus fiat a p̄ncipio extrinseco. Secundū est q̄ p̄ssum nō habeat ap̄ titudine ad fieri extrinsecum. quādociq̄ em̄ aliquid sit a p̄ncipio extrinseco p̄ferente vīm passo. tuc nō dī fieri violēte. Ex quo p̄z. q̄ naturale nō dī illud solum q̄d fit a p̄ncipio intrinseco. sed etiā extrinseco. dūmodo tū p̄ssum ad ip̄m h̄z naturalem aptitudinē. Q̄onclusio sequit̄ et p̄missis. ex quo in om̄ni genere motū p̄ fieri motus ab aliq̄ extrinseco p̄tra p̄priam naturā mobilis. vt patuit p̄ Are stotem in textu. D̄iāor alterius discursus

Sicut sunt qdā generatōes naturales z fa tate z extra naturā alie z nō fatate. ita sunt que dam corruptōes naturales z dulces. z alie vi olente z tristes. Minor. Sūt z alteratōes naturales z violentē simplē z augmentatōes supra modū nature veloces. z qdā sunt cursui nature p̄formes. Cōclusio. Igit̄ in singulis motū generibz est naturale z violentē līc̄ hoc in motu locali sit magis manifestū.

D̄iāor quo ad p̄mā p̄tem p̄z p̄ Are sto. in textu. D̄icitur em̄ generatōes fatate sive naturales que fūt fm̄ or dinē z cursum fatalem. hoc est fm̄ cōem̄ influentia z cur sum nature vīls z p̄icularis. Que aut̄ nō fūt fm̄ cōem̄ cursum nature dicuntur esse nō fatate. vt generatōes rotarū in hyeme. Unū facū fm̄ Boetii si definit. Partū est dispō inherens rebz mobilibz qua diuina puidentia que p̄nectu fūt ordinibz. Et ipsius fātū est triplex origo. p̄ma est fm̄ quā extit̄ z deriuabz vīlī ordine diuina puidentie. Secunda est fm̄ quā descendit p̄ ordinē cāz vīlū ad p̄agātū nature z currentū. z illis duobz modis fatū est oīno imobile. Tercia est fm̄ quā descedit in p̄cipiatōne cāz agentiū vīlū ad ultimos effectus naturales. z sic est mobile z impeditibile. z p̄n̄ violentabile. z ideo na tura subiecta huic fatali dispōnī est capaz p̄trarietatis. z nō p̄mis duobz modis. Unū fatū fm̄ esse qd̄ h̄z in genera bili z corruptibili est mobile. sic em̄ est modisficiū p̄ pro p̄riam naturā z specificā talis generalibz. vīlū est q̄ gene ratio egrediens ordinē z mensurā p̄prie sp̄ei. prime genera tū. p̄ter aliq̄ accēs supuemētū talibz generatibz dī non fatata. z illa q̄ sit fm̄ ordinē nature vīls z p̄icularis dī fatata vt dīm̄ est. Secunda p̄s etiā p̄z p̄ Are sto. Et q̄ cor ruptōes naturales qdā sunt dulces. aliq̄ tristes. nō est in telligendū quo ad appetitū sensitiū. sed p̄ter senectutē z defectū caloris naturalis. cuius virtus. q̄ finita est defici et in sua periodo. sed corruptōes q̄ sunt p̄ interruptōem̄ sunt violentē. Et quis tristitia p̄prie dicta non inueniat in rebz pure naturalibus z in appetitu naturali. sed dūra zat in appetitu p̄sequētū appetitū sensitiū. in eis tū rep̄t tristitia cōter dicta. Minor p̄z p̄ p̄m̄ in textu. vt alteratōes naturales dicuntur q̄fiū in die cretica. q̄ fūt p̄ adiutoriū nature vīls coadiuvāt̄; nature p̄iculari ad sanitatis effectū. z ille q̄ nō fūnt in die cretica fūnt cōtra cursuz nature vīls ex potestate nature p̄icularis. Oh q̄p̄z. q̄ ille sanatio q̄fit in die cretica dī naturalis. Sūt̄ est de aug mentatōibz. vt patuit etiā i textu. Q̄odlo leq̄ ex p̄missis

Ad obiecta in opposi.

Ad p̄mū dīm̄ est. q̄ quis in augmentatōe z alteratōe se

Are stotelis.

pe reperiat̄ aliq̄ p̄ncipiū naturale a quo fiant. ita aliq̄bus tū regitur defectus alicuius p̄ncipiū naturalis. ut respe cta nature vīls. aut respectu nature p̄icularis rōne cu? ille mutatōes fūnt p̄ter naturam z p̄ter actū determinatū a natura. Ad secūm dīm̄ est. q̄ generatio nō dī natura lis q̄d fit ad esse. nec corruptio p̄ter naturam q̄d fit ad nō esse. sed dī generatio naturalis z corruptio aut p̄ter natu ram q̄d fit p̄ter determinatū tempus ad eālē generatio nem. z nō fm̄ ordīne quo natura vīls respicit z disponit naturā p̄icularē. sicut qd̄ aliq̄ gladio interfici talis cor ruptio nō fit fm̄ ordinatū motū nature. Ad tertū dī tendū est. q̄ naturale z violentē possunt duplē p̄parari. Uno mō ad potentia actiū mouētis. z sic dī q̄ ea q̄fuit violentē fūnt sicut apta nata sunt fieri. q̄d potentia violen tantis fortior est in mouendo q̄z mobile in resistendo. Alio mō fit p̄paratio ad naturā mobilis z ad formā intrinsecam q̄d quam ponit in sp̄e. z talis motus est violentē. Exempli gratia. si lapīs moueat p̄ eius motus ēē naturalis z vi olentus. Naturalis qdēm si moueat fm̄ virtutez ipsius forme ipsum deorsum inclinātis. si vero moueat fm̄ vir tutem alicuius impellentis ipsum deorsum. tūc talis motus est violentus.

Incidūt dubia quorū
prīmū est. Unū in motu locali inueniat̄ violentū. Et vt detur q̄ nō. nam mobile quodētū rōne sue materie pos test esse in quolibet loco. Solo q̄ sic. vt p̄z de motu la pidis sursum. Et ad obiectū in oppositū dīm̄ est. q̄ mo bile motu locali natū est esse in quolibet loco potentia res morta z mediate. sed nō potentia p̄pinq̄a z immediate. Et ideo si mobile moueat ad locū a mouētē quod imprimit formā. ita q̄ locus formā p̄sequat̄. tunc nullus talis motus localis erit violentus. sed quādo fit motus localis a mouētē qd̄ nō imprimit formā z non fit h̄mōi motus fm̄ formā mobilī p̄us p̄cellam. sicut est motus ter re sursum. tunc motus talis semper est violentus nisi sit fm̄ influentiā vñiversalis nature p̄tra p̄icularē. talis em̄ qui est fm̄ influentiā vīls nature est motus violentus fm̄ quid. sicut quādo mouetur elementū inferius graue fm̄ naturam vīlē p̄tra naturam p̄icularē sursum ad repellendū vacuū aut ad locū inveniōns

Secundūm dubiūz est.

Quotuplex est status violentie. Solutio. quadruplex. Primus est in generatione eius. quādo incipit mouēre. q̄d motus violentus non est intenſior. q̄z potest ēē in p̄ncipio fm̄ opinionē Are stotelis. lic̄ ita sit fm̄ opinionez plazomis. Secundus est in augmentatione. quādo sez violentia p̄fecte est inducta ab ipso opponente. z sic est in maximo posse. z tuū est intenſior motus violentus in fine q̄z in eius principio. Tercius est in decremente eius. quādo sez virtus impellentis incipit deficit. z sic tam fm̄ Are stotelis q̄z fm̄ platonem motus violentus in fine est remissor. Quartus est in defensione motus violenti. quādo sez virtus impellentis in tantū debilitatur q̄d non sufficit amplius mouēre. z tūc stare incipit violentia. renet tamē aliquā tulū id q̄d violentē ante mouebat. z hoc modo generat̄ q̄tem. Et sic pat̄z q̄ hec quies non generat̄ accessione om̄ni modo violentie. q̄d tunc oportet q̄ generaretur a na tura. quod fassūn est. Et patet etiā q̄d non fit per motu

Liber

violentia quæadmodum quies naturalis fit per motum naturalem. sed potius fit per violentiam que est in vigore est causa motus. et in minime posse suum est causa quietis. et hoc verum est de violentia qua graue mouet et quiescit sursus non removens ipsum a natura et forma graui.

Finitur quintus physicoꝝ.

Iautem est continuum et quod tangent et sequenter sic enim definitum est primum. Continua quod est in ultima vniuersitate. Que propter tangentem continuum est continuum et dividit in semper divisibilia et loco discreta. At vero neque continetur punctum puncto aut ipsum nec inter incitat punctum puncto. Aut ipsum nunc ipsis nunc ut ex his sit longitudo aut tempus. Sequenter enim est quod nullum est medium primum. punctorum aut semper est medium linea et ipsis nunc temporis.

Contra est sextus liber physicoꝝ. in quo phis determinantur pars et subiectus motus. postquam in quanto determinatum est de partiis subiectus eiusdem. Partes enim subiectus sunt ceteriores per se subiectus sive integralibus. ergo etiam quantitas preedit sextum. Et dividit iste liber in tres tractatus. In primis probat quod continuum non potest ponere ex indivisibili. In secundo ostendit divisionem motus et illa quod pertinet ad motum et generem. ibi (Necesse est autem ipsum nunc) In tertio ponit tres opiniones. ibi (Non autem rationabile) Primus tractatus in tria dividit capitulo. In quo primo probat continuum non posse ponere ex indivisibili ex parte prius integrante. resumendo tamen quasdam definitio[n]es in quanto huius motus. In secundo capitulo probat idem ex parte motus. ibi (Eiusdem autem rationis) In tertio probat hoc ex parte velocitatis et tarditatis qui sunt in motu. ibi (Sicut autem necesse est) Primum capitulo dividit in duas partes. In quarum prima refutat quasdam definitio[n]es et ceteris. In secunda p[ro]ficitur principia et positivum. ibi (Necesse est idem sunt) Quatuor igit[ur] ad primam partem de phis. quod si continuum et quod tangent et sequenter se tangunt continuerint op[er]e primo esse tangentia. et ultima eorum non sive recta sive curva. sive in physicoꝝ et mathematicis sunt quodlibet ultima sunt idem. et quod illa sunt recta sive sequenter se tangunt continuerint op[er]e primo esse tangentia. et ultima eorum non sive recta sive curva. sive in physicoꝝ et mathematicis sunt quecumque sequentes se tangentes. Et etiam deinceps est quod illa sunt sequentes et tangentia. et ultimam est medium sui proximi generis. et hec iterum in physicoꝝ erunt ante rectangula et ante continua. quod nulla se tangunt in physicoꝝ nisi que sibi immediate pertingunt. et postea adumbratur illa per continuerem. Si ergo ista sic esse supponatur. tunc manifestum est nullum continuum esse positum ex indivisibili. et per sequentes nullum continuum dividendum in indivisibilia. quod omnes quod dividit non dividit nisi in ea ex quibus ponit. et sic impossibile erit lineam esse ex punctis. si vere punctum indivisibile esse supponitur.

Contra est enim vnuersum sunt ultima punctorum. non est enim

Sextus

hoc quod ultimum punctorum aliud aliquid. illud autem continua pars indivisibilis neque simul sunt ultima. Non enim est ultimum nihil impenetrabilis. alterum enim est ultimum et cuius est ultimum. Amplius necesse est aut continua esse puncta aut tangentia se ad invicem ex quibus est continua. Eadem autem ratione est et in omnibus indivisibilibus. continua quodcumque non erit propter predictam rationem. Tangit autem omne. aut totum. aut pars primam. aut totum pars. Omnis autem impenetrabile est indivisibile. necesse est totum tangere totum. Totum autem tangentem totum non est continua. Continuum enim hoc quodcumque aliam. illud vero aliam partem. et dividit in semper divisibilia et loco discreta. At vero neque continetur incitat punctum puncto. Aut ipsum nunc ipsis nunc ut ex his sit longitudo aut tempus. Sequenter enim est quod nullum est medium primum. punctorum aut semper est medium linea et ipsis nunc temporis.

Contra est secunda pars huius capituli in qua phis probat duabus rationibus continua non posse compendi ex indivisibili. Quarum prima est. si continua esset positum ex indivisibili. aut hoc esset ex indivisibili. continua tangentibus vel consequenter se habentibus. sed nullum istud est demonstrandum. Non continuitas. quod non est aliquid ultimum hoc continua non est aliquid ultimum. ergo punctorum et aliorum quoque continuerint non sunt ultima vnuersum. Minor probat. quod omnes quod habent ultimum quod est aliquid sui positum est. unde nihil est ultimum impenetrabilis. quod alterum est ultimum aliquod ius. et alterum est illud respectu cuius ultimum est deinde. sed impenetrabile non habet alterum et alterum quod sunt aliquid suis ergo non habet ultimum. et per consequens puncta diversa nec vnuersum habent ultimum nec simul habent ultimum. ergo nec continua sunt nec recta. Eadem autem ratione est de omnibus indivisibilibus in continua existentibus. sicut de instantibus in tempore et de momentis. Non ex tangentibus. quod quicunque aliquid aut totum tangit totum. aut pars partes tangit. aut pars tangentem totum. Nec praecessit quartus modus tangentium. quod id est si totum tangat premum. et si pars totum. sed nullum istud est demonstrandum. Non primum. quod sic ex vnuersone indivisibili non fieret continua. quod de ratione continua est quod habeat partem extra premum sicut per eius definitio[n]em. sed quod totum tangat totum tunc non esset distantia prius indivisibili. et sic non fieret continua. Non secundum. quod tunc indivisibile habere premum et partem. et sic non esset indivisibile. Nec tertium. quod si continua sunt indivisibilia. tunc operari per totum totum tangat. Et totum vnuersum est cum toto alio in eodem loco proponi. et per consequens vnuersum alii supponi. et eodem loco in continuitate una. Eius autem sic alii que sunt non continua sunt continua. quod omnes continua proponi ex predictis continuatibus quodcumque. due etiam maiores sunt una. et sunt in se invicem et locis suis discreti quodcumque in ea dividuntur. Non ex sequenter se habentibus. ita quod punctum insit puncto in continuo aut ipsum nunc alii nunc in tempore. et sic neque longitudo est ex punctis nec tempus ex ipsis nunc. quod sequenter habentur dicuntur inter quae non mediat medium eiusdem generis. sed inter quodlibet duo puncta est medium eiusdem gentris. quod inter quilibet duo puncta est linea media. in linea enim sunt assignabili.